

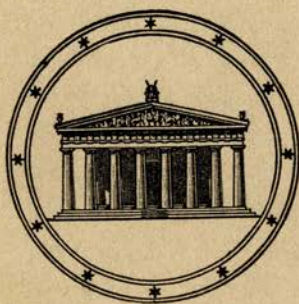
ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΑΠΟ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1882 ΜΕΧΡΙ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1883.

1882

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

1883

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΟΘΩΝ
ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΦΙΛΑΡΧΑΙΩΝ
Η ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ
Ο ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΕΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΣΥΡΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΝΙΔΗΣ
DUC DE LUYNES
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗΣ
ΣΙΜΩΝ Γ. ΣΙΝΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΩΜΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Χ. ΠΕΤΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΡ. ΣΟΥΤΣΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΠΑΤΡΩΝ
ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
HILARION ROUX
ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΙ ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΕ
HEINRICH SCHLIEMANN
ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΒΑΛΛΙΕΡΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΧΙΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΗΦΑΙΣΤΙΔΗΣ
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις, ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, τῇ 16 Ἰανουαρίου 1883,
ἡμέρα Κυριακῆ, ὥρα 10^η πρὸ μεσημβρίας συνελθόντων
τεσσαράκοντα τεσσάρων ἐταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἀθη-
νῶν Ἐταιρίας εἰς γενικὴν ἐπέτειον συνέλευσιν, ὁ πρόεδρος
Α. Α. Κοντόσταυλος προσεφώνησεν αὐτοὺς ὡς ἑξῆς·

Ἀξιότιμοι κύριοι,

Τὸ ἔτος τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ὅποιον ἔχω τὴν τιμὴν
νὰ ἐμφανισθῶ ἐνώπιον ὑμῶν ὡς πρόεδρος τῆς ἡμετέρας Ἐται-
ρίας, εἶναι ὁμως τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς μου ὡς τοιούτου,
διότι κατὰ τὸ ἔτος 1880 εἶχον περιέλθει τὸ πρῶτον τῇ εὐμενεῖ
ψήφῳ ὑμῶν εἰς τὴν προεδρείαν ταύτην, διαδεξάμενος εἰς αὐτήν,
ὡς ἐνθυμείσθε, τὸν ἀοιδίμον Φίλιππον Ἰωάννου, ὅστις, ζῶν τότε
ἀκόμῃ, ἐπέμεινε νὰ ἀποχωρήσῃ ἕνεκα τῆς ἀδυναμίας εἰς ἣν πε-
ριήγαγεν αὐτὸν τὸ πλήρες ἐξόχων πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσιῶν
γῆρας αὐτοῦ. Ὅφειλω δὲ νὰ ὁμολογήσω ὑμῖν, ὅτι τὴν ἀρνησιν
τὴν ὅποιαν τὸ κατ' ἀρχὰς ἀντέταξα πρὸς ἀποδοχὴν τῆς ὑποψη-
φιότητος εἰς τὴν πρῶτην ἐκείνην προεδρείαν οὐδὲν ἐπὶ τέλους
κατενίκησε καὶ ἀνήρесе· ἢ ἡ πρὸς τοῦτο ἐκδηλωθεῖσα γνώμη καὶ
ἐπιθυμία αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ ἀοιδίμου προκατόχου μου. Βεβαίως
δὲ μόνῃ ἢ τοιαύτῃ παρόρμησις ἦτο δυνατόν νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς ἐμὲ
τὸ ἀπαιτούμενον θάρρος πρὸς ἀνάληψιν ἔργων, τὰ ὅποια δυσχερῆ
καὶ βαρέα καθ' ἑαυτὰ τυγχάνοντα, ἀναλόγως τῶν δυνάμεών
μου, καθίστανεν ἔτι μᾶλλον δυσχερῆ καὶ ἔτι μᾶλλον βαρέα αὐτῇ
ἢ τοῦ προκατόχου μου ἐκτάκτως καὶ πολυειδῶς περιφανῆς ἀξία,

Ἄλλα καὶ ὁ ἀνὴρ, ὅστις μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐκλογὴν μου καὶ κατὰ τὴν ἐν τῷ μεταξύ ἐπελθοῦσαν ἀποδημίαν μου ἀνεδείχθη πρόεδρος τῆς ἡμετέρας Ἐταιρίας, ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως ὑπέρτερος ἐμοῦ καὶ ἔνεκα τῶν πρὸς αὐτὴν μακρῶν καὶ εὐδοκίμων ὑπηρεσιῶν καὶ ἔνεκα τῶν πολλῶν καὶ εἰδικῶν αὐτοῦ γνώσεων. Τούτων οὕτως ἐχόντων γίνεται δῆλον, ἀξιότιμοι κύριοι, ὅτι ἂν κατὰ τὸ παρελθόν τοῦτο ἔτος δὲν ἐφάνησαν προσκόψαντα τὰ τῆς Ἐταιρίας, ἀλλ' ἐξηκολούθησαν μάλιστα καὶ πῶς προαγόμενα, τοῦτο ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν δεδοκιμασμένην ἐμπειρίαν καὶ τὸν ἀκάματον ζῆλον τῶν ἄλλων τοῦ συμβουλίου μελῶν, ὑπὸ τῆς πρὸς τὸ ἔργον δυνάμει τῶν ὁμοίων ἐκαλύπτετο καὶ ἀνεπληροῦτο ἀποχρώντως ἢ ἀδυναμία ἢ ἐμῆ.

Ἐν γένει δὲ εἰς τὰ κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν Ἑλλάδι ἀφορῶν δὲν δύναμαι βεβαίως νὰ ἰσχυρισθῶ, ὅτι τὰ πάντα ἔχουσιν ἤδη ὡς ἄριστα καὶ ὅτι τὰ πάντα χωροῦσιν ὡς εἶδει. Τὸ παρελθόν ὁμως ἀνασκοπῶν καὶ ποριζόμενος ἐξ αὐτοῦ τὴν ἀναντίρρητον ἀπόδειξιν περὶ τῆς κατ' αὐτὸ βαθμιαίως ἐπελθούσης λιαν σπουδαίας, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, προόδου, δύναμαι μετὰ θάρρους νὰ ἐμβλέψω εἰς τὸ μέλλον, πᾶσαν τὴν δυνατὴν βελτίωσιν τῶν παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογικῶν πραγμάτων, μετὰ πεποιθήσεως, ἐκ τοῦ μέλλοντος τούτου προσδοκῶν. Εἰς πᾶσαν δὲ περιπτώσιν ἐπιπόλαιος μόνον καὶ ἀνεπαρκὴς ἐπομένως κριτής, ἡδύνατο ν' ἀποδώσῃ ὀλιγωρίαν καὶ ἀμέλειαν οἰανδήποτε εἰς τὰ ἐξ ἀρχῆς συμβούλια τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας περὶ τὰ ἀνατεθειμένα αὐτοῖς ἔργα, διότι αὐτὰ ἤδη τὰ ἀνέκαθεν καὶ μέχρι τοῦδε τακτικῶς ἐκδιδόμενα ἐνιαύσια πρακτικὰ τῶν συμβουλίων τούτων ἀναμφισβητητῶς ἀποδεικνύουσιν, ὅτι οὐδέποτε εἶχον παύσει ταῦτα πᾶσαν καταβάλλοντα προσπᾶθειαν καὶ πᾶν μετερχόμενα μέσον πρὸς πᾶσαν δυνατὴν διόρθωσιν καὶ θεραπείαν τῶν ὁπωσδήποτε περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ κακῶς ἐχόντων. Ἄλλὰ τὸ ἐπιχειρημα τοῦτο δὲν εἶναι βεβαίως εὐκόλον, οὔτε δύναται νὰ φανῇ τοιοῦτον εἰς ὄντινα ἀναλογισθῆ, ὅτι τὸ ἔδαφος τῶ ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν καὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς μερίμνης δὲν εἶναι μικρὰ τις καὶ περὶωρισμένη ἢ σποραδικῶς μόνον ἀπαντῶσα περιφέρεια, ἀλλ' ὅτι τὸ ἔδαφος τοῦτο εἶναι τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος ἀνε-

ζαιρέτως. Τίνα δέ, ἄπειρα ἀληθῶς μέσα, ἀπαιτοῦνται πρὸς τοιαύτην ἐνέργειαν, εἶναι εὐνόητον εἰς πάντα, ὅστις ἀπλῶς τυγχάνει καλῆς πίστεως ἄνθρωπος. Ἐγὼ δὲ σήμερον εἰς τὰ εἰρημένα πρακτικὰ τῶν ἀπ' ἀρχῆς συμβουλιῶν τῆς Ἀρχαιο-λογικῆς Ἐταιρίας ἀναφερόμενος, εἰς τὰ ὅποια ὄλα ἀνεξαιρέτως τὰ γενικὰ ζητήματα, τὰ πρὸς τὸ ἔργον τῆς Ἐταιρίας ταύτης σχετιζόμενα, ἐκτενῶς καὶ λεπτομερῶς, κατὰ καιρούς, ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐξηγήθησαν, ἀπέχω νὰ ποιήσωμαι ἰδιαιτέραν τινά, καθόλου ἢ κατὰ μέρος περὶ αὐτῶν λόγον, θεωρῶν τὸ τοιοῦτον ὡς περιττὴν παλλιλογίαν. Ζητῶ δὲ μόνον τὴν ἄδειαν νὰ ἐπαναλάβω τὴν εὐχὴν ὑπὲρ τῆς δραστηρίας τῆς κυβερνήσεως ἐνεργείας πρὸς συγκέντρωσιν ἐν Ἀθήναις ὅλων τῶν ἀνὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα εὐρισκομένων ἀρχαιοτήτων ὅσαι μὴ συναπτόμεναι πρὸς τὸ ἔδαφος δύνανται νὰ θεωρηθῶσι χρήσιμοι πρὸς μελέτην καὶ διδασκαλίαν καὶ ἐπομένως πρὸς προαγωγὴν καὶ διχδοσιν παρ' ἡμῖν τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Ἦδη ἀπόκειται εἰς ὑμᾶς, ἀξιότιμοι κύριοι, ἀφοῦ ἀκροασθῆτε τῶν ἐκθέσεων τοῦ κυρίου γραμματέως καὶ τοῦ κυρίου ταμίου ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ συμβουλίου πεπραγμένων κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔτος, νὰ κρίνητε καὶ ἀποφασίσσητε περὶ τῶν ἐφεξῆς πρακτέων. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐπιτρέψω ἀλλεπαλλήλως τὸν λόγον εἰς τὰ δύο εἰρημένα μέλη τοῦ συμβουλίου, θεωρῶ, ὅτι ἔχω ἀπαραίτητον καθῆκον νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν δικαίαν ἐκτίμησιν ὑμῶν διὰ τὰς λίαν ἐργώδεις ὑπηρεσίας αὐτῶν, τὰς ὁποίας ἀμφοτέροι ἐξετέλεσαν μετ' ἀφοσιώσεως καὶ μετὰ νοημοσύνης, αἰτίνες εἰσὶν ἄξιοι τῆς εὐγνωμοσύνης πάντων ἡμῶν.

Μετὰ ταῦτα παρελθὼν ὁ γραμματεὺς Στέφανος Α. Κουμανούδης ἀνέγνω ἔκθεσιν τῶν ἐν τῷ ἔτει πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς·

ΚΥΡΙΟΙ,

Ὁ λόγος ὁ περὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἀρχεται καὶ ἐφέτος κατὰ τὰ εἰθισμένα ἀπὸ τῶν

ἀφορώντων εἰς τοὺς ἑταίρους τοὺς συγχροτοῦντας τὴν Ἑταιρίαν, οἵτινες καὶ ἂν δὲν εἶναι οἱ μόνοι παράγοντες τῶν χρημάτων δι' ὧν τελούνται τὰ ἀρχαιολογικὰ ἔργα, (διότι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι, λ. χ. τὸ ἀρχαιολογικὸν λαχεῖον, καὶ αἱ ἑκτακτοὶ τινῶν πρόσφοραί,) εἶναι ὅμως πάντοτε ὁ κύριος πυρῆν, περὶ ὃν πᾶν στοιχεῖον δυναμοποιὸν τῆς Ἑταιρίας προστίθεται, εἶναι τὰ συγκεκριμένα καὶ αἰσθητὰ πρόσωπα τὰ ἔχοντα τὸ ἀφηρημένον ὄνομα Ἑταιρίας.

Ἐνεγράφησαν λοιπὸν καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς τὸ μητρώον τῆς Ἑταιρίας ἡμῶν πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι νέοι ἑταῖροι εἰκοσιεξί. Τὸ νὰ ἐγγράφωται δ' ἐκάστοτε νέοι ἑταῖροι εἶναι σωτήριον οὕτω διατηρεῖται ἀδιάκοπος ἡ τοῦ γένους διαδοχὴ, διότι οἱ γεραίτεροι ἢ ἐκλείπουσι φυσικῶς ἢ ἀποκάμνουσι συνεισφέροντες. Ἐκ τῶν εἰκοσιεξί κάτοικοι μὲν τῆς πρωτευούσης ἦσαν εἰκοσιτέσσαρες, δύο δὲ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐκ τοῦ ὅλου δὲ τῶν ἑταίρων ἀριθμοῦ, ὅστις εἶναι μέγας ἀλλ' εἰς πολλὰ τῆς γῆς μέρη διεσπαρμένιος, καὶ διὰ τοῦτο ὄχι κατ' ἀκρίβειαν γνωστὸς ἡμῖν, ἀπέθανον ἐν τῷ ἔτει, καθ' ὅσον ἐμάθομεν, τέσσαρες, ὧν εἰς καὶ ὁ χρηστὸς ἡμῶν συμπολίτης Μιχ. Καραμάνος, ὅστις ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἑταιρίας διατελέσας ἑταῖρος συντρέχων χρηματικῶς κατέλιπεν αὐτῇ καὶ διὰ τῆς ἀπὸ 29 Ἰουλίου 1865 διαθήκης του κληροδότῃμα πεντακοσίων δραχμῶν, τέταρτος αὐτὸς ἐν διαστήματι 45 ἐτῶν, ὅσα μέχρι τοῦδε ζῆ ἡ Ἑταιρία ἡμῶν. Διεγράφησαν δὲ κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου ἐκ τοῦ μητρώου τῆς Ἑταιρίας τέσσαρες τῶν λαβόντων δίπλωμα τακτικοῦ ἑταίρου, ὡς μὴ ἐκπληρώσαντες οὐδὲ ἄπαξ τὴν περὶ συνδρομῆς ὑπόσχεσιν των.

Συνδρομὴν δὲ κατέβαλον ἐντὸς τοῦ ἔτους ἑταῖροι ἐν ὄλῳ 161, καὶ δὴ 149 ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις κατοικούντων, 6 ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, 6 ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Πρὸς τούτοις συνέδραμον καὶ 12 σωματεῖα ἤτοι κοινά, 4 μὲν κοσμικά, 8 δὲ ἱεραὶ μοναί. Ἐκ τῶν κοσμικῶν ἔδωκεν, ὡς συνήθως, τὸ μέγιστον ποσὸν τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον δραχμὰς χιλίας, μετ' αὐτὸ δὲ ἔρχονται δῆμοι τρεῖς, ὁ Ἐρμουπολιτῶν Σύρου δρ. 200, ὁ Πειραιέων δρ. 100, ὁ Λεβαδέων δρ. 100. Ἐκ τῶν μονῶν ἑπτὰ εἶναι τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, μία τῆς Πελοποννήσου.

Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομόντων ἑταίρων τε καὶ σωματείων

καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἐκάστου συνδρομῆς θέλουσι κατὰ τὸ σύνηθες ἀναγραφῇ ἐν τέλει τῆς ἐκθέσεως ταύτης. Ἐνταῦθα δ' ἐξαιρετικῶς μνημονεύομεν τοὺς δόντας ἀπὸ 100 δραχμῶν καὶ ἀνωτέρω. Εἶναι· ὁ ἐν Πετροπούλει Ἰω. Κοντογιαννάκης, δὸς τὴν πρὸ ἐτῶν τακτικὴν συνδρομὴν του, δρ. 560, οἱ ἐνταῦθα Μιχ. Μελάς δρ. 280, Μενέλ. Νεγρεπόντες δρ. 100, ὁ Μηθύμνης ἀρχιερεὺς Νικηφόρος Γλυκᾶς δρ. 101,50, ὅστις καὶ ἄλλην δωρεὰν πᾶν φιλοτίμως ἐποίησατο τῇ Ἐταιρίᾳ.

Ἐκταχτον δὲ γενναίαν προσφορὰν προσήνεγκεν εἰς τὴν Ἐταιρίαν ἡ Ἑλληνικὴ ἐν Λονδίῳ κοινότης διὰ τοῦ πρῶην πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀγγλίᾳ Ἀλεξάνδρου Κοντοσταύλου, τοῦ προέδρου ἡμῶν, δρ. 16,582. Ὁ δὲ Νικόλ. Γ. Καραμάνος ἀνεψιὸς τοῦ προμνημονευθέντος κληροδότου, ἀφοῦ προθύμως κατέβαλε τὸ ρηθὲν κληροδότημα τοῦ θείου του, ἐδωρήσατο τῇ Ἐταιρίᾳ καὶ ἐξ ὀνόματος ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν του ὡς κληρονόμου τοῦ πατρὸς των Γ. Καραμάνου, χρηματίσαντος ταμίου τῆς Ἐταιρίας, τὰς 300 ἐκεῖνας δραχμὰς, περὶ ὧν εἶπομεν πέρυσιν, ὅτι ἐδικαιοῦντο οἱ κληρονόμοι νὰ τὰς ἀπαιτήσωσι παρὰ τῆς Ἐταιρίας, ὡς προερχομένας ἐκ λάθους λογιστικοῦ τοῦ πατρὸς των.

Ὁ δὲ ἐν Λονδίῳ Ἀλέξ. Α. Ἰωνίδης προσήνεγκεν ἐκτάκτως δρ. 112 καὶ ὁ ἐν Πόρτ-Σάϊδ τῆς Αἰγύπτου Νικόλ. Σταμέλος ἐδωρήσατο τὴν ἀξίαν ἐνὸς κερδηθέντος ὑπ' αὐτοῦ κλήρου τοῦ ἀρχαιολογικοῦ λαχείου, δρ. 68,24, καὶ ἡ Τράπεζα Κωνσταντινουπόλεως ὁμοίως τὴν ἀξίαν δύο τοιούτων, δρ. 136,48.

Ταῦτα μὲν οὕτως· ἐπὶ πόσον δὲ ἀνέβη τὸ ὅλον τοῦ ἔτους εἰσόδημα, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐκ τῶν κεφαλαίων τῆς Ἐταιρίας προσόντων τόκων καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ λαχείου καὶ εἴ τινος ἄλλης εἰσπράξεως, θέλετε ἀκούσει μετ' ὀλίγον παρὰ τοῦ ταμίου.

Ἔργα ἀρχαιολογικὰ ἐντὸς τοῦ ἔτους διεξήγαγε τὸ Συμβούλιον τὰ ἐξῆς. Πρῶτον ἀνασκαφὰς εἰς ἕξ διάφορα μέρη, αἵτινες πᾶσαι ὑπῆρξαν εὐτυχεῖς, ἀναδειξασαι πολλὰ καὶ καλὰ ἀρχαῖα, κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, προβιβάζοντα μεγάλως τὴν γνῶσιν τοῦ ἀρχαίου βίου.

Τούτων τῶν ἀνασκαφῶν ἡ πρώτη, ἣτις μᾶλλον ἀνακάθαρσις

ὀνομαστέα, ἐγένετο ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα Ἀκροπόλεως, ἧς τὸ ἔδαφος ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου διανοεῖτο τὸ Συμβούλιον νὰ καθαρίσῃ καὶ ἐρευνήσῃ τὰ μὴπω ἐρευνηθέντα μέρη αὐτῆς. Ἐπεχειρήθη τὸ ἔργον τῇ 15 Μαρτίου, ἐπιστατοῦντος τοῦ γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Παναγ. Εὐστρατιάδου, τοῦ καὶ συμβούλου τῆς Ἐταιρίας, καὶ ἐξακολουθεῖ ἀκόμη.

Σημείωσις περὶ τοῦ ἔργου, ἐπιδοθεῖσα ἡμῖν ἀρτίως παρὰ τοῦ ἐπιστατοῦντος, λέγει· «Ἐκαθαρίσθη ἤδη τὸ κατὰ μεσημβριάν τοῦ Παρθενῶνος μέρος, μετακινήθέντων τῶν αὐτοῦ κειμένων λίθων τοῦ ναοῦ μετὰ προσοχῆς καὶ ἀφαιρεθέντων τῶν νεωτέρων ρυπαρῶν χωμάτων καὶ οἰκοδομητικῶν ὑλῶν καὶ ἐρειπίων. Μετεβίβασθη ἔπειτα ἡ ἐργασία εἰς τὸ κατ' ἀνατολὰς τοῦ Μουσείου μέρος τῆς ἀκροπόλεως, ὅθεν προέβη ἐφεξῆς ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ μέρος, τείνουσα μέχρι τοῦ βράχου, ἕνεκα τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ἀρχαίων τῶν ἐρριμένων ἐνταῦθα ἔκπαλαι καὶ ὑπαρχόντων ἐν τοῖς κατωτέροις στρώμασι τῶν χωμάτων. Καὶ συνελέχθησαν μὲν ἤδη ἐν τοῖς χώμασι πλείστα καὶ λίθινα καὶ πήλινα καὶ χαλκᾶ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς λείψανα καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς κεραμευτικῆς, ἐν οἷς καὶ ἀγαλμάτιον γυναικεῖον εὐμέγεθες, ἀλλ' ἔτι πλείονα εἶναι ἐλπίς νὰ συλληθῶσι. Καὶ εἶναι μὲν ταῦτα σχεδὸν πάντα κολοβὰ καὶ τὰ πλείστα δύσμορφα, ἀλλ' οὐχ ἥττον σπουδῆς καὶ μελέτης ἄξια, ὡς μαρτυροῦντα τὴν τῆς τέχνης βαθμιαίαν πρόοδον ἐν Ἀθήναις.»

Ἐδαπανήθησαν μέχρι τοῦδε δρ. 7221,17.

Δευτέρα καὶ τρίτη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν *Ταράγρα* καὶ *Θεσπιαῖς* τῆς Βοιωτίας, ἐπιστατοῦντος τοῦ ἐφόρου τῶν κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα ἀρχαιοτήτων Παναγ. Σταματάκη, οὗ τὴν ἔκθεσιν ἀναγινώσκομεν ἐνταῦθα κατ' ἐπιτομήν (1).

Τετάρτη ἀνασκαφὴ κατ' ἐξακολούθησιν ἐκ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐγένετο ἢ ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν τῇ *Ἐπιδαυρίᾳ*, ἐπιστατοῦντος τοῦ ἐφόρου τῶν κατὰ τὰς νήσους ἀρχαιοτήτων

(1) Ἡ ὅλη ἔκθεσις ἐκρίθη ὕστερον πρέπον νὰ δημοσιευθῇ ἐν τούτῳ τῷ τεύχει τῶν πρακτικῶν, καὶ παρεμπρὸς θέλει τὴν εὐρεῖ ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, μετὰ καὶ τοῦ προσήκοντος σχεδιογραφήματος.

Παναγ. Καββαδία. Ταύτης τῆς ἀνασκαφῆς τὰ πορίσματα ἐγνωρίσθησαν ἤδη εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος διὰ δημοσιεύσεων ἐν περιοδικῶς καὶ ἐφημερίσι τῆς πρωτεύουσας. Ἀναγινώσκομεν δὲ καὶ ἐνταῦθα ἐπιτόμον σημείωσιν, ἐπιδοθεῖσαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἐπιστατήσαντος (1).

Ἐδαπανήθησαν δρ. 3932,59.

Ὁ δὲ Α. Ζηνόπουλος μηχανικὸς πᾶν φιλοτίμως κατεσκεύασε τὸ δημοσιεύμενον σχέδιον τῶν τελευταίων ἀποκαλυφθέντων ἐρειπίων.

(Πέμπτη ἀνασκαφὴ καὶ ἐπίσκευή ὁμοῦ ἐγένετο ἐν τῇ Κορινθίᾳ. Ἐκεῖ παρὰ τὸν ποταμὸν Χιλιομοδίου κατὰ τὴν διασταύρωσιν τῆς ἀμαξιτοῦ τῆς ἐκ παλαιᾶς Κορίνθου εἰς Καλαμάκιον ἀγούσης καὶ τῆς ἐκ νέας Κορίνθου εἰς Ἄργος, καὶ δὴ κατὰ τὴν θέσιν τὴν ὀνομαζομένην κοινῶς Μεγάλῃ πόρτα, εἶχεν εὐρεθῆ τυχαίως τῷ 1881 κτιστὸς ἀψιδωτὸς τάφος, ἔχων ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν δι' ἀμμοκονίας ἐπιχειρισμένων τοίχων γραφὰς πολυχρόμους ἱκανῶς σωζομένας. Καὶ πρῶτον μὲν, ὅπως δυστυχῶς ἐνόητε παρ' ἡμῖν συμβαίνει, οἱ ἐργάται τῆς κατασκευαζομένης τότε ἀμαξιτοῦ καὶ κτίσται ἄλλοι κτιζόντες παρακείμενον ὑδρόμυλον κατέστρεψαν ἐκτὸς ὀλίγων μερῶν τὰς τρεῖς ἐκ τῶν τεσσάρων πλευρῶν τοῦ τάφου. Περμθεῖς δ' ὕστερον τέλη Φεβρουαρίου ὁ ἔφορος Π. Σταματάκης πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ κτίσματος, ἀνηρεύνησε διὰ σκαφῆς τὰ διασωθέντα αὐτοῦ μέρη, εὗρεν ἐν τῷ ἐδάφει αὐτοῦ λείψανα λαρνάκων σαρκοφάγων, ἐξ οὗ συνεπέρανεν, ὅτι πρόπαλαι εἶχε συληθῆ ὁ τάφος καὶ ἀνήνεγκεν εἰς τὸ Συμβούλιον ἐν ἐκθέσει λεπτομερεῖ τὰς παρατηρήσεις του περὶ τῶν γραφῶν μετὰ καὶ προχείρου σχεδίου τοῦ κτίσματος, ἐπειπὼν καὶ τοῦτο, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς πέριξ καὶ ἐτέρων ὁμοίων τάφων ἐρείπια, ὧν τινα ἔδει νὰ ἐρευνηθῶσι. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Ἀθήνας ἐκόμισε καὶ τινα δείγματα τοῦ κεχρωματισμένου ἐπιχρίσματος καὶ ἀπεικάσματα μορφῶν τινῶν, εἰλημμένα δι' ἐπιθέσεως διαφανοῦς χάρτου, ἰδίᾳ δὲ τῆς μορφῆς πρεσβύτου ἱσταμένου ὀρθοῦ ἐν σχήματι πενθοῦντος. Ἐκ τῆς ἀξιολογότητος τούτων τῶν ἀπεικασμάτων παρεκί-

(1) Ὁ ἀναγνώστης θέλει εὗρεῖ ὁλόκληρον καὶ κατὴν τὴν ἔκθεσιν παρεμπρὸς ἐν τούτῳ τῷ τεύχει μετὰ καὶ τοῦ προσήκοντος σχεδιογραφήματος.

νήθη τὸ Συμβούλιον νὰ πέμψῃ εὐθὺς κατόπιν τὸν Δ. Φίλιον (ἄτε τοῦ Σταματάκη μεταβάντος ἀλλαχοῦ) ἵνα ἐπὶ πλέον ἐξετάσῃ καὶ ἀσφαλίσῃ διὰ περιοικοδομήσεως τὸ κτίσμα, ἀμα δὲ παρεκάλεσε καὶ τὸν δόκιμον παρ' ἡμῖν ζωγράφον Νικηφ. Λύτραν, ἵνα ἀπελθὼν ἐκεῖ ἴδῃ, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαιρεθῇ τὸ ἔχον τὰς γραφὰς κονίαμα καὶ κομισθῇ εἰς Ἀθήνας, ἢ, ἂν τοῦτο ἀδύνατον, ἀπεικονίσῃ τὸ ὅλον πιστῶς διὰ χρωμάτων ὡς ὁμοιοτάτων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκ τοῦ τοίχου ἐξαίρεσις ἐφάνη ἀδύνατος, ἄνευ βλαβῶν σημαντικῶν τῆς λίαν ἐκτεταμένης ζωγραφίας, ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Λύτρα ἐπὶ ὀθόνης ἢ ἀπεικόνισις ἰσομεγέθους τῷ πρωτοτύπῳ καὶ περιστῶσα τὰ μὲν σαφῆ καὶ ἄρτια, τὰ δὲ ἀμυδρὰ ἢ κολοβά, ὅπως ἐσώζοντο, καὶ κομισθεῖσα εἰς Ἀθήνας ἐξετάθη ἐπὶ πλαισίου ξυλίνου καὶ ἰδρῦθη προσωρινῶς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσεῖῳ. Εἶναι δὲ ὕψους μὲν 2, 92, πλάτους δὲ 3, 52, τὸ πρῶτον καὶ μόνον ἕως τῶρα δεῖγμα τοιαύτης τῶν ἀρχαίων ζωγραφίας ἐν Ἑλλάδι· διότι ὅσα ἄλλα λείψανα γραφῶν ἐντοιχίων περιῆλθον μέχρις ἡμῶν καὶ ὑπὸ διαφόρων περιηγητῶν ἱστορήθησαν, ἐν Αἰγίνῃ λ. γ. καὶ εἶπου ἄλλοθι, ἢ εὐρέθησαν ἐν κακῇ καταστάσει καὶ ὕστερον ἔτι πλέον ἢ καὶ ὀλοτελῶς ἐφθάρησαν, ἢ ἦσαν μικρὰ τινα καὶ ὅλως ἀσήμαντα.

Περὶ τῶν γραφῶν τοῦ Κορινθιακοῦ τούτου τάφου δὲν δυνάμεθα νὰ διαλάβωμεν ἐπακριβῶς, διότι πρὸς τοῦτο μακρὰ προαπαιτεῖται ἔρευνα, ὁποῖαν δὲν ἠὲν καίρησάμεν νὰ ποιήσωμεν. Εἰς τέσσαρας ἐπαλλήλους χώρας ἤτοι ζώνας ὀριζοντίους διαιρεῖται ἡ ἐζωγραφημένη τοῦ τοίχου ἐπιφάνεια, ἐξ ὧν ἡ μὲν κατωτάτη ἔχει κανοῦν ἐνέχον ὀπώρας καὶ ἄνθη, ἔτι δὲ ὄρωνται καὶ δύο πτηνὰ καὶ σωρὸς ἄλλος ὀπωρῶν διαφόρων, ἐνθυμίζων ἡμῖν τὴν γραφίδα τῶν Ὀλλανδῶν Seghers, Huysum καὶ ἄλλων, ἡ δὲ δευτέρα πρὸς τὰ ἄνω ἔχει μορφὰς ἀνθρώπων μοναχὰς ἢτοι μονὰς μεταξὺ νυμφῶν ἢ κογχῶν (niches), ἰσταμένας ὀρθὰς ἐν ἀποστήμασι συμμετρίαις, ἡ δὲ τρίτη χώρα, ἡ καὶ περιεργοτάτη πασῶν, ἀλλὰ καὶ λίαν δυσεῖκαστος, ἔχει πολλὰς (περὶ τὰς 10 ἢ 13) μορφὰς ἀνθρώπων τῶν μὲν εἰς διαφόρους θέσεις καὶ οἶον περὶ τράπεζάν τινα ἐπιμήκη ἐπὶ κλίνης ἀνακειμένων καὶ καθημένων, τῶν δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατὰ τὰ δύο ἄκρα τῆς τραπέζης ἄλλως διατεθειμένων μετὰ καὶ σκευῶν θινῶν· ἡ δὲ τετάρτη χώρα ἡ ἀνωτάτη, οὐσα εἰς τετρά-

γωνα διηρημένη διὰ καθέτων γραμμῶν, ἔχει γραφὴν σταφυλῶν ἀνηρτημένων. Ταῦτα περίπου ἔχει ἡ ἀρκτική πλευρά, μικρὸν δὲ τι μέρος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς διασωθὲν ἔχει προτομὴν νεανικὴν ἐπὶ στήλης Ἑρμοειδοῦς· καὶ ὑποκάτω ἐν ἄλλῃ ἐδάφει δενδρύλιον γεγραμμένον.

Τοσαῦτα μὲν περὶ τῆς εἰκόνης· ἐν ᾧ δὲ χρόνῳ αὕτη ἀντεγράφετο ὑπὸ τοῦ ζωγράφου καὶ ἐβδομάδας τινὰς ὕστερον, ὁ Δ. Φίλιος ἐζήτησε τό τε κτίσμα ἐπὶ πλέον, καὶ τὰ περίξ δέ, ἔνθα ὅμοια ἄλλα κτίσματα ἐν ἐρείπιοις κείνται περὶ τὰ 30, ὡς ἔγραφεν ἡμῖν, ἀλλ' ἐν οὐδενὶ εὔρε σωζομένας τοιχογραφίας, εἰ μὴ που γραμμὰς μόνας κεχρωματισμένας, δηλοῦσας τὴν εἰς χώρας διαίρεσιν· ἀνεσκαψε δὲ καὶ τάφους ἄλλοιους, τοῦ κοινοτέρου δηλ. εἶδους, ἐν τῇ θέσει τοῦ Ἰσθμοῦ τῇ καλουμένῃ «Κυρᾶς Βρύση» ὡς καὶ ἐν ἄλλῃ καλουμένῃ «Κοράκου βρύση» ἐξ ὧν καὶ κτερίσματά τινα ἐκόμισεν εἰς Ἀθήνας, ἐν οἷς καὶ μία λήκυθος τῶν λευκῶν, ὅποῃται αἱ Ἀττικαί. Ἐπὶ τέλους περιφκοδόμησε καὶ ἠσφάλισε τὸν κτιστὸν τάφον δι' ἀψίδος. Περὶ πάσης δὲ τῆς ἐργασίας του ὑπέβαλεν εἰς τὸ Συμβούλιον ἐκθέσεις ἐχούσας πολλὰς λεπτομερείας.

Ἐδαπανήθησαν εἰς τὸ ὅλον ἔργον δραχ. 3869, 15. Θεωροῦμεν δέ, ὅχι ὑπερβολικὸν τὸ ποσὸν ἀπέναντι τοῦ ἐπιτευχθέντος ἀποτελέσματος, τοῦ ὅτι δηλ. περιεσώθη τὸ κτίσμα καὶ ἀπεικονίσθη ἡ ζωγραφία του. Ἄν ἡ εὔρεσις αὐτοῦ ἐγένετο κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς συστάσεως τοῦ νέου ἡμῶν Ἑλληνικοῦ κράτους, ὅτε τὰ πάντα παρ' ἡμῖν ἦσαν ἀσθενῆ ἢ ἀνοργάνωτα, ἀναμφιβόλως ἤθελεν ἀφανισθῆ, χωρὶς ἡ ἱστορία τῆς καλλιτεχνίας νὰ καρπωθῆ τι. Ἄς συγχαρῶμεν λοιπὸν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπὶ ποσὸν προωδευμένη ἐποχῇ καὶ ἄς ἐλπίζωμεν κρείττονας ἐνεργείας τῶν μεθ' ἡμᾶς ἐν τοῖς τοιοῦτοις.

Ἐκτῇ ἀνασκαφῇ μεγάλη ἐπεχειρήθη ἐπιστατοῦντος τοῦ αὐτοῦ Δ. Φιλίου τῇ 6'. τοῦ μηνὸς Ἰουνίου ἢ ἐν Ἑλευσίει, ἔργον, ἐφ' ὃ ἀπὸ πολλοῦ ἡ Ἐταιρία παρεσκευάζετο, τὰ δὲ πλείονων ἐτῶν Συμβούλια αὐτῆς ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τῆς Κυβερνήσεως προσεπάθουν νὰ ἐλευθερώσωσι πρῶτον τὸν χῶρον, ἐφ' οὗ ἔμελλον νὰ ἐργασθῶσι δεόντως οἱ σκαφεῖς. Ὡς ἐκ προτέρων λογοδοσιῶν ἠξέυρετε, ἐσκοπεύετο ἡ ἐξαγορὰ καὶ καθαίρεισις πολλῶν οἰκιῶν

κειμένων ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ περιβόλου τῆς Δήμητρος, ὡς καὶ ἡ μετὰθεσις τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας. Τὰ Συμβούλια δὲ τῆς Ἑταιρίας, ἵνα διευκολύνωσι τοῦτο, προκατέβαλλον ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου τὸ τίμημα εἰς τοὺς ἐξοικιζομένους ιδιώτας, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1877. Τὸ δὲ παρελθὸν θέρος, ἂν καὶ ἀκόμη ἕμενον τινες οἰκίαι ἀνεξαγόραστοι διὰ τὴν δυστροπίαν τινῶν ἰδιοκτητῶν ἢ διὰ τὸ ὅτι αὐταὶ ἦσαν ἐπίδικοι, ἄλλαι δὲ καὶ ἐξαγορασθεῖσαι δὲν εἶχον καθαιρεθῆ διὰ διάφορα αἴτια, ἂν καὶ ζητημάτιά τινα ἄλλα προκαταρκτικὰ, ἀναγόμενα εἰς τὴν μεθοδικωτέραν τῆς μελετωμένης ἀνασκαφῆς πορείαν, δὲν εἶχον ἐντελῶς λυθῆ, ὅμως τὸ Συμβούλιον ἔκρινεν ὅχι καλὸν τὴν περαιτέρω ἀναβολὴν τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀνασκαφῆς καὶ ἐπροτίμησε νὰ ἔχῃ μᾶλλον δυσχερείας τιὰς ἐν τῇ τοῦ ἔργου διεξαγωγῇ, παρά περιμένον τὴν τελείαν ἄρσιν πάντων τῶν κωλυμάτων νὰ βλέπῃ τοὺς μῆνας καὶ τὰ ἔτη παρέρχόμενα μὲ κίνδυνον καὶ τοῦ νὰ ἐγκαταλειφθῆ ἢ ὅλη ἐπιχείρησις, ὅπερ δὲν ἦτο ὅλως ἀπίθανον, ὡς ἔχουσι τὰ παρ' ἡμῖν. Οὕτω λοιπὸν ἀπεφασίσθη ἡ ἐναρξίς τοῦ ἔργου, ἵνα καὶ πάλιν δοκιμασθῆ καὶ ἐνδειχθῆ ἡ ἀλήθεια τῆς ἀρχαίας ρήσεως ἀρχὴ δὲ τοὶ ἡμῖς παντός.

Κατὰ γνώμην δὲ ὁμόθυμον τοῦ Συμβουλίου, σχηματισθεῖσαν ἐκ λόγων σπουδαίων, αἱ σκαπάναι τῶν σκαφέων κατηνέχθησαν πρῶτον ὅχι ἐκεῖ τοῦ ἐδάφους, ἐνθα τις ἀπλῶς οὕτω θεωρῶν τὰ πράγματα θὰ ἐνόμιζε πρέπον, ἐν τῇ θέσει δηλ. τοῦ πολυμαρμάρου σωροῦ τῶν διπλῶν προπυλαίων τοῦ ἱεροῦ περιβόλου, ἵνα οὕτω καλῶς ἡ ἐργασία ἀρχομένη ἀπὸ τῶν ἐν χθαμαλῷ τόπῳ δῆλων ἐρειπίων καὶ δηλότερα αὐτὰ καθιστᾶσα προχωρήσῃ ἐπὶ τὰ ἀνωτέρω κείμενα ἄδηλα, ἀλλὰ ἐκρίθη δεόν Ὀμηρικῶς νὰ χωρήσωμεν, ἐμβάλλοντες εἰς μέσα τὰ πράγματα, εἰς αὐτὸ δηλ. τὸ τελεστήριον ἢ μέγαρον τῆς θεᾶς, τὸ τόσον ἀτελῶς πρὸ ἐνὸς περιήπου αἰῶνος ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας τῶν ἐξ Ἀγγλίας Dilettanti ἐρευνήθην καὶ ὕστερον πάλιν ὀλοτελῶς ἐπικαλυφθέν· τὰ δὲ προπύλαια τοῦ περιβόλου, τὰ πρὸ εἰκοσαετίας ὀπωσοῦν πλειότερον ἐρευνήθηντα ὑπὸ Γάλλων καὶ νῦν ὄντα ἱκανῶς ἐμφανῆ, ἠδύνατο νὰ περιμείνωσιν ἐπὶ τινα χρόνον ἀκόμη τὴν τελείαν αὐτῶν ἀνακάθαρσιν. Καὶ δὲν μετενόησε τὸ Συμβούλιον ἐπὶ τῇ ἀποφάσει

του ταύτη. Ἦδη πολλὰ ἐντὸς ἐπτὰ μηνῶν καὶ σπουδαῖα καὶ ἀπροσδόκητα ἐνεφανίσθησαν πράγματα ἐκ τῆς οὕτω ἐνηργμένης ἀνασκαφῆς, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγα τινὰ καὶ ἐγνωρίσθησαν εἰς τὸ κοινὸν διὰ δημοσιεύσεων ἐν περιοδικοῖς καὶ ἄλλα θέλουσι προσεχῶς γνωρισθῆ, μετὰ καὶ σχεδίου τῶν ἀνεσκαμμένων τόπων ὅπερ παραγγελθὲν ἤδη κατασκευάζεται (1). Ἡ ὅλη δαπάνη ἀνέβη εἰς δραχ. 19,832: 21.

Τοσαῦτα μὲν περὶ ἀνασκαφῶν. Ἐπισκευῆν δέ τινα ἀρχαίου κτίσματος κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἄλλην παρὰ τὴν τοῦ Κορινθιακοῦ τάφου, περὶ ἧς εἶπομεν, δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν. Μόνον αὐλόγυροι τινὲς τῆς ἐνταῦθα Ἀττάλου στοᾶς, βλαπτόμενοι ἐκάστοτε παρὰ τῶν περικτιόνων καὶ διὰ τοῦτο κατὰ πᾶν σχεδὸν ἔτος ἐπεσκευαζόμενοι, ἐπεσκευάσθησαν κ' ἐφέτος διὰ δαπάνης δρ. 400: 30.

Ἐτερος δὲ αὐλόγυρος μέγας, ὁ τῆς ἀνασκαφῆς τῆς περὶ τὸ Δίπυλον καὶ τὴν νεκρόπολιν τοῦ ἔξω Κεραμεικοῦ, εἰς ὃν πέρυσιν ἐδαπανήθησαν ὑπὲρ τὰς 3 χιλ. δρ. δὲν ἐκπληροῖ τὸν σκοπὸν του, νὰ καθιστᾷ δηλ. τὸν ἐντὸς χῶρον ἀπρόσβατον εἰς τοὺς ἀναγώγους καὶ καθάριον, δι' οὓς λόγους εἶπομεν πέρυσιν ἐν τῇ λογοδοσίᾳ, διηγηθέντες πιστῶς καὶ ἱστορικῶς, πῶς ἡ Ἐταιρία δὲν ἐβοηθήθη ἀπὸ ἐτῶν ὑπὸ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, ὡς ἔδει, ἵνα ἡ ἀσχημοσύνη τῶν τόπων ἐκείνων ἐκλείψῃ καὶ ὁ περίξ ἀὴρ μὴ μολύνῃται πρὸς βλάβην τῆς υἰγείας τῆς πόλεως. Τὰ Συμβούλια τῆς Ἐταιρίας οὐδέποτε ἦσαν ἀναίσθητα πρὸς τὸ ὑφειστώως κακὸν καὶ πρὸς τὰς μομφὰς τὰς πολλαῖς ὑπὸ τῆς δημοσιογραφίας ἐξενηχθείσας. Ἀλλὰ πρέπει νὰ πεισθῆ τὸ κοινὸν τῆς πρωτεύουσας, ὅτι ἄνευ τῆς νομίμου ἀρωγῆς τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν οὐδὲν θέλει κατορθώσῃ ἡ Ἐταιρία διὰ μόνων τῶν χρημάτων της. Ἡ δὲ ἀρωγὴ αὕτη, τόσα ἔτη ἐπιζητούμενη ἐγγράφως τε καὶ προφορικῶς παρ' ὧν δεῖ, δὲν ἔρχεται.

Ἀγοραὶ δὲ ἐνταῦθα ἀρχαίων ἔργων τέχνης καὶ ἐπιγραφῶν πρὸς πλουτισμὸν τῶν τῆς Ἐταιρίας συλλογῶν ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, πολὺ δὲ πλείονες ἢ ἄλλοτε, δαπανηθέντος ποσοῦ δραχμῶν 19,286: 80. Μόνον ἄπαξ ἐν ἔτει

(1) Ἴδε παρεμπρὸς τὴν ὅλην ἔκθεσιν τοῦ ἐπιστατήσαντος, ὡς καὶ τὸ σχεδίον.

1876 είχε δοθῆ διὰ ἀρχαῖα ποσὸν πλησιάζον τὸ ἐφετεινόν, δραχμαὶ 15,563.

Περὶ τῆς ποιότητος τῶν ἀγορασθέντων δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκταθῶμεν. Ἄς ἐκτιμηθῶσι κατὰ τὴν ἀξίαν των παρὰ τῶν μελλόντων νὰ ἴδωσιν αὐτὰ καὶ μελετήσωσι. Ἄρκει μόνον νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἶναι μεταξὺ αὐτῶν καὶ τινα σπάνια, ἴσως καὶ κἀνὲν μοναδικόν.

Δωρεαὶ δὲ ἀρχαίων εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἐγένοντο τὸ ἔτος τοῦτο μέτρια κατὰ τε τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιόν. Τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν θὰ περιληφθῶσιν εἰς τὴν ἐκθεσιν ταύτην, ὅταν τυπωθῆ. Ἀνεγράφοντο δὲ μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ ἐν δηλώσεσιν, ἅς τὸ γραφεῖον τῆς Ἑταιρίας κατεχώριζεν ἐκάστοτε εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς πρωτεύουσας. Ἀλλὰ δωρεὰς ἀξίας πολλοῦ λόγου ἔχομεν τὴν πεποίθησιν, καθὼς καὶ ἄλλοτε πρὸς ὑμᾶς διὰ πλειόνων εἶπομεν, ὅτι τότε θὰ λάβωμεν, ὅταν καὶ τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἑταιρίας αἱ συλλογαὶ ἐν οἰκοδομαῖς συντετελεσμέναις διαταχθῶσιν εὐπρεπῶς. Πρὸ τούτου οἱ ἔχοντες ἀρχαῖα συμπολίται θὰ προτιμῶσι νὰ τὰ φυλάττωσιν ἐν ταῖς ἰδίαις αὐτῶν οἰκίαις. Ἄλλ' ὑπάρχουσι βεβαίως καὶ ἐξαιρέσεις, ὅτε ἰδιαιτέραι περιστάσεις παρακινουῦσι τινὰς νὰ δεικνύωσιν ἤδη ἀπὸ τοῦδε τὴν ἐλευθέριον διάθεσιν των πρὸς τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος. Ὅλη συλλογὴ βαρύτιμος Αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων ὅτι προπέρυσιν ἐδωρήθη τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει παρὰ τοῦ ὁμογενοῦς Ἰωάννου Δημητρίου τοῦ ἐκ Λήμνου, πάντες γινώσκετε, ὡς καὶ ὅτι αὕτη παραληφθεῖσα παρὰ τῆς Ἑταιρίας διευθετήθη ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Μετσοβείου πολυτεχνείου. Ἀγγέλλομεν νῦν, ὅτι ὁ γενναῖος δωρητὴς συμπληρῶν τὸ δῶρόν του ἐπεμψε τὸν παρελθόντα Ἰούνιον ἑπτὰ ἔτι κιβώτια πλήρη ἀρχαιοτήτων εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας, ἅπερ ὡσαύτως παρεδόθησαν τῇ Ἑταιρίᾳ, ἀλλὰ δὲν ἀνοίχθησαν ἀκόμη, ἀπαιτήσαντος τοῦ δωρητοῦ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀνοίξεως, ἕως οὗ εὐκολυνθῆ νὰ πέμψῃ καὶ τὸν κατάλογον τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων.

Περὶ τοῦ ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ Μουσείου τῆς Ἑταιρίας καὶ ἰδίως περὶ τῶν δύο ἐτι προσληφθεισῶν αἰθουσῶν καὶ περὶ διασκευῆς αὐτῶν καὶ ἐπιπλώσεως, ἵνα καταστῶσι πρόσφοροι εἰς ὑποδοχὴν τῶν ἐκ τοῦ Βαρβακειοῦ μετακομισθέντων ἀρχαίων, ἐρρέθησαν ἐν τῇ περυσινῇ λογοδοσίᾳ τοῦ Συμβουλίου ἱκανά, ὅτε καὶ

ἠλπίζετο, ὅτι ἐντὸς τριῶν μηνῶν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀνοιχθῶσιν εἰς τὸ κοινὸν αἱ δύο αἰθουσαι, ἀλλ' αἱ ἐργασίαι αἱ πολλαὶ καὶ ποικίλαι ἰδοῦ ἀπήτησαν ἄλλους ἐννέα μῆνας, καὶ μῶλις σήμερον δυνάμεθα νὰ ἀγγειλωμεν, ὅτι κατὰ τὰ μέσα τοῦ προσεχοῦς μηνὸς θέλει ἀνοιχθῆ ἡ μία τῶν αἰθουσῶν τούτων, ἡ δὲ ἄλλη ὑστερώτερα, εἰ καὶ πάντα τὰ ἐπιπλα κ' ἐκείνης ἤδη κατεσκευάσθησαν. Τὴν ὅλην δὲ ἐπιστάσιαν τῶν ἔργων τῆς διατάξεως εἶχεν ἐφ' ἑαυτοῦ ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ τῆς Ἐταιρίας Μουσείου Ἀθαν. Σ. Κουμανούδης, προστεθέντος ἔτι καὶ ἐνὸς τρίτου κλητῆρος πρὸς τοῖς δυσὶν ὑπάρχουσι, τοῖς λίαν ἀπησχολημένοις ἐν ταῖς ἐτέραις αἰθούσαις, αἱ ὁποῖαι ἠνοίγοντο εἰς τὸ κοινὸν καθ' ἑκάστην. Ἐδαπανήθησαν εἰς τὰ διάφορα Μουσειακὰ ἔργα δρ. 28,303:85. Ἐκ τούτων αἱ 1451 ἐδόθησαν ἰδίως διὰ συγκολλήσεις ἀρχαίων. Ὁ αὐτὸς ἐπιμελητὴς συνέτασεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθ' ὅλον τοῦτο τὸ δῖχστημα καὶ τὸν κατάλογον τῶν εἰσρεόντων πάντοθεν ἀρχαίων τῆς Ἐταιρίας (1). Ἐφθάσαμεν δὲ ἐν αὐτῷ τὸν γενικὸν ἀριθμὸν 13,273 (2). Πέρυσιν ὁ ἀριθμὸς ἦτο 12,569.—Ἠνοίγετο δὲ τὸ Μουσεῖον διὰ τε τοὺς ἐταίρους καὶ δι' ἅπαν τὸ κοινὸν τῆς πρωτευούσης καθ' ἑκάστην, πλὴν τῆς Κυριακῆς, καὶ τὸ ἐκ τῶν εἰσιτηρίων εἰσπραχθὲν ἐφέτος ποσὸν ἀνέβη εἰς δρ. 1639. Ἄλλα δὲ 20 δραχμαὶ εἰσεπράχθησαν ἐκ πωλήσεως καταλόγου

(1) Τὰ ἀρχαῖα τῆς Ἐταιρίας, ἃ καταγράφονται εἰς τὸν κατάλογον τοῦτον, εἶναι ἀποτεθειμένα ἐν διαφόροις τόποις, τὰ μὲν πλεῖστα ἐν τοῖς ὑπογεῖσις τοῦ Βαρβακείου καὶ ἐν τῷ Μετσοβείῳ πολυτεχνείῳ (πλὴν τῶν ἐν αὐτῷ Αἰγυπτιακῶν, Μυκηναίων, Ναυπλιακῶν, Σπαταίων καὶ Ἀχαρνικῶν, ἃ εἰς ἰδίους καταλόγους καταγράφονται) καὶ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσεῖῳ, ὅχι ὀλίγα δὲ ἐν ταῖς περιοχαῖς τοῦ λεγομένου Βουλευτηρίου, τῆς Ἀττάλου στοᾶς, τῶν Γιγάντων, τοῦ Κατηφόρη, ἔτι ἐν τοῖς ὑπαίθροις τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, τῆς ἔξω τοῦ Διπύλου νεκροπόλεως, τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου, τοῦ Ἀσκληπείου, τέλος ἐν αὐτῇ τῇ Ἀκροπόλει παρὰ τῷ τῶν ἀπομάχων φυλακείῳ καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ ἐκεῖ πλησίον οἰκίσκῳ, διασκευασθέντι εἰς προσωρινὸν Μουσεῖον.

(2) Σύγκριται ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐκ τῶν ἐξῆς καθ' ὕλην εἰδικῶν ἀριθμῶν· λιθίνων 3821, γαλκῶν 972, (ἐξ ὧν 100 σταθμὰ), σιδηρῶν 48, μολυβδίνων 2140, (ἐξ ὧν 1149 σύμβολα καὶ 355 σταθμὰ), ἀργυρῶν 56, χρυσῶν 187, ὀστρίνων 95, ὑαλίνων 244, διαφόρων ὑλῶν 295, πηλίνων ἀγγείων 2799, πηλ. μορῶν 1287, πηλ. μητρῶν ἢ τύπων 146, πηλ. λύχνων 544, πηλ. σκευῶν 261, πηλ. θραυσμάτων 247, πηλ. πυραμιδοειδῶν καὶ κωνοειδῶν 102, πηλ. φακοειδῶν καὶ ἀρτοειδῶν 28, πηλ. λαδῶν ἀμφορέων ἐνεπιγράφων 4. Ἰστέον δέ, ὅτι αἱ λαβαὶ ἀμφορέων αἱ ἐνε-

τῶν Μυκηναίων ἀρχαίων, ὃν ὑπὸ τοῦ δεῦρ' Ἐρ. Σηλίεμαν συν-
ταχθέντα Γαλλιστὶ καὶ τυπωθέντα εἰς τρισχίλια σῶματα παρα-
πίγραφοι (ἐκ Ρόδου, Θάσου, Πάρου, Κνίδου, Κολοφώνος καὶ ἄλλων τόπων)
συμποσοῦνται νῦν ὑπὲρ τὰς 10 χιλιάδας, ἐξ ὧν μέγα μέρος ἐξεδόθη ὑπὸ Α. Du-
mont ἐν τῷ βιβλίῳ Inscriptions céramiques de Grèce, Paris, 1871.

Νομίσματα δὲ ὑπάρχουσι τὰ ἑξῆς·

Χρυσᾶ.

Ἑλληνικόν (ἐξ ἠλέκτρου)	1
Ῥωμαϊκὰ (ὧν τὸ ἓν νομισματοσῆμον)	3
Βυζαντινά	249
Βενετικά	5
Κουφικόν καὶ Περσικόν	2
	<hr/>
	260

Ἀργυρᾶ.

Ἑλληνικά	570
Ῥωμαϊκὰ (ἐν οἷς καὶ ἐκ κράματος billon)	240
Παρθικῶν βασιλείων	167
Βυζαντινῶν, μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων	107
	<hr/>
	1084

Ἐκ κράματος rotin.

Numi Alexandrini	509
----------------------------	-----

Κίθδηλα νεώτερα.

Ἀργυρᾶ	12
Χαλκᾶ	12
	<hr/>
	24

* Ἄλλα δὲ χαλκᾶ ἔτι ὑπάρχουσι διαφόρων ἔθνῶν καὶ ἐποχῶν, ἀκατάτακτα ὑπὲρ
τὰς 20 χιλιάδας, ὧν τὰ πλεῖστα ἐντελῶς ἄχρηστα ὡς ἐφαρμένα.

Ἐπι σημειοῦμεν, ὅτι τῶν πηλίνων τῆς Ἑταιρίας ἀγγείων ὑπάρχει Γαλλιστὶ ἐκ-
δεδομένος κατάλογος ὑπὸ Μ. Collignon, τυπωθεὶς ἐν Παρισίοις τῷ 1878, τῶν
δὲ πηλίνων μορφῶν ὡσαύτως Γαλλιστὶ ὑπὸ J. Martha, ἐν Παρισίοις, 1880. Ἐν
δὲ τῷ πέρυσιν ἐκδοθέντι βιβλίῳ τοῦ L. v. Sybel τῷ ἐπιγραφομένῳ Katalog der
Sculpturen zu Athen, Marburg, 1881, εἶδομεν ὅτι καὶ τὰ τῆς Ἑταιρίας
λίθινα γλυπτὰ περιεγράψαν σχεδὸν πάντα. Ἀναφέρομεν καὶ τὸν ἑξῆς ἐπίτομον
κατάλογον τῶν Ἀθήνησι Μουσείων· Die Museen Athens, von Dr A. Milch-
höfer. Athen, Karl Wilberg, 1881. Ἄς εὐχρηθῶμεν δὲ καὶ Ἑλληνικοῦ κατα-
λόγου ἔκδοσιν.

λαβοῦσα δῶρον ἢ Κυβέρνησις ἐπεμψεν εἰς τὴν Ἑταιρίαν, ἵνα πωλῆται πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου αὐτῆς.

Ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ἑταιρίας ἠϋξήσε τὸ ἔτος τοῦτο πλείοτερον παρὰ ἄλλοτε, καὶ ἐκ δωρεῶν μὲν, ἀλλὰ μάλιστα διότι κατ' εὐκαιρίαν τινὰ ἐκ παλαιοπωλικοῦ ἐν Εὐρώπῃ ἐργαστηρίου ἠγοράσθησαν ὄχι ὀλίγα περιηγητικὰ καὶ μουσειογραφικὰ βιβλία εἰς Γαλλικὴν, Γερμανικὴν καὶ Ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ὧν τινα καὶ βαρῦτιμα διὰ τὰς ἐν αὐταῖς εἰκονογραφίας καὶ σχέδια τόπων καὶ κτισμάτων, δοθέντος ποσοῦ δραχ. 2440: 85 διὰ 46 τόμους (ἐν οἷς καὶ τὰ δετικά). Ἐκρίθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου πρέπον ν' ἀρχίσῃ ἡ Ἑταιρία νὰ συνειθίζῃ εἰς δαπάνας ὄχι γλίσχρας ὑπὲρ κτήσεως βιβλίων ἀρχαιολογικῶν, διότι ἐν πρωτεύουσῃ πόλει, οἷα αἰ νῦν Ἀθῆναι, ἐνθα καὶ ὁμογενεῖς καὶ ἀλλογενεῖς λόγιοι πολλοὶ διαρκῶς διαβιοῦσιν ἢ διέρχονται ἐπὶ βραχὺ διατρίβοντες, δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς πολλὰς αὐτῶν χρείας μία ἢ δύο δημόσiai βιβλιοθήκαι, ἢ Ἐθνικὴ σὺν τῇ τῆς Βουλῆς, αἵτινες οὐδ' αὐταὶ εἶναι ὅσον ἤθελε τις ἐπιθυμήσει, πλούσiai. Ἀλλὰ καὶ πλουσιώταται ἂν ἦσαν, πολλάκις συμβαίνει τὸ βιβλίον οὐ ἔχει τις μεγίστην χρεῖαν ἐν ρητῇ τινι ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, νὰ μὴ εὐρίσκηται πρόχειρον· τότε ἀσπάσιον ἐπικουρήμα γίνεται τρίτη τις ἢ καὶ τετάρτη βιβλιοθήκη, προσιτῆ εἰς τοὺς χρήζοντας. Αἱ δὲ Ἀθῆναι, τὸ τῆς Ἑλλάδος Μουσεῖον, κατὰ τὸ δοθὲν αὐταῖς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὄνομα, νὰ φιλοτιμῶνται πρέπει καὶ ἐν τῇ νέᾳ αὐτῶν ἀναβιώσει ὡς ἐστία φωτὸς ἀνά πᾶσαν τὴν Ἀνατολήν, νὰ μὴ ὑστερῶσι πολὺ τῆς ἀρχαίας τῶν δόξης. Εἰρήσθω δ' ἐνταῦθα χάριν ἱστορίας, ὅτι ἡ Ἑταιρία ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 πρώτης συστάσεώς της μέχρι τοῦ 1858 οὐδὲ ἐν βιβλίον ἠγόρασε· τόσον τὰ ἡμέτερα τότε ἦσαν ἀσθενῆ· ἀλλὰ μόνον ὅσα τῇ ἐχαρίζοντο ἐλάμβανε, ὀλιγοστά βέβαια κ' ἐκεῖνα καὶ οὐδὲ πάντα ὕλης ἀρχαιολογικῆς· πρῶτον δ' ἐν ἔτει 1859 ἐδαπάνησε ποσόν τι δι' ἀγορὰν τοῦ Συντάγματος τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Βοικχίου καὶ ἔκτοτε μετὰ δειλίας μὲν ὡς εἰκὸς καὶ φειδοῦς, συστηματικῶς δὲ, εἰς ἀρχαιολογικῶν βιβλίων ἀγορὰς προέβαινε καθ' ἕκαστον ἔτος, νῦν δὲ ἐχώρησεν ὀλίγον γενναϊότερον.

Τὰ δὲ δωρηθέντα καθ' ὅλον τὸ ἔτος βιβλία καὶ φυλλάδια εἶναι:

18. Πίναξ αὐτῶν ὡς καὶ τῶν ἀγορασθέντων θέλει προσαρτηθῆ ταύτῃ τῇ ἐκθέσει, ὅταν τυπωθῇ. Προέχουσι δὲ ἐν τοῖς δωρηθεῖσιν, ὡς συνήθως, τὰ πεμφθέντα παρὰ τῶν Κυβερνήσεων τῆς Ῥωσικῆς καὶ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἔστω δὲ γνωστὸν εἰς τοὺς ἐταίρους, ὅτι πάντων τῶν βιβλίων τῆς Ἑταιρίας ὑπάρχει κατάλογος ἐν δελτίοις.

Παρελήφθησαν δὲ ἐν τῷ ἔτει τούτῳ παρὰ τοῦ γλύπτου Λαζ. Φυτᾶλη ἐξεργασμέναι αἱ μαρμαρίναι προτομαὶ τῶν προέδρων τῆς Ἑταιρίας Ἰακώβου Ρίζου καὶ Φιλίππου Ἰωάννου καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ δωματίῳ ὅπου ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἑταιρίας ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ.

Ἐπὲρ δὲ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ κράτους πολλῶν ἀρχαιοτήτων, αἱ ὁποῖαι ὅσον εἶναι ἐπιθυμητὸν δὲν ἐφορεύονται, (διότι οἱ τρεῖς μόνοι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὑπάρχοντες διωρισμένοι ἔφοροι δὲν ἐπαρκοῦσιν) τὰ Συμβούλια τῆς Ἑταιρίας ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν μεριμνῶσι μὲν καὶ θέλουσι νὰ πράττωσιν ὅτι συντελεστικὸν πρὸς τὴν αὐτῶν συντήρησιν, δυσκολεύονται δὲ πολὺ διὰ τὴν σπάνιν τοῦ χρειώδους προσωπικοῦ καὶ τῶν χρηματικῶν μέσων. Ὅμως δὲ τὸ δυνατὸν ἐγένετο καὶ τοῦτο τὸ ἔτος εἰς τινα μέρη. Πρὸς τὴν Θεσσαλίαν ἰδίως, τὴν αἰσίως συσσωματωθεῖσαν τῷ Ἑλληνικῷ βασιλείῳ, ἔτρεψε τὸ Συμβούλιον τὴν προσοχὴν του, λαβὼν ἀφορμὴν τὰς πληροφορίας, ἃς περιηγηταὶ πρῶτον ὁμογενεῖς καὶ ἀλλογενεῖς, ἔπειτα δὲ καὶ ὁ τῆς Ἑταιρίας ἀντιπρόεδρος ἔδωκεν, ὁ δὲ τὸν τόπον ἐπισκεψάμενος κατὰ τὸ παρεθὸν θέρος, προσέτι δὲ καὶ ὅσα τινὲς ἄλλοι λόγοι ἐκείθεν διὰ τῶν ἐφημερίδων ἢ διὰ γραμμάτων πρὸς τὴν Ἑταιρίαν ἐδήλωσαν. Ὅθεν ἤδη ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἦλθε τὸ Συμβούλιον εἰς ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ νομάρχου Θεσσαλίας Θ. Θεοχάρη, ὃν παρεκάλεσε νὰ μεριμνήσῃ ἰδιαίτατα ὑπὲρ σωτηρίας τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀρχαίων καὶ ἅμα ἐδήλωσεν αὐτῷ, ὅτι προθύμως θέλει καταβάλλει πᾶσαν δαπάνην ἣτις ἤθελε χρειασθῆ πρὸς περισυναγωγὴν αὐτῶν εἰς δημόσια καταστήματα. Εὗρε δὲ ἐν τῷ ἀνδρὶ μεγάλην προθυμίαν πρὸς τοιαύτην ἐνέργειαν, ὅστις καὶ οἰκοθεν ἤδη πρότερον εἶχε διατάξει εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν τὰ δέοντα δι' ἐγκυκλίων. Ὑστερον δὲ καὶ ἀντίτυπα τοῦ ἀρχαιολογικοῦ νόμου λαβὼν σταλέντα αὐτῷ

παρά τοῦ Συμβουλίου διένειμεν εἰς τὰς δημοτικὰς ἀρχὰς πρὸς ὀδηγίαν τῶν. Ἐφιλοτιμήθησαν δὲ καὶ αἱ ἐπιτόπιοι ἀρχαὶ ἐν Λαρίσῃ, Τυρνάβῳ, Βώλῳ, Ραψάνῃ, Βελεστίνῳ νὰ ἐκτελέσωσι τὸ καθήκον αὐτῶν, ὡσαύτως δὲ καὶ τινες τῶν νεωστὶ διορισθέντων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων συνέπραζαν, καὶ οὕτω περιεσυνάχθησαν ὄχι ὀλίγα ἀρχαῖα, ἰδίως ἐν Λαρίσῃ μὲν ἐν τῷ Διδασκαλείῳ, μέχρι τοῦδε 166 γλυπτὰ ἢ ἐνεπιγραφα μάρμαρα, ἐν Τυρνάβῳ δὲ ἐν τῷ δημαρχείῳ 8, καὶ ἀλλαχοῦ τινα, ἐξ ὧν καὶ ἀντίγραφα ἐστάλησαν εἰς τὴν Ἑταιρίαν. Ἐνέκρινε τὸ Συμβούλιον ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ καὶ τότε νὰ κτισθῇ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἐν Λαρίσῃ Διδασκαλείου δαπάνη τῆς Ἑταιρίας οἰκοδομῆ τισ μετρία, ἵνα περιλάβῃ τὰ συναχθέντα καὶ συναχθησόμενα ἀρχαῖα, ὅσα δὲν κριθῶσαν ὡς μετακομιστέα εἰς τὸ Κεντρικὸν Μουσεῖον τῶν Ἀθηνῶν. Ἦδη δὲ καὶ σχέδιον ἐποίησεν τῆς οἰκοδομῆς ὁ μηχανικὸς ὁ ἐκεῖ, παραγγελίᾳ τοῦ νομάρχου. Ἐν τοῖς πέριξ δὲ τοῦ Βόλου πρὸς βορρᾶν τοῦ χωρίου Διμῆνι γνωσθέντος τὴν παρελθούσαν ἀνοιξὴν ὅτι ὑπάρχει τύμβος τις πᾶν ἀρχαῖος, ἔχων ὁμοιότητα πρὸς τοὺς Μυκηνῶν καὶ Μενιδίου, ἄξιος ἐρεῦνης, ἐσκέφθη τὸ Συμβούλιον νὰ πέμψῃ ἀμέσως πρὸς τοῦτο τὸν ἔφορον Σταματάκη, ἀλλ' ἀνεβλήθη ἡ ἀποστολὴ, ἕνεκα μάλιστα τοῦ ὅτι ὁ Σταματάκης ἦν τότε ἀπησχολημένος ἐν Δελφοῖς καὶ ἀλλαχοῦ περὶ ἔργα μὴ ἐπίδεχόμενα διακοπῆν. Εἶχεν ὁμως ληφθῆ ἤδη πρότερον πᾶσα φροντίς παρὰ τοῦ ἐπάρχου Βόλου Ἰω. Κοντάκη, τοῦ καὶ ἐκ προτέρων τῆς Ἑταιρίας λογοδοσιῶν γνωστοῦ ὑμῖν ὡς φιλαρχαίου, ὅπως μὴ τυχὸν ὁ τύμβος λάθρα ἀνοιχθῆ καὶ συληθῆ. Προσεχῶς δὲ θὰ γίνῃ ἡ δι' ἀνασκαφῆς αὐτοῦ ἐξέτασις, ληφθείσης ἤδη τῆς ἀδείας παρὰ τοῦ Ὑπουργείου. Εἰς τὰς ἀνωτέρω δὲ καταλεχθείσας περισυναγωγὰς καὶ ἐπιμελείας ἀρχαίων ἐδαπάνησεν ἡ Ἑταιρία ὄχι πλέον τῶν 302 δραχμῶν. Ἄν προσθήσῃτε καὶ 456 δραχ. ἅς κατέβαλε ὑπὲρ ἀγορᾶς δύο ἀρχαϊκῶν ἐπιτυμβίων ἀναγλύφων ἐκ Λαρίσης, ἃ μετεκομίσθησαν ἐνταῦθα, γίνεται τὸ ὅλον τῶν δαπανηθέντων δραχμαὶ 758, ποσὸν βέβαια μικρόν· ἀλλὰ ἐγνώσθη οὕτω εἰς τοὺς κατοίκους τῆς νεωστὶ ἐλευθερωθείσης χώρας, ὅτι ἔστι τις καὶ ἐν Ἑλλάδι ὁ προνοῶν ὑπὲρ σωτηρίας τῶν προγονικῶν μνημείων καὶ ἡ πρὸς αὐτὰ στοργὴ δὲν εἶναι

ἀποκλειστικὸν ἰδίωμα τῶν ἐκ δύσεως καὶ βορρᾶ περιηγητῶν. Ἴνα δὲ τοῦτο στερεῶς πιστευθῆ παρα τῶν κατοίκων ἐκείνων τῶν μερῶν ὡς καὶ τῆς λοιπῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, χρεῖα πολλῆς ἔτι καὶ συντόνου παρ' ἡμῶν ἐνεργείας ὡς καὶ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀρχαίων, ἃ οἱ Γερμανοὶ σάψαντες ἀνέδειξαν, ἔκρινε δέον τὸ Συμβούλιον νὰ δαπανήσῃ καθὼς πέρουσι, οὕτω κ' ἐφέτος, ποσόν τι εἰς ἐργασίας, ἃς ὑπέδειξεν ὁ ἔφορος Κωνστ. Δημητριάδης ὡς ἀπαραιτήτους καὶ κατεπειγούσας, χάριν ἐξασφαλίσσεως ἢ καλλίονος τῶν εὐρεθέντων συντηρήσεως ἐν ὧσφ δὲν ἀποφασίζεται τι ὀριστικῶς περὶ αὐτῶν, καὶ ἐδαπανήθησαν δρ. 1143: 55. Παρὰ δὲ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας ἐρωτηθὲν τὸ Συμβούλιον, ὁποῖαν ἔχει γνώμη περὶ τοῦ τόπου, ἐνθα πρέπει ὀριστικῶς νὰ μείνωσι τὰ πολυτίμητα ταῦτα καὶ διδασκτικώτατα ἀρχαῖα, ἀπήντησεν ἐγγράφως ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ, ὅτι πάντα τὰ ἔργα τέχνης τὰ μὴ στενωῶς συνδεόμενα μετὰ τῶν οἰκοδομῶν καὶ πρὸ πάντων ὁ Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους πρέπει νὰ μετακομισθῶσιν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις κεντρικὸν Μουσεῖον, ἐνθα ἢ ἐπίσκεψις αὐτῶν καὶ μελέτη παρὰ τῶν ἀπανταχοῦ γῆς ἀρχαιολόγων εὐκολωτέρα θὰ γίνεταί καὶ καρποφορωτέρα ἢ ἐν τῇ ἀποκέντρῳ Ὀλυμπίᾳ, τῇ ἐστερημένῃ βιβλιακῶν καὶ ἄλλων βοηθημάτων. Πρέπει δὲ νὰ γίνῃ ὡς τάχιστα ἢ μετακόμισις των, ἵνα μὴ, χρονίζοντος τοῦ πράγματος, πάθωσιν τι ἀνήκεστον καὶ ὕστερον ἀνωφελῶς μετανοῶμεν.

Πρὸς τούτοις ἀναφέρομεν, ὅτι ἐπλήρωσεν ἡ Ἑταιρία καθ' ὅλον τὸ ἔτος μισθοὺς ἀρχαιοφυλάκων ἐν Χαιρωνείᾳ, Τανάγρα, Θεσπιαῖς, Μυκῆναις, Ναυπλίᾳ καὶ Νεμέᾳ. Εἰσῆχθησαν δὲ καὶ τινὰ λίθινα ἀρχαῖα ἀγορασθέντα χρήμασι τῆς Ἑταιρίας εἰς τὰς συλλογὰς τὰς ἐν Τανάγρα καὶ Θήβαις, ὧν ἡ σημειώσεις ἐκάστοτε στέλλεται εἰς τὸ ἡμέτερον Συμβούλιον. Ἰδίως δὲ τὸν κατάλογον τῶν ἐν τῇ Θηβαϊκῇ συλλογῇ ἀρχαίων προεβίβασεν ἀπὸ τοῦ ἀρ. 218 μέχρι τοῦ 243 ὁ μέχρι πρὸ μικροῦ ἐπαρχιακὸς αὐτόθι δημοδιδάσκαλος Ἐπαμ. Κορομάντζος, ὁ γνωστὸς ὑμῖν καὶ ἐκ προτέρων λογοδοσιῶν.

Τὰ ἐξῆς ρηθησόμενα ἀναφέρονται εἰς τὰς σχέσεις, ἃς ὡς ἐκ

τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, ἔχει ἡ Ἐταιρία πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ εἰς βουλευμάτα αὐτῆς καὶ προτάσεις καὶ εὐχάς.

Ἐξηκολούθησε τὸ Συμβούλιον δι' ὅλου τοῦ ἔτους προκαταβάλλον ἀτόκως ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου δι' ἄλλας τε δαπάνας ἀρχαιολογικὰς, ὡς ἐκάστοτε παρίστατό τις χρεία ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Παιδείας μὴ προβλεφθεῖσα ἐν τῷ τοῦ Κράτους προϋπολογισμῷ, καὶ μάλιστα διὰ ἐξαγορὰν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν καὶ γηπέδων ἀρχαιολογικῆς σημασίας ἐν Ἀθήναις, Πειραιεῖ καὶ Ἐλευσίνι, χάριν μελλουσῶν ἀνασκαφῶν. Μία τούτων τῶν γενομένων ἀγορῶν εἶναι ἰδιαίτερας μνείας ἀξία ἡ τοῦ ἐν τῇ Ὠρωπῇ γῆ Ἀμφιραρείου, εἰς ἣν τὰ μάλιστα συνετέλεσε τὸ Συμβούλιον, ἀποστειλαν ἐπὶ τοὺς τόπους ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ τὸν ἀντιπρόεδρον καὶ τὸν γραμματέα τῆς Ἐταιρίας, ἵνα παρατηρήσαντες τὰ σφζόμενα ἐν τῇ θέσει Μαυροδῆλσει ἐρείπια, τοὺς αὐτόθι ἐνεπιγράφους καὶ γλυπτοὺς λίθους ὡς καὶ τὸν περίβολον, πιστώσωσιν, ὅτι ὄντως ἡ ἀρχαία θέσις τοῦ μαντείου περιέρχεται εἰς κτήσιν τοῦ δημοσίου, καθὼς ἐλλόγως παρεδέχθησαν οἱ δοκιμώτεροι τῶν ιστορησάντων τὰ μέρη ἐκεῖνα (1). Ἀφοῦ οἱ ἀπόστολοι ἐβεβαίωσαν τοῦτο, ἐτελέσθη ἡ ἀγορά.

Πέρυσιν εἶχομεν εἰπεῖ ἐν τῇ λογοδοσίᾳ, ὅτι τὸ 1881 ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ τὸ Συμβούλιον ἔγραψεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας, ὅτι εἶναι πρόθυμον νὰ προκαταβάλῃ ἀτόκως τὴν δαπάνην πρὸς ἐξοικοδόμησιν καὶ τῆς τρίτης πλευρᾶς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, ἵνα παρασκευασθῇ οὕτω χῶρος πλείων πρὸς ὑποδοχὴν καὶ τακτικὴν ἰδρυσιν τῶν πολλῶν τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐταιρίας λιθίνων γλυπτῶν, τὰ ὅποια δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἐσκορπισμένα εἰς διάφορα μέρη. Λυπούμεθα δὲ σήμερον λέγοντες, ὅτι καὶ μέχρι τοῦδε δὲν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου ἀπάντησιν εἰς τὴν πρότασιν

(1) Μόνος ἴσως ὁ Γάλλος Hanriot ἐν τῇ περὶ τῶν δήμων Ἀττικῆς πραγματεία του ἔθεσε τὸ Ἀμφιραρείον εἰς ἄλλον τόπον, κατὰ τὴν Ἀγίαν Παρασκευήν, ὃν τόπον ἐπεσκεψάντο ὡσαύτως οἱ τῆς Ἐταιρίας ἀπόστολοι, ἀλλὰ δὲν εὔρον τοὺς λόγους τοῦ ἀνδρὸς πειστικούς. Ἰδιαιτάτα δὲ συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς θέσεως Μαυροδῆλσει τὰ κατὰ χώραν καὶ νῦν ἔτι εὐρισκόμενα βάρη ἐνεπίγραφα καὶ εἰς ὄρος (ὄρσημον) τοῦ περιόλου ἔχων τὰ αὐτὸς ὄρος μὴ τοιχοδομῆν ἐντὸς τῶν ὄρων ἰδιώτην. • (Ἴδε Bul. de cor. hel. 1879, σ. 437). τοιαῦτα δηλ. μνημεῖα, ὅποια εἶναι πάντῃ ἀπίθανον, ὅτι μετεκομίσθησαν ἐκεῖσε ἀλλαχθῶν.

ἡμῶν ἐκείνην. Ἐν τούτοις τὰ λίθινα ἀρχαῖα τῆς Ἑταιρίας τὰ ὅποια καθ' ἐκάστην πληθύνουσιν, εἴτ' ἐξ ἀνασκαφῶν εἴτ' ἐξ ἀγορᾶς καὶ δωρεῶν προερχόμενα, δὲν ἔχομεν πῶς νὰ τὰ οικονομήσωμεν, διότι τὰ ὑπόγεια τοῦ Βαρθακειοῦ τὰ εἰσέτι κατεχόμενα ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας εἶναι ἤδη πρὸ πολλοῦ ὑπερπεπληρωμένα. Ὅθεν ἐξακολουθοῦμεν μὲν στέλλοντες εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον ἐκαστοτε ὅσα λίθινα ἀποκτῶμεν (*) ἀλλὰ παντάπασι δὲν εὐχαριστούμεθα βλέποντες αὐτὰ δι' ἔλλειψιν τοῦ προσήκοντος χώρου ἀποτιθέμενα ὅπου καὶ ὅπως δὲν θέλομεν. Ἐσχάτως δὲ ἰδόντες ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους ἐγγεγραμμένον ποσὸν 50 χιλ. δραχμῶν διὰ πρόοδον τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Μουσειοῦ, εὐχόμεθα νὰ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς βουλῆς, ὕστερον δὲ κατὰ πόδα νὰ ἀκολουθήσῃ ἢ τοῦ ἔργου ἐκτέλεσις.

Χρῆστοῦμεν δὲ καὶ τὸ ἐξῆς νὰ εἴπωμεν, ὄν σχετικόν πως πρὸς τὰ ἀνωτέρω· ὅτι τὸ Συμβούλιον εἰς μίαν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας πρὸς τὴν Ἑταιρίαν γενομένην ἀνακοίνωσιν ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ 1881, τῆς ὅποιας τὸ ἀντικείμενον ἐν τῇ περυσινῇ πρὸς τοὺς ἐταίρους λογοδοσίᾳ ὑπεδηλώθη ὡς δυσχερὲς καὶ δυσαπόδεκτον καὶ διὰ τοῦτο τότε ἀνεβλήθη ἢ περὶ αὐτοῦ ἀπόφασις· τὸ Συμβούλιον, λέγομεν, διασκεφθὲν κατ' ἐπανάληψιν, ἀπήντησε τῇ 8 Μαρτίου 1882, ὅτι προκαταβολὴν μόνον ἄτοκον ἠδύνατο νὰ παράσχῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἐπαρκῆ πρὸς ἰδρυσιν τῶν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσεῖῳ λιθίνων γλυπτῶν καὶ δὴ ὄχι ἐνὸς ἢ δύο τῶν μεγάλων, ἀλλὰ πάντων μεγάλων τε καὶ μικρῶν, ὅσα χωρεῖ ἢ β' πλευρᾶ, κατὰ τινα δυνατὴν ἐν τῷ παρόντι τάξιν, οὐδόλως δὲ αὐτὸ τὸ Συμβούλιον νὰ μετάρχη τοῦ ἔργου τῆς ἰδρύσεως διὰ ἰδίας του ἐπιτροπῆς. Εἰς τὴν πρότασιν ταύτην, οὖσαν πρακτικὴν βεβαίως καὶ σκόπιμον πρὸς ὃ τείνει καὶ Κυβέρνησις καὶ Ἑταιρία, δὲν ἐλάβομεν μέχρι τοῦδε ἀπάντησιν. Ἐν δὲ τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους διὰ τὸ 1883 εἶδομεν ἐγγεγραμμένον ποσὸν πρὸς μετακόμισιν ἅμα καὶ ἰδρυσιν γλυπτῶν ἐν τῷ Μουσεῖῳ, μόνον 1500 δραχμῶν, δηλ. ἴσον καὶ τῷ μηδενί.

Ἐτι λέγομεν, ὅτι καὶ κατὰ τὸ ἤδη ληξάν ἔτος τὸ Συμβούλιον ἐσύστησεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐπαναληπτικῶς τὸν Δ. Φίλιον

(*) Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 117 κομμάτια ἐστάλησαν.

ἵνα διορισθῇ ἔφορος ἀρχαιοτήτων, ἀφοῦ ἤδη ἱκανὸν χρόνον ὑπερέτησεν εἰς ἔργα ἀρχαιολογικὰ, ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις δυσὶ λογοδοσίαις ἐδηλώθη. Ὡσαύτως δ' ἐσύστησεν ὡς διοριστέον ἔφορον καὶ τὸν δεῦτερον Α. Δ. Οἰκονόμον, ὅστις εἶχε σπουδάσει ἀρχαιολογίαν ἐν Εὐρώπῃ ὡς ὑπότροφος τῆς Κυβερνήσεως. Ἄλλ' ἀφοῦ ἐκεῖνος ἀπῆλθε πρὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους εἰς Θεσσαλονίκην ἵνα διευθύνῃ τὸ ἐκεῖ γυμνάσιον, ἀντ' αὐτοῦ ἐσύστησε τὸ Συμβούλιον τὸν δεῦτερον Χρηστον Τσουνταν, ὅστις ἐπίσης ἐνέκυψεν εἰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας καθ' ὃν χρόνον ἐν Γερμανίᾳ ἐσπούδαζε. Γνωστὸν δὲ εἶναι, ὅτι ἡ Κυβέρνησις αὐτῇ ἀναγνωρίσασα τὴν μεγάλην χρεῖαν ἐφορευσεως, ἣν ἔχουσιν αἱ τοῦ τόπου ἡμῶν πληθεῖς ἀρχαιότητες, ἀφ' οὗτου μάλιστα ηὔξήθη τὸ βασιλεῖον, εἰσήγαγεν πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον περὶ προσθήκης δύο ἔτι ἐφόρων, καθ' ἃ εἶχε παρακαλέσει τὸ Συμβούλιον καὶ τὸ νομοσχέδιον ψηφισθὲν ἐκυρώθη. Ὅθεν δὲν βλέπομεν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἀναβάλλεται τόσον καὶ ὁ διορισμὸς τῶν προσώπων. Ἐνεκα τῆς ἀναβολῆς ταύτης τὸ Συμβούλιον προσέλαβε ἐσχάτως καὶ τὸν ρηθέντα Χρ. Τσουνταν εἰς ἔμμισθον ὑπηρεσίαν τῆς Ἑταιρίας, καθὼς πρότερον τὸν Φίλιον. Ἄλλ' εὐχεται νὰ μὴ διατελέσῃ ἐπὶ πολὺ ἔτι βαρυνόμενος οὕτω ὁ τῆς Ἑταιρίας προϋπολογισμὸς, νὰ διορισθῶσι δὲ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως οἱ δύο νῦν θεωρηθέντες ἄξιοι συστάσεως, εἰς τὸ μέλλον δὲ νὰ νομοθετηθῶσι καὶ ἄλλαι θέσεις ἐφόρων, διότι κατὰ τὴν πρὸ πολλοῦ διαβιβάσθεισαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν γνώμην τοῦ Συμβουλίου, χρεῖαν ἔχει ἡ ἀρχαιολογία τοῦλάχιστον δεκαπέντε ἐφόρων, ὅσοι εἶναι οἱ τοῦ βασιλείου νομοί.

Δύο ἔτι ἔχομεν εὐχάριστα ἀγγέλματα ν' ἀναγγεῖλωμεν τοῖς Ἑταίροις. Περὶ τὰ ἄκρα τῶν Ἀθηνῶν τὰ πρὸς ἀνατολὰς καὶ μεσημβρίαν καὶ δύσιν ἐδίδοντο κατὰ καιροὺς κακῶς ἄδειαι οἰκοδομῶν καὶ ἐπεκαλύπτοντο οὕτω τόποι ἀρχαιολογικῆς σημασίας, οἵτινες ἔπρεπε νὰ τηρῶνται κενοὶ διὰ μελλούσας ἀνασκαφάς, καὶ ὁδοὶ δὲ ἐχαράττοντο ἐπιβλαβεῖς εἰς ἀρχαῖα σωζόμενα κτίσματα, περὶ ὧν ὅχι ἄπαξ ἐποίησεν ἡ Ἑταιρία παραστάσεις εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἰδίως δὲ ἤτησε παρ' αὐτῆς νὰ συγγνωματεύῃ πάντοτε ὁ Γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων εἰς πᾶσαν μεταβολὴν ἣ

ρύθμισιν τῆς ρυμοτομίας ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ, γινομένην ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἑσωτερικῶν, ἵνα οὕτω προλαμβάνωνται αἱ εἰς τὰς ἀρχαιότητας ἐπιφερόμεναι βλάβαι. Καὶ αὕτη μὲν ἡ αἰτησις ἂν θὰ εἰσακουσθῆ κατὰ τρόπον καθολικόν, κανονικόν καὶ διαρκῆ, ἀγνοοῦμεν, εἰδικῶς ὁμῶς διὰ ἐν τοῦλάχιστον μέρος τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετό τις πρὸ μικροῦ ἀπόφασις καλῆς διαρρυθμίσεως. Κατὰ παραγγελίαν δὲ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν ὑπουργοῦ κληθέντες δύο τῶν Συμβούλων τῆς Ἑταιρίας μετὰ καὶ τοῦ Γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, ἵνα ἴδωσι πῶς ἐν τῷ τμήματι τῶν δημοσίων ἔργων ἐσχεδιάσθη ἡ αἰτηθεῖσα τροποποίησις τῶν περὶ τὸ Ὀλυμπιεῖον ὁδῶν, αἵτινες νῦν κακῶς ἔχουσιν, εἶδαν ὅτι καλῶς ἐγένετο τὸ νέον σχέδιον, ἅτε ἱκανοποιοῦν τὰς εὐλόγους ἀπαιτήσεις τῆς ἀρχαιολογίας καὶ ἐξέφρασαν τὴν ἐπὶ τούτῳ εὐχαριστίαν τοῦ Συμβουλίου. Περιμένεται δὲ νῦν ἡ ἐκτέλεσις τῶν καλῶς ἀποφασισθέντων.

Τελευταῖον ἀγγέλλομεν, ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἐκπληροῦται εἰς τῶν πόθων, ὃν εἶχομεν πολὺν ἤδη χρόνον ἅπαντες, νὰ ἴδωμεν ἐπαναλαμβανομένην τὴν ἔκδοσιν τῆς *Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος*, ἣτις πρὸ ἐννέα ἐτῶν εἶχε διακοπῆ. Ἀφοῦ ὑπερениκῆθησαν οὐ μικραὶ δυσχέρειαι διὰ τῆς ἐπὶ τὸ σκοπιμώτερον μεταβολῆς τοῦ παλαιότερου κανονισμοῦ, ἀπεφασίσθη πρὸ τίνος ἡ ἐπανάληψις τῆς ἐκδόσεως τῆς ἐφημερίδος ἐξ ὀνόματος καὶ δαπάνῃ τῆς Ἑταιρίας, συγχρητοσύνης καὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ἦδη δὲ καὶ ὕλη ἱκανὴ συνήχθη διὰ τὸ πρῶτον φυλλάδιον, ὅπερ ἐκδίδεται ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνός. Προοιωνιζόμεθα δὲ ἀδιάκοπον ἐφεξῆς τὴν πρόοδον τοῦ ἔργου πρὸ πάντων ἐκ τοῦ ὅτι πλείοτεροι εὐτυχῶς ἀπὸ τίνος χρόνου ἤρξαντο παρ' ἡμῖν εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐπιδιδόμενοι μελέτας, ὧν τὴν ἀμιλλαν πρὸς φιλοπονίαν θέλει διεγείρει βεβαίως καὶ τὸ πλῆθος αὐτὸ τῶν καθ' ἐκάστην ἐκ τῆς γῆς ἀναθρωσκόντων ἀρχαίων ἐνεργεία τῆς Ἑταιρίας.

Τοσαῦτα εἶχε νὰ ἐκθέσῃ ἐφέτος τὸ Συμβούλιον.

Μετὰ ταῦτα παρελθὼν ὁ Ταμίας Π. Ἐμ. Γιαννόπουλος ἐλιξε τάδε.

Κύριοι.

Ὁ ἔντυπος ἰσολογισμὸς, ὃν φέρετε ἀνὰ χεῖρας, παριστάνει τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς ἐταιρίας κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1882.

Ὁ τύπος τοῦ ἰσολογισμοῦ τούτου διαφέρει τοῦ τῶν παρωχημένων ἐτῶν κατὰ τοῦτο, ὅτι τὰ τε ἔσοδα καὶ ἔξοδα διηρέθησαν εὐλόγως εἰς κύρια τοιαῦτα καὶ εἰς διαφόρων λογαριασμῶν, περὶ ὧν μετ' ὀλίγον ὁ λόγος.

Ἀπὸ τῆς 1ης Νοεμβρίου 1882 διετάχθη γενικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος, δι' ἀναγωγῆς τῶν παλαιῶν δραχμῶν εἰς νέας· καὶ ἡ μὲν Κυβέρνησις ἔβαλεν εὐθὺς εἰς πρᾶξιν τὴν ἐφαρμογὴν, αἱ τράπεζαι ὁμως, ὡς καὶ πάντες οἱ ἰδιῶται, ἐπειδὴ ἤγγυζε τὸ τέλος τοῦ ἔτους, ἐξηκολούθησαν εἰς τὰς ληψοδοσίας καὶ τὰ βιβλία των, τὴν προτέραν τάξιν μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου τοῦτ' αὐτὸ ἐπραξε καὶ τὸ ὑμέτερον συμβούλιον, ἐπιφυλαχθὲν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νέου συστήματος ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1883, ἀφ' ὅτου γενήσεται, κατ' αὐτὸ, ἡ ἀναγωγὴ τῶν εἰς τὸ νέον ἔτος μετενεχθησομένων μεριδῶν, τῶν ἀπαρτιζουσῶν τὴν κατάστασιν τῆς περιουσίας τῆς ἐταιρίας.

Ἐνταῦθα ὀφείλω νὰ ὑποδείξω ὑμῖν, Κύριοι, ὅτι ἡ τακτικὴ ἐτήσια συνδρομὴ τῶν ἐταίρων, ὠρισμένη οὔσα εἰς δραχ. 15 παλαιάς, ἰσοδυναμεῖ πρὸς νέας δραχ. 13 39. Ἐρωτᾶται ἡ συνέλευσις, ἐννοεῖ νὰ εἰσπράττηται τοιαύτη καὶ εἰς τὸ μέλλον ἡ ἐτήσια συνδρομὴ, ἢ, ὅπερ καὶ εὐλογώτερον, παραδέχεται τὴν τροπὴν καὶ αὐτῆς εἰς νέας δραχ. 15 ; [Ὁμοφώνως ἡ συνέλευσις παρεδέχθη τὸ δεύτερον, ὁ δὲ κ. Γραμματεὺς λαμβάνει σημείωσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης].

Μετὰ τὰ εἰρημένα, εἰσέλθωμεν εἰς τὴν καθ' ἕκαστον ἀνάλυσιν τῶν κονδυλίων τοῦ ἰσολογισμοῦ, παρερχόμενοι ἐν σιγῇ τὰ μὴ ἔχοντα ἀνάγκην ἀναπτύξεώς τινος.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΤΑΚΤΙΚΑΙ ΔΡΑΧ. 6,856,50.

Τὸ ἔτος τοῦτο ὑπερέβη πάντα τὰ παρωχημένα, διότι πολλοὶ τῶν καθυστερούντων ἑταίρων ἐπλήρωσαν τὴν συνδρομὴν των, τοῦλάχιστον διὰ τὰ τελευταῖα δύο ἔτη, καὶ νέοι ἐνεγράφησαν. Εἰς μόνον τὸ γεγονός τοῦτο ἀποβλέπων τις, παρατηρεῖ ὅτι τὰ πράγματα τῆς ἑταιρίας ἡμῶν εὐδοούμενα ὡσημέραι, ἐφελκύνουν πλειοτέραν τοῦ κοινοῦ τὴν ἐκτίμησιν καὶ ἐπιμέλειαν· δὲν εἶναι ἔτη πολλὰ, καθ' ἃ, μόλις διπλάσιος τῶν τοῦ συμβουλίου μελῶν ὑπῆρξεν ὁ ἀριθμὸς τῶν συνεργομένων εἰς τὰς συνελεύσεις ἑταίρων· οὐδέποτε δὲ συνῆλθε μέχρι τῆς περυσινῆς πολυαριθμοτέρα συνέλευσις.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΚΤΑΚΤΟΙ ΔΡΑΧ. 16,898,89.

Ἐκτακτος εἰς τὸ εἶδος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ποσόν! Ὁ κ. γραμματεὺς ἐμνημόνευσε πρὸ μικροῦ, ὅτι τῆς συνδρομῆς ταύτης, τὸ ὅλον σχεδόν, προσεφέρθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐν Λονδίῳ κοινοτήτος, προτροπῇ τοῦ τότε ἐν Ἀγγλίᾳ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος, νῦν δὲ προέδρου τῆς ἑταιρίας κ. Κοντοσταύλου.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΙΔΙΚΑΙ ΔΡΑΧ. 2000.

Εὐτελής κατήνησεν ἡ συνδρομὴ αὕτη τοῦ Ὑπουργείου, μόλις ἀνταποκρινομένη εἰς τοὺς τόκους, εἰς οὓς ὑποβάλλεται ἡ ἑταιρία, προκαταβάλλουσα δαπάνας τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἀρχαιολογικοὺς σκοποὺς, μὴ προβλεπομένας ἐν τοῖς ἐτησίοις προϋπολογισμοῖς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ ΔΡΑΧ. 7280.

Τὸ κονδύλιον τοῦτο κατ' ἀνάγκην ἀναγράφεται εἰς τὰ ἔσοδα, ἀντανακλᾷ δὲ εἰς μείωσιν ἴσου ποσοῦ ἐκ τῆς εἰς χρεώγραφα περι-

ουσίας τῆς εταιρίας, ὡς βλέπετε εἰς τὰς παρατηρήσεις τῆς κάτωθι τοῦ ἰσολογισμοῦ καταστάσεως τοῦ λογαριασμοῦ τούτου.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΔΡΑΧ. 107,090,47.

Ἡ εἰδικὴ ἐπὶ τοῦ λαχείου Ἐπιτροπὴ, ἐπεμελήθη ὅσον αὐτῇ δυνατόν, ἀλλ' οὐδέποτε κατώρθου τὴν ἔγκαιρον εἰσπραξίν ἕνεκα καθυστερήσεως τινῶν ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἀνταποκριτῶν αὐτῆς· κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος κατωρθώθη ἢ ἀπὸ πάσας τὰς περιόδους τοῦ λαχείου ἐκκαθάρσις καὶ δυνατὴ εἰσπραξίς, ἐλαχίστων ὑπολειπομένων ἔτι· ἡ πείρα ᾠδήγησεν εἰς μέτρα, ὑποσχόμενα τοῦ λοιποῦ πλέον ἔγκαιρον τὴν εἰσπραξίν.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΑ.

Κατὰ τὸν ὑπ' ὄψιν ἰσολογισμόν, τὰ κύρια ἔσοδα τοῦ ἔτους 1882 συμποσοῦνται ἐν ὄλφ.	δραχ. 174,046,58
ἐὰν ἀφαιρεθῶσιν αἱ προειρημέναι τῶν δημοσίων χρεωγράφων . . . δρ. 7,280 —	
καὶ τὰ ἐκ τῶν καθυστερουμένων τοῦ λαχείου εἰσπραχθέντα, ἧτοι	
τῆς Περιόδου Α' δρ. 140,11	
» Β' » 527,57	
» Γ' » 3587,46	
» Δ' » 78,31	
» Ε' » 7404,88	
	<u>11,738,33</u>
	<u>19,018,33</u>

τὰ πραγματικὰ τοῦ ἔτους ἔσοδα περιορίζονται εἰς δρ. 155,028,25

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΔΡΑΧ. 173,129,46.

Αἱ μερίδες αὗται εἰς ἔσοδα, ἔχουσι τὰς ἀντιστοίχους αὐτῶν καὶ εἰς ἔξοδα, πιστοχρεούμεναι ἀμοιβαίως κατὰ τὴν σχετικὴν πρὸς ταύτας ληψοδοσίαν τοῦ ἔτους, διὰ μετακινήσεως κεφαλαίων.

Η μεταξύ τοῦ συνόλου αὐτῶν εἰς ἔσοδα δραχ.	173,129,46
καὶ εἰς ἔξοδα »	183,306,34
διαφορὰ εἰς χρέωσιν »	10,176,88
πρὸς τὸ σύνολον τῶν κυρίων ἐσόδων δρ.	174,046,58
καὶ ἐξόδων »	163,869,70
διαφορὰ εἰς πίστωσιν. . δρ.	10,176,88
συντελεῖ εἰς τὸ ἰσοζύγιον τῆς ὅλης ἐτησίας διαχειρίσεως.	

ΕΞΟΔΑ.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΡΑΧ. 3940. + 1618. + 2580,85 = 8138,85.

Τακτικα εἰσι τὰ δύο πρῶτα κονδύλια, ἕκτακτον δὲ αὐξήσιν παρουσιάζει ἢ διὰ τὴν βιβλιοθήκην δαπάνη πρὸς ἀγορὰν βιβλίων, δετικά αὐτῶν κλπ.

Τὸ ὑμέτερον συμβούλιον, προβαῖνον εἰς τὸν ἐκ παντὸς τρόπον ἀξιοπρεπέστερον καταρτισμὸν τῶν τῆς ἐταιρίας μουσείων, ὄφειλε νὰ ἐπιληφθῆ σπουδαιότερον καὶ τοῦ καταρτισμοῦ ἀξίας λόγου καὶ εἰδικῆς πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν βιβλιοθήκης· ἐντεῦθεν ἢ ρηθεῖσα δαπάνη καὶ ἡ συνέχεια τοιαύτης, ἢ καὶ μεγαλητέρας ἐν ἀνάγκη, εἰς τὸ μέλλον.

ΜΟΥΣΕΙΑ ΕΝ ΟΛΩ ΔΡΑΧ. 51,601,65.

Εὐλογῆσωμεν, Κύριοι, τὴν συγκυρίαν περιστάσεων, αἵτινες ἐβοήθησαν, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, τὸ ὑμέτερον συμβούλιον, ὥστε νὰ ἐπιτύχη, τῇ ἀρωγῇ τοῦ μεγάλου πατριώτου Ἀθέρωφ, ὃν θερμῶς ἐπεδίωκε σκοπὸν, ἦτοι νὰ ἴδῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἐντὸς τοῦ κεντρικοῦ μεγάρου τοῦ Μετσοβείου πολυτεχνείου, συγκεντρωμένα τὰ τιμαλφέστερα ἀρχαῖα τῆς Ἐταιρίας, καὶ τὴν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῆς ἐμπιστευθεῖσαν συλλογὴν αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων, τῆς βαρυτίμου πρὸς τὸ ἔθνος δωρεᾶς τοῦ ἐν Ἀλεξανδείῃ ἐτέρου μεγάλου πατριώτου Ἰωάννου Δημητρίου τοῦ ἐκ Ἀλήμου! καὶ πῶς ἄλλως ἦτο δυνατὸν νὰ λησμονηθῶσιν αἱ θλίψεις καὶ στενοχωρίαι, ἀεὶ ὑπέ-

στη ἡ Ἐταιρία, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, περισυνάγουσα ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν αὐτῆς, ἐξ ἀγορῶν καὶ ἐκ τινων δωρεῶν, καὶ ἐπισωρεύουσα τὰ ἀρχαῖα αὐτῆς, ἐντὸς ὀλίγων στενοχωρημένων δωματίων καὶ εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ Βαρθακείου, ἀπὸ τὸ ὅποσον ἠπειλήθη ποτὲ ὅτι καὶ βίβη ἤθελεν ἐκεῖθεν ἐξωσθῆ!

ΑΡΧΑΙΟΘΗΚΑΙ, ΣΥΓΚΟΛΛΗΣΕΙΣ κλπ. ΔΡΑΧ. 30504, 85.

Μετὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς αἰθούσης τῶν μυκηναίων ἀρχαίων, καὶ τῆς ἐτέρας τῶν αἰγυπτιακῶν, τὸ συμβούλιον ἐπέτυχεν, ὡς γνωρίζετε, τὴν παραχώρησιν καὶ ἐτέρων δύο αἰθουσῶν· ἀπὸ τοῦ ἔτους 1881 ἤρξαντο δαπάναι σπουδαῖαι πρὸς κατασκευὴν τῶν ἀρχαιοθηκῶν, σπουδαιότεραι δὲ κατὰ τὸ λῆξαν 1882, πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῶν καὶ πρὸς ταξινόμησιν καὶ τοποθέτησιν τῶν ἀρχαίων· μετ' ὀλίγον ἀνοίγεται εἰς θέαν τοῦ κοινοῦ ἡ αἴθουσα τῶν ἀγγείων, παρουσιάζουσα τὴν δέουσαν ἀρμονίαν αὐτῶν πρὸς τὰς περιεχούσας αὐτὰ ἀρχαιοθήκας· διὰ δὲ τὴν συναρμολογίαν καὶ συγκόλλησιν τῶν εἰς θραύσματα πάντοτε περισυναγομένων ἀρχαίων ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν, διατηρεῖται πρὸ ἐτῶν ἀδιαλείπτως, κατάλληλος πρὸς τοῦτο τεχνίτης, καθ' ἡμερομίσθιον ἀμειβόμενος.

ΑΓΟΡΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΔΡΑΧ. 19,286,80.

Καὶ τὸ κονδύλιον τοῦτο ὑπερβαίνει πάσας τὰς προηγουμένας κατ' ἔτος δαπάνας εἰς ἀγορὰν ἀρχαίων.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΔΡΑΧ. 37,190,62.

Ἐν συνόλῳ λαμβανομένη ὑπ' ὄψιν ἡ δαπάνη, διὰ τὰς εἰς ἐξ διάφορα σημεῖα ἐνεργηθείσας, κατὰ τὸ 1882, ἀνασκαφάς, εἶναι μεγαλητέρα παντὸς ἄλλου προηγουμένου ἔτους· αἱ ἐν Ἀκροπόλει, Ἐλευσίνι καὶ Ἐπιδαύρῳ, ἐξακολουθήσουσι καὶ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος μέχρι πέρατος αὐτῶν· ἐλλείπει δὲ κωλυμάτων, ἐπαναληφθήσονται αἱ ἐν Τανάγρα καὶ Θεσπιαῖς, καὶ μάλιστα αἱ ἐν Μυκῆναις.

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΔΡΑΧ. 12,877,60.

Καί δι' αὐτάς, οὐδέν ἄλλο ἔτος ἐδαπανήθησαν πλείοτερα.

ΑΚΙΝΗΤΑ ΔΡΑΧ. 9660.

Εἰς τὸ Συμβούλιον ἐπροτάθη ἡ ἀγορὰ οἰκοπέδου τινὸς μετὰ οἰκίσκου ἀνωγαίου παρὰ τὸν Ἅγιον Δανιήλ, ἐκ πήχεων 2778. πρὸς ἀνασκαφὴν. Μετὰ ὄριμον σκέψιν περὶ τῆς χρησιμότητος αὐτοῦ, ἐπέισθη τὸ Συμβούλιον ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀνασκαφὴν μεταπωλούμενον τὸ οἰκόπεδον τοῦτο ἀποδώσει τὸ τίμημα ἐκτὸς τῶν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εὐρεθησομένων ἀρχαίων· προέβη ἐπομένως εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τιμήματι τῶν δραχ. 9660.

ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΕΞΟΔΑ.

Ἐκ τοῦ ὅλου ἀθροίσματος τῶν ἐξόδων δραχ. 163,869,70	
ἀφαιρουμένου τοῦ διὰ τὴν περίοδον Ε' τοῦ	
λαχείου κονδυλίου. . . . . »	3,259,18
τὰ εἰς τὸ ἔτος 1882 ἀνήκοντα ἐξόδα περι-	
ορίζονται εἰς . . . . . »	160,610,25
Ταῦτα δὲ, πρὸς τὰ ἐκτεθέντα ἀνωτέρω	
καθαρὰ ἔσοδα τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1882 ἐκ δρ.	155,028,25
Εἰσὶ πλείοτερα κατὰ . . . . . δραχ.	5,582,27

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΔΡΑΧ. 183,306,34.

Ἐρρέθησαν καὶ περὶ αὐτῶν ἀνωτέρω τὰ δέοντα ἐν τῷ ὁμοειδεῖ αὐτῶν κονδυλίῳ « Ἐσοδα ».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

Κατὰ τὴν λογοδοσίαν τοῦ ἔτους 1881, τὸ συμβούλιον εἶπε τοὺς λόγους, ἕνεκα τῶν ὁποίων ὀλίγα ἐτελέσθησαν ἔργα, καὶ ὅτι

ἐκ τοῦ περισσεύματος τῶν ἐσόδων πρὸς τὰ ἐξόδα, ἠύξησεν ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρίας, διὰ τῆς ἀγορᾶς δημοσίων χρεωγράφων, ἀξίας δραχ. 110,905,10· κατὰ τὸ λῆξαν ὁμως 1882, ἐτελέσθησαν ἔργα σπουδαῖα διὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ συγχρόνως δαπανηρά· ὁ κ. Γραμματεὺς ἐξέθηκεν ἤδη ὑμῖν λεπτομερῶς τὰ καθ' ἕναστος.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

Ἡ ἀνάλυσις τῶν ἀποτελουσῶν τὴν Κατάστασιν ταύτην διαφόρων μερίδων, εἰς ἃς ἀπολήγουσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐτησίων ληψοδοσιῶν, καὶ ἡ κατ' ἀντιπαράθεσιν σύγκρισις αὐτῶν εἰς τὰς « Παρατηρήσεις », παρέχουσι πᾶσαν ἀναγκαίαν διασάφησιν πρὸς κατάληψιν τῶν λεπτομερειῶν.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ.

Ὅπισθεν τοῦ ἰσολογισμοῦ ὑπάρχει, ἐντυπος ὡσαύτως, ὁ πίναξ τῶν ἀπολογισμῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858, ἧτοι ἀπὸ τῆς ἀναβιώσεως τῆς Ἑταιρίας, μέχρι τοῦ 1882 συμπεριλαμβανομένου.

Καὶ εἰς τὸν πίνακα τοῦτον ἐδόθη ὁ τύπος διαιρέσεως εἰς κύρια ἔσοδα καὶ ἐξόδα, καὶ εἰς διαφόρων λογαριασμῶν τοιαῦτα, οἷος ἐδόθη καὶ εἰς τὸν ἰσολογισμόν.

Κατὰ πρῶτον εἰς τὸν ἰσολογισμόν τοῦ ἔτους 1880, προσηρτήθη ἀναλυτικὸς πίναξ ἀπολογισμῶν διὰ τὰ ἔτη 1870 ἕως 1880, ἧτοι διὰ περίοδον, ἀφ' ἧς ἤρξατο καὶ βαίνει αἰσίως ἡ ἀνάπτυξις τῶν τῆς Ἑταιρίας πραγμάτων· εἰς δὲ τὸν ἰσολογισμόν τοῦ ἔτους 1881, προσηρτήθη ὁμοίος ἀναλυτικὸς πίναξ καὶ τῶν ἀπολογισμῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858 καὶ ἐντεῦθεν.

Ἐπέδειξα προφορικῶς τότε τὴν διπλὴν χρησιμότητα τοῦ πίνακος τούτου παριστάνοντος, εἰς μὲν τὰς καθέτους στήλας, ἀναλελυμένως τὰ ἔσοδα καὶ ἐξόδα ἐκάστου ἔτους, ὀριζοντίως δὲ, τὰ γενικὰ ἀθροίσματα τῶν κατ' ἔτος ὁμοειδῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, ὥστε, ὡς ἐν κατόπτρῳ, βλέπει τις ἐπὶ τὸ αὐτὸ, τὴν κατ' ἔτος ἀνάπτυξιν καὶ τὴν κατάστασιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἑταιρίας. Εἶπα

προσέτι τότε ὅτι, καίτοι συντόνου προσπαθείας καταβληθείσης, ἀπέβη ἀδύνατος ἡ ἐξ ἀλληλουχίας συναρμολογία καὶ συγκέντρωσις τῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἑταιρίας (1837) μέχρι τοῦ 1857 ἐτησίων λογαριασμῶν αὐτῆς.

Ἐπειδὴ ἡ ἐν τοιαύτῃ λεπτομερείᾳ ἐξακολούθησις τῆς δημοσιεύσεως κατ' ἔτος πάντων τῶν μέχρι τοῦδε ἀπολογισμῶν εἴκοσι πέντε ἐτῶν, ἐπὶ προσθήκῃ καὶ τῶν ἐπερχομένων, ἤθελε σχηματίσει σινδὸνα χάρτου πλατυτάτην καὶ δύσχρηστον, ἐν τῷ φυλλαδίῳ ἐκάστης ἐτησίαις λογοδοσίας προσαρτωμένην, διὰ τοῦτο ὁ αἰὰ χεῖρας πίναξ παριστάνει, ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ ἐσόδων καὶ ἐξόδων, τὸ ἄθροισμα τῶν ἀπολογισμῶν τῆς πρώτης περιόδου τῶν ἐτῶν 1858 ἕως 1870· ἐν τῇ δευτέρᾳ στήλῃ, τὸ ἄθροισμα τῶν ἀπολογισμῶν τῶν ἐτῶν 1870 ἕως 1881, τὸ ὁποῖον, μετὰ τοῦ ἐν τῇ τρίτῃ στήλῃ ἀπολογισμοῦ τοῦ τελευταίου ἔτους 1882, ἀποτελεῖ δευτέραν περίοδον· ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ στήλῃ τὸ γενικὸν ἄθροισμα πάντων ὁμοῦ τῶν ἀπολογισμῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858.

Ὅθεν καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τῶν εἴκοσι πέντε ἐτῶν (1858-1882), εἰσεπράχθησαν ἐκ κυρίων ἐσόδων δρ. 1,406,634,24 καὶ ἐπληρώθησαν εἰς κύρια ἐξόδα. . . . » 1,350,008,22

Ἐπὶ διαφορᾷ πλέον δραχ. 56,626,02

Εἰσεπράχθησαν δὲ ὡσαύτως
ἐκ διαφορῶν λογαριασμῶν . . . δρ. 919,118,17
καὶ ἐπληρώθησαν ὁμοίως. . . » 975,744,19

Ἐπὶ διαφορᾷ μείον » 56,626,02

ἰσοζύγιον

Ἐπὶ τῶν κυρίων ἐσόδων τῶν ἀπολογισμῶν, παρατηρεῖται ἐν γένει μὲν, ὅτι κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῶν δεκατριῶν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1858 ἕως 1870, εἰσεπράχθησαν ἐν ὅλῳ δρ. 145,058,75 ἧτοι μέσῳ ὄρῳ δραχ. 11,158,37 κατ' ἔτος· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίοδον δώδεκα ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1870 ἕως 1881, εἰσεπράχθησαν δρ. 1,087,528,91· προσθήσει εἰς ταύτας καὶ τῶν κατὰ τὸ 1882 εἰσπραχθέντων 174,046,58, ἀποτελεῖται ὅλον δραχμῶν 1,261,575,49, ἧτοι κατὰ μέσον ὄρον δραχ. 105,131,29 τὸ ἔτος, ἢ ὀλίγον τι μείον τοῦ δεκαπλασίου τοῦ τῆς πρώτης περιόδου.

δου μέσου ὄρου. Εἰδικώτερον δὲ τὴν προσοχὴν ἐφελκύνουσι δικαίως τὰ τῆς Β' περιόδου κονδύλια· 1) τῶν τόκων ἐν γένει δραχμαὶ $269,308,06 + 31,047,15 = 300,355,21$, ὧν τὰ δύο τρίτα προέρχονται ἐκ τῆς κατὰ τὸ 1869 μεγάλης δωρεᾶς τῆς τῶν φιλαρχαίων Ἐπιτροπῆς· 2) τὰ τῆς ἐξαργυρώσεως δημοσίων χρεωγράφων δραχ. $167,177,39 + 7280 = 174,457,39$, ὧν τὸ ἐν τρίτον πηγάζει ἀπὸ ἐξαργύρωσιν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν τῆς αὐτῆς δωρεᾶς, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἀπὸ ἐξαργύρωσιν ἄλλων κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν καὶ ἐντόκων γραμματίων· καὶ 3) τὸ κονδύλιον τοῦ λαχείου δραχ. $501,544,82 + 107,090,47 = 608,635,29$, ὅπερ, δυνάμει Β. διατάγματος, ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1875.

Ἐπὶ δὲ τῶν κυρίων ἐξόδων τῶν ἀπολογισμῶν, παρατηρεῖται ὡσαύτως ἐν γένει μὲν, ὅτι κατὰ τὴν πρώτην περίοδον δεκατριῶν ἐτῶν, ἐδαπανήθησαν δραχ. $140,370,86$, ἥτοι μέσῳ ὄρῳ κατ' ἔτος δραχ. $10,797,77$, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίοδον τῶν δώδεκα ἐτῶν, ἀπὸ 1870 ἕως 1881, ἐδαπανήθησαν δρ. $1,045,767,66$. προσθέσει δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1882 δραχμῶν $163,769,70$, ἀποτελεῖται ὅλον δαπανῶν δραχ. $1,209,537,36$, ἥτοι κατ' ἔτος δραχ. $100,794,78$, ὀλίγον τι μείον τοῦ δεκαπλασίου τῶν τῆς Α' περιόδου δαπανῶν.

Εἰδικώτερον δὲ τὴν προσοχὴν ἐφελκύνουσι καὶ ἐνταῦθα, τὰ κονδύλια Μουσεῖα, ἀρχαιοθῆκαι, καὶ ἀγορὰ ἀρχαίων· ἤθελεν ἐρωτησέ τις, ἐδαπανήθησαν εἰς κατασκευὴν ἀρχαιοθηκῶν κλπ. δρ. $99,130$, ὅπως φυλαχθῶσιν ἐν αὐταῖς αἱ ἀγορασθεῖσαι ἀρχαιότητες ἀξίας δραχ. $141,956,26$; φαίνεται, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα. — Προεβρέθησαν, ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν ὁμοειδῶν ἐξόδων τοῦ ἰσολογισμοῦ, οἱ λόγοι οἱ ἐπιβαλόντες τὸν καταρτισμὸν τοῦ Μουσείου τῆς Ἐταιρίας ὡς οἶόν τε ἀξιοπρεποῦς· τὰ ἐν αὐτῷ δὲ κατατιθέμενα ἀρχαῖα, δὲν εἶναι μόνον τὰ ἐξ ἀγορᾶς, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τῶν διαφόρων ἀνασκαφῶν τῆς ἑταιρίας ἐν Ἀθήναις, καὶ ἐκτὸς αὐτῶν, ἀνευρεθέντα, ὧν τὰ ἐκ μαρμάρου παρεδόθησαν τὰ πλεῖστα εἰς τὸ κεντρικὸν Ἐθνικὸν μουσεῖον πρὸ πολλοῦ· προσέτι δὲ καὶ τὰ ἐκ δωρεῶν, ὧν γενναιοτέρα καὶ κατὰ τοῦτο ἡ δωρεὰ ἀρχαίων

τῆς τῶν φιλαρχαίων Ἐπιτροπῆς, ἠγορασμένα παρ' αὐτῆς ἀντί δραχ. 17,000 περίπου.

Καὶ ἡ μὲν ἐπιστημονικὴ ἀξία τῶν ἐν τῷ μουσεῖῳ συγκεντρωμένων, ἀποτελεῖ θησαυρὸν ἀνεκτίμητον· ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς ἀγοραίας ἀξίας ὁ λόγος, καὶ εἰκοσαπλασίᾳ τῆς σημειουμένης ἀνωτέρω ἂν ὑπολογισθῇ σήμερον ἡ ἀξία τῶν ἀγορασθέντων, δὲν εἶναι ὑπερβολή, κατ' ἀναλογίαν τῆς τιμῆς εἰς ἣν ἠγοράζοντο πρὸ δέκα καὶ εἴκοσι ἐτῶν, καὶ τῶν ὑψηλῶν τιμῶν, εἰς ἃς ἀγοράζονται κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη· ἀλλ' εἰς τὴν ἀξίαν τούτων προσθετέα καὶ ἡ τῶν ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ἑταιρίας καὶ ἐκ δωρεῶν ἀποκτηθέντων, ἥτις δὲν ὑπολογίζεται κατωτέρα τῆς προῤῥηθείσης· καὶ ἰδοὺ ἡ ὡς ἔγγιστα ὀλικὴ ἀγοραία ἀξία τῶν ἀρχαίων τῆς Ἑταιρίας.

Ἀφορμὴν εἰς παρατήρησιν δικαίαν δίδει καὶ τὸ ἐν τῷ πίνακι τῶν ἀπολογισμῶν «Κύρια ἔξοδα» κονδύλιον «Μετοχαὶ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς δραχ. 12,397,65», ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐν τῇ Καταστάσει «περιουσία τῆς Ἑταιρίας» κονδύλιον «12 μετοχαὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς δραχ. 48,000».

Ἐκ τῶν δώδεκα τούτων μετοχῶν, αἱ ὀκτὼ ἀπετέλουν τὸ τελευταῖον χρηματικὸν κατάλοιπον τῆς διαχειρίσεως ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἑταιρίας μέχρι τοῦ 1855, ὅτε καὶ ἐκοιμήθη αὕτη· αἱ δὲ λοιπαὶ τέσσαρες ἠγοράσθησαν, τρεῖς ἐκ χρημάτων τῆς Ἑταιρίας καὶ μία ἐκ τοῦ κληροδοτήματος δραχ. 3000, τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν Κυρίλλου· τούτων μόνω τῶν τεσσάρων τὴν ἀξίαν παριστάνει τὸ ἐν τῷ πίνακι κονδύλιον τῶν δραχ. 12,397,65, αἱ δὲ ἀρχικαὶ ὀκτὼ μετοχαί, ἐσώθησαν καὶ περιῆλθον αὐτούσοι εἰς τὴν μετὰ τὴν ἀναβίωσιν τῆς Ἑταιρίας διαχείρισιν· αἱ δώδεκα δὲ ὁμοῦ, ἀπὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν, ἕνεκα τῆς ἀλληλοδιαδόχου ὑπερτιμῆσεως αὐτῶν, ὑπελογίσθησαν πρὸς δραχ. 4000, καὶ ἐντεῦθεν τὸ ἐν τῇ Καταστάσει τῆς Ἑταιρικῆς περιουσίας κονδύλιον τῶν δραχ. 48,000.

Ἐκ τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἀπολογισμῶν προκύπτει ἀδιστακτως, ὅτι καθόσον ἠϋπόρει ἡ Ἑταιρία, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἑδαπάνων τὰ κατὰ καιροὺς συμβούλια εἰς τὰ ἐπιγγεγμένα παρ' αὐτῆς ἔργα, ἐπὶ μᾶλλον ἀναπτυσσόμενα· ἀλλ' ἑδαπάνων καὶ μετὰ προ-

νοίας μεμελετημένης, χάριν τοῦ ἀβεβαίου πολλάκις μέλλοντος, καὶ πρὸς ἐπάρκειαν εἰς ἐκτάκτως παρουσιασθησομένην ἀνάγκην μεγάλων ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς δαπανῶν, ὑπερβαινουσῶν τυχὸν τὰ τακτικὰ εἰσοδήματα.

Προστίθεται δὲ ἐν τέλει ὅτι ἅπαντα τὰ δημόσια χρεώγραφα καὶ ἄλλοι τίτλοι, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν περιουσίαν τῆς Ἑταιρίας, ὑπάρχουσι κατατεθειμένοι εἰς τὴν Βιομηχανικὴν Τράπεζαν, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχει συμπεφωνημένος καὶ ἀλληλόχρεως λογαριασμός ἐντόκου καταθέσεως τῶν διαθεσίμων κεφαλαίων τῆς Ἑταιρίας· ὑπάρχει δὲ καὶ πίστωσης μέχρις ἑννεήκοντα χιλιάδων δραχμῶν, ἧς γίνεται χρῆσις προσωρινῶς ἐφ' ὅσον αἱ διὰ λογαριασμὸν τῆς Κυβερνήσεως γινόμεναι καταβολαὶ ἀπαιτήσωσι τοῦτο.

Ταῦτα ἰκανὰ πρὸς τελείαν κατάληψιν τῆς διαχειρίσεως τοῦ ὑμετέρου συμβουλίου καὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Ἑταιρίας· οἱ ἐλεγχταί, οὓς ἐκλέξετε σήμερον, δώσουσιν ὑμῖν, ἐν τῇ προσεχεῖ συνελεύσει, οἷας ἐγκρίνουσι συμπληρωτικὰς πληροφορίες·

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΩ

Ε Σ Ο Δ Α				
ΚΥΡΙΑ ΕΣΟΔΑ				
ΕΥΝΑΡΟΜΑΙ. Τακτικά	Δρ.	6856	50	
» Έκτακτοι	»	16898	89	
» Ειδικά	»	2000	—	25755
ΤΟΚΟΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ. Έκ χρεωγράφων και καταθέσεων	»	24777	15	
ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΑ. Μέρισμα 22 μετοχών δύο εξαμηνίων. . . . . (α)	»	6270	—	31047
ΔΗΜ. ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ. Έξαργύρωσις κληρωθεισών όμολογιών	»	—	—	7280
ΜΟΥΣΕΙΑ. Έξ εισιτηρίων εις αυτά	»	—	—	1630
ΛΑΧΕΙΟΝ. Περίοδος Α΄.	»	140	11	
» » Β΄.	»	527	57	
» » Γ΄.	»	3587	46	
» » Δ΄.	»	78	31	
» » Ε΄.	»	7404	88	
» » Ϛ΄.	»	92430	95	
» » Ζ΄.	»	2721	19	
ΔΙΑΦΟΡΑ	»	—	—	107090 743
ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ.	»	—	—	500
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ				174046
ΒΙΟΜ. ΤΡΑΠΕΖΑ	»	111000	—	
ΑΠΟΛΗΨΙΣ. Προκαταβ. λ/σμῶν Δημοσίου	»	43890	83	
» » » Έταιρίας	»	9284	—	
ΥΠΟΛΟΙΠΟΝ 31 Δεκεμβρίου 1881.	»	8954	63	173129
(α) Ήτοι τῶν 12 μετοχῶν τῆς Έταιρίας καὶ » 10 » ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Ρώμα. 22				
Τὸ ὅλον δραγμαί. .			—	347176

Ε Ε Ο Δ Α

ΚΥΡΙΑ ΕΞΟΔΑ

ΤΡΑΦΕΙΟΝ. Προσωπικόν	Δρ.	3940	—		
» Γραφική ὕλη, χάρτης, τυπωτικά, ταχυδρομικά κλπ.	»	1618	—		
» Βιβλιοθήκη, ἀγορά βιβλίων καὶ δετικά	»	2580	85	8138	85
ΜΟΥΣΕΙΑ. Προσωπικόν	»	1810	—		
» Ἀρχαιοθῆκαι, συγρολλήσεις κλπ.	»	30504	85		
» Ἀγορά ἀρχαίων	»	19286	80	51601	65
ΑΡΧΑΙΑ. Ἐπισκευαί	»	400	30		
ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ. Ἀκροπόλεως	»	7221	17		
» Τανάγρας	»	3507	50		
» Ἐλευσίνας	»	18832	21		
» Ἐπιδαύρου	»	3932	59		
» Θεσπιῶν	»	3419	65		
» Πειραιῶς	»	177	50	37590	92
ΕΠΑΡΧ. ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ. Προσωπικόν ἐφόρων, φυλάκων κλπ. καὶ ἐξόδα τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας μουσείων καὶ μνημείων.	»	—	—	12877	60
ΑΚΙΝΗΤΑ. Ἀγορά γηπέδων	»	—	—	9660	—
ΔΙΑΦΟΡΑ	»	—	—	1130	16
ΛΑΧΕΙΟΝ. Περίοδος Ζ΄	»	3564	05		
» » Γ΄	»	36047	29		
» » Ε΄	»	3259	18	42870	52

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

ΒΙΟΜΗΧ. ΤΡΑΠΕΖΑ	»	111841	42		
ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΔΑΙ. Λογαριασμῶ Δημοσίου	»	61688	02		
» » Ἐταιρίας	»	9384	—		
ΠΩΔΟΠΗΘΟΝ ΤΑΜΕΙΟΥ Μεταφερόμενον εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ 1883.	»	392	90	183306	34
Τὸ ὅλον δραγμαί	»	—	—	347176	04
				163869	70

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΗΣ

ΜΕΡΙΔΕΣ	Υπόλοιπα 31 Δεκεμ. 1882			Πράξεις κατά τό 18		
	Χρέωσις	Πίστωσις		Χρέωσις	Πίστωσις	
ΑΚΙΝΗΤΑ. Οικόπεδα ἐν Ἀθήναις καὶ οἰκία ἐν Κη- φισίᾳ . . . . . (α)	17321	—	—	9660	—	—
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ. 12 μετοχὰὶ αὐτῆς . . .	48000	—	—	—	—	—
» » Κατάθεσις ἔντοκος . . .	10061	—	—	—	—	—
ΔΗΜ. ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ. Ὅμολογ. διαφόρων ἔθν. δαν. (β)	311806	23	—	—	—	7280
ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ Λογαριασμῶ Δημοσίου . . (γ)	43195	57	—	61688	02	43890
» » Ἐταιρίας . . .	1100	—	—	9384	—	9284
ΒΙΟΜ. ΤΡΑΠΕΖΑ. Ἀνοικτὸς λογαριασμὸς . . (ε)	—	—	(ε) 10767	111841	42	111000
ΤΑΜΕΙΟΝ. Υπόλοιπα τῆς 31 Δεκεμβρίου καὶ πι- στογρεώσεις τοῦ ἔτους . . . (ς)	8954	63	—	338221	41	346783
	440438	43	10767	530794	85	518237
				440438	43	10767
				971233	28	529005
				529005	13	
				442228	15	Ἴσοζυγ

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5 Ἰανουαρίου 1883.

Ὁ Ταμίας

Π. ΕΜΜ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Υπολοιπα 31 Δεκεμβρ. 1882

Χρέωσις	Πίστωσις
26981	
48000	
10061	
304526	23
60992	76
1200	
—	(ε) 9925 74
392	90
452153	89 9925 74
9925	74
442228	15

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(α) ΑΚΙΝΗΤΑ	λ/σμός τοῦ 1881	Δρ.	17321.—	
			1882	» 26981.—
				<u>9660.—</u>
(γ) ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ ἔν γένει	»	1881	» 43195.57	
λ/σμοῦ Δημοσίου		1882	» 60992.76	
» Ἐταιρίας	»	1881	» 1100.—	
		1882	» 1200.—	
				<u>100.—</u>
(ε) ΒΙΟΜΗΧ. ΤΡΑΠΕΖΑ	»	1 81	» 10767.16	
		1882	» 9925.74	
				<u>841.42</u>
				<u>Πλείότερα... 28398.61</u>
(β) ΔΗΜΟΣ. ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ	»	1881	» 311806.23	
		1882	» 304526.23	
				<u>7280.—</u>
(ζ) ΥΠΟΛΟΙΠΑ	1881	»	8954.63	
	1882	»	392.90	
				<u>8561.73</u> <u>15841.73</u>

Αὔξησις τῆς περιουσίας κατὰ τὸ 1882 δρ. 12556.88

ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ

Δ/σμός τοῦ ἔτους 1881	429671.27
» 1882	442228.15
Διαφορὰ ἐπὶ πλεόν, ἴση τῇ ἀνωτέρω	<u>12556.88</u>

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ. — ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ

Α'. ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ		1858-70	1870-81	1882	Όλον
ΚΥΡΙΑ ΕΣΟΔΑ					
ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ. Ἐτήσια	Δρ.	81079 81	60086 78	6856 50	148023
» Ἐκτακτοῦ	»	24482 28	19070 50	16898 89	60451
» Ἐξοικιστῶν	»	—	46995 —	2000 —	48995
ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ Ἐν γένει	»	34047 17	269308 06	31047 15	334402
ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ. Ἐξοργισμοί	»	—	167177 3—	7280 —	174457
ΜΟΥΣΕΙΑ. Ἐξ εἰσιτηρίων	»	—	4992 84	1630 —	6622
ΑΚΙΝΗΤΑ. Πώλησις ἀκινήτων	»	—	11490 —	—	11490
» Ἐνοίκια	»	—	550 —	—	550
ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ	»	—	5000 —	500 —	5500
ΔΙΑΦΟΡΑ	»	1292 05	155 87	743 57	2191
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ καὶ φυλλ. λογοδ.	»	943 40	990 65	—	1934
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	»	1759 50	167 —	—	1926
ΛΑΧΕΙΟΝ	»	1454 54	501544 82	107090 47	610089
		145058 75	1087528 91	174046 58	(α) 1406634
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ					
ΔΑΝΕΙΑ	»	—	72500 —	—	72500
ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ Ἀποληθθεῖσαι	»	—	278507 94	53174 83	331682
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (Ἀλληλόγραφως λ' μὸς)	»	—	387418 95	110000 —	(α) 498418
ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΑΙ	»	—	14148 50	—	14148
ΤΑΜΕΙΟΝ. ὑπόλοιπα διαχειρίσ. μέχρι τοῦ 1858	»	2367 95	—	—	2357
		147426 70	1840104 30	338221 41	(α) 2325752

(α) Κύρια ἔσοδα . . . . Δρ. 1,406,634,24

(α) Διάφοροι λ' σμοί . . . . » 919,118,17

2,325,752,41

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5 Ἰανουαρίου 1883.

ΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΑΥΤΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1858-1882.

Β'. ΠΛΗΡΩΜΑΙ		1858-70	1870-81	1882	Όλον			
ΚΥΡΙΑ ΕΞΟΔΑ								
ΓΡΑΦΕΙΟΝ. Προσωπικόν, τυπωτικά, έξοδα διάφορα και Βιβλιοθήκη . . . . . Δρ.	18964	92	32570	25	8138	85	59674	02
ΜΟΥΣΕΙΑ. Αρχαιοθήκαι, φυλακεία, επισκευαί και συγκολλήσεις αρχ. . . . . »	4300	82	62504	41	32314	85	99120	08
ΑΓΟΡΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ . . . . . »	48715	15	73954	31	19286	80	141956	26
ΑΡΧΑΙΑ. Ανασκευαί εν γένει . . . . . »	59139	50	268868	36	37190	62	365198	48
» Επισκευαί και αναστηλώσ. μνημείων . . . . . »	5747	95	18174	02	400	30	24322	27
ΕΠΑΡΧΙΑΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ. Προσωπικόν φυλάκ. επαρχιακ. Μουσείων και μνημείων. . . . . »	—	—	45343	41	12878	60	58221	01
ΕΠΑΡΧΙΑΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ. Περιστεναγωγή και μεταφορά αρχαίων . . . . . »	—	—	3702	53	—	—	3702	53
ΤΟΚΟΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ . . . . . »	—	—	7257	72	—	—	7257	72
ΑΚΙΝΗΤΑ . . . . . »	—	—	13321	—	9660	—	22981	—
ΔΙΑΦΟΡΑ. Ποσοστά εισπράκτορος, έκμαγεϊα αρχαίων κλπ. . . . . »	—	—	3632	23	1130	16	4762	39
» Προτομαί προέδρων Έταιρίας. . . . . »	—	—	1900	—	—	—	1900	—
» Συνδρομαί εις ξένους προς συντέλεσιν ανασκαφών . . . . . »	—	—	500	—	—	—	500	—
ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ . . . . . »	2112	52	—	—	—	—	1212	52
ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ . . . . . »	1390	—	298567	06	—	—	299957	06
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ . . . . . »	—	—	12397	65	—	—	12397	65
ΔΑΧΕΙΟΝ . . . . . »	—	—	203074	71	42870	52	245945	23
	140370	86	1045767	66	163769	70	(α) 1350008	22
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ								
ΔΑΝΕΙΑ . . . . . »	1000	—	72500	—	—	—	73500	—
ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ ΑΠΟΔΗΠΤΕΑΙ . . . . . »	—	—	329846	86	71072	02	400918	88
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ. (Άλληλόγρ. λ/μοίς. . . . . »	—	—	376651	79	111841	42	488493	21
ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΑΙ . . . . . »	—	—	12139	20	—	—	(α) 12139	20
ΛΑΘΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ. Κατά τας πρό του 1870 διαχειρίσεις . . . . . »	300	—	—	—	—	—	300	—
ΓΑΜΕΙΟΝ. Υπόλοιπα . . . . . »	—	—	—	—	392	90	392	90
	141670	86	1836905	51	347176	04	2325752	41

(α) Κύρια έξοδα . . . . Δρ. 1,350,008,22
 (α) Διάφοροι λ/σμοί . . . . » 975,744,19
2,325,752,41

Ό Ταμίας
 Π. ΕΜΜ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Μετὰ τρεῖς δ' ἑβδομάδας, τῇ 6 Φεβρουαρίου 1883, ἡμέρα Κυριακῇ, ὥρα 10^η π. μ. συνελθόντων αὐθις ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐταίρων ὀγδοήκοντα, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Προέδρου ἕνεκα ἀσθενείας, ὁ ἀντιπρόεδρος Σπ. Φιντικλῆς προσεκάλεσε τὴν ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπὴν ν' ἀναγνώσῃ εἰς ἐπήκοον τῶν ἐταίρων τὴν ἔκθεσίν της. Ὅθεν παρελθὼν ὁ εἰσηγητὴς αὐτῆς Π. Νικολόπουλος ἀνέγνω τὰ ἐξῆς.

*Πρὸς τὴν συνέλευσιν
τῶν Ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.*

Κύριοι!

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς δοθείσης ἡμῖν ἐντολῆς διὰ τῆς τελευταίας ἀποφάσεως ὑμῶν, μετέβημεν τὴν 30 τοῦ ἀπελθόντος μηνὸς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ταμίου τῆς Ἑταιρίας κυρίου Π. Γιαννοπούλου, ἔνθα ὑπάρχουσι τ' ἀποτελοῦντα τὴν χρηματικὴν διαχείρισιν τοῦ ταμείου στοιχεῖα.

Καὶ δὴ ἐλάβομεν ὑπ' ὄψει τὰ βιβλία ἤτοι τὸ Καθημερινόν, τὰ στελέχη τῶν διπλοτύπων εἰσπράξεως τοῦ τε ταμίου καὶ τοῦ εἰσπράκτορος καὶ ἐθέσαμεν τὸ « Ἐθεωρήθη » ἐπὶ τῆς τελευταίας πράξεως τοῦ Καθημερινοῦ τῆς 31 Δεκεμβρίου Π. Ε. καὶ ἐπὶ τῶν τελευταίων κεκομμένων διπλοτύπων τοῦ Ταμίου ὑπ' ἀριθ. 77 καὶ τοῦ εἰσπράκτορος ὑπ' ἀριθ. 181 ὡς καὶ τοῦ τελευταίου ἐντάλματος ὑπ' ἀριθ. 323.

Ἐκ τῆς παραβολῆς δὲ ἦν ἐποιησάμεθα τῶν διπλοτύπων εἰσπράξεως τοῦ ταμίου ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 1 — 77 καὶ τοῦ εἰσπράκτορος ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 147 — 191 καὶ 1 — 181, πλὴν τῶν ἀκυρωθέντων ἐκ τῶν τελευταίων ὑπ' ἀριθ. 58 καὶ 114, πρὸς τὰς ἐν τῷ Καθημερινῷ βιβλίῳ ἐγγραφὰς ἐξήχθη ὅτι τὰ καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1882 εἰσαχθέντα εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑταιρίας ἔσοδα συνίστανται κατὰ τὸν ἐν τῷ Καθημερινῷ καταγεγραμμένον ἰσολογισμόν.

Α'. ἐκ κυρίων ἐσόδων ἤτοι·

1).	Ἐκ συνδρομῶν ἐν γένει	Δρ.	25,755.39
2).	» τόκων ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐπὶ καταθέσεων	»	24,777.15
3).	» μερισμάτων ἐπὶ 22 μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς		6,270.—
4).	» ἐξαργυρώσεων κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν Ἐθνικῶν δανείων	»	7,280.—
5).	» εἰσιτηρίων ἐν Μουσεῖοις	»	1,630.—
6).	» λαχείων	»	107,090.47
7).	» διαφόρων	»	743.57
8).	» κληροδοτημάτων	»	500.—
			<hr/>
		Τὸ ὅλον Δρ.	174,046.58

Β'. ἐκ διαφορῶν λογαριασμῶν.

1).	Βιομηχανικῆς Τραπεζῆς δρ.	111,000.—	
2).	Ἀπολήψεων προκαταβολῶν λ/σμῶ Δημοσίου	»	43,890.83
3).	Ἀπολήψεων προκαταβολῶν λ/σμῶ Ἐταιρίας	»	9,284.—
4).	Υπολοίπου 31 Δεκεμβρίου 1881	»	8,954.63
			<hr/>
		Τὸ ὅλον Δρ.	347,176.04

Παραβαλόντες δὲ τὰ στελέχη τῶν ἐκδοθέντων χρηματικῶν ἐνταλμάτων καὶ αὐτὰ τὰ ἐντάλματα ὑπ' ἀριθ. 1—306 καὶ 308—323 εἰς ἃ εἰσὶ συνημμένα τὰ δικαιολογούντα ἐκάστην δαπάνην ἐγγραφα, πρὸς τὸ καθημερινὸν βιβλίον, ἐξηγάγομεν ὅτι τὰ ἔξοδα συνίστανται·

Α'. ἐκ κυρίων ἐξόδων ἦτοι

1).	Ἐξόδων γραφείου	Δρ.	8,138.85
2).	» μουσειῶν	»	51,601.65
3).	» ἀνασκαφῶν ἀρχαίων	»	37,590.92
4).	» ἐπαρχ. ἀρχαιοτήτων	»	12,877.60
5).	» ἀγορᾶς ἀκινήτων	»	9,660.—
6).	» διαφόρων	»	1,130.16
7).	» λαχείου	»	42,870.52
			<hr/>
			163,869.70

Β'. ἐκ διαφορῶν λογαριασμῶν ἦτοι

1).	Βιομηχανικῆς Τραπεζῆς Δρ.	111,841.42	
2).	Προκαταβολῶν λογ/σμῶ » Δημοσίου	»	61,688.02
3).	Προκαταβολῶν λογαριασμῶ Ἑταιρίας	δρ.	9,384.—
4).	Υπολοίπου ταμείου	»	392.90
			<hr/>
			Τὸ ὅλον δρ. 347,176.04

Κατὰ τὸν ἐν τῷ καθημερινῷ βιβλίῳ καταγεγραμμένον ἰσολογισμόν ἡ περιουσία τῆς ἑταιρίας τὴν 31 Δεκεμβρίου 1882, μετὰ τὴν προσθήκην καὶ ἀφαιρέσιν τῶν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1882 πραγματοποιηθέντων ἐσόδων καὶ ἐξόδων, ἀποτελεῖ ἐνεργητικὸν μὲν Δρ. 452,153,39 ἦτοι

α')	Ἐκ δύο οἰκοπέδων ἐν Ἀθήναις καὶ οἰκίας ἐν Κηφισίᾳ	Δρ.	26,981.—
β')	Ἐκ 12 μετοχῶν Ἐθνικῆς Τραπεζῆς	»	48,000.—
γ')	Ἐξ ἐντόκων καταθέσεων εἰς τὴν Τράπεζαν	»	10,061.—
δ')	Ἐκ 1093 ὁμολογιῶν διαφορῶν Ἐθνικῶν δανείων	»	304,526.23
ε')	Ἐκ προκαταβολῶν λ/σμῶ Δημοσίου	»	60,992.76
ς')	Ὅμ. λ/σμῶ Ἑταιρίας	»	1,200.—
ζ')	Ἐκ μετρητῶν	»	392.90
			<hr/>
	Πρὸς μεταφορὰν	Δρ.	452,153.89

Ἐκ μεταφορᾶς. . . Δρ. 452,153.89

Παθητικὸν δὲ » 9,925.74

Διὰ τὰ ὀφειλόμενα τῇ βιομηχανικῇ Τραπεζῇ

ἀπέναντι τοῦ ἀνοικτοῦ λ/σμοῦ. . . Δρ. 442,228.15

οὕτω δὲ ἡ καθαρὰ περιουσία τῆς Ἑταιρίας συνίσταται ἐκ δραχ. 442,228.15 παλαιῶν ἢ νέων δραχμῶν 394,846,57.

Σχετικὰ πρὸς τὸν λογαριασμὸν τῆς καταστάσεως τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρίας ὁ κύριος ταμίας ὑπέβαλεν ἡμῖν α') τοὺς τίτλους τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἐν Ἀθήναις δύο οἰκοπέδων καὶ τῆς ἐν Κηφισίᾳ οἰκίας παριστανομένων ἐν τῇ καταστάσει ἀντὶ δραχ. 26,981 ἥτοι τὸ ὑπ' ἀριθ. 9712 τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1851 συμβόλαιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Κ. Κοκκίδου, τὸ ὑπ' ἀριθ. 28664 τῆς 22 Σεπτεμβρίου 1882 ὅμοιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Γ. Ἀφεντάκη καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 32,107 τῆς 19 Νοεμβρίου 1881 τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Β. Λαμπρούλη β') τὸ μετὰ τῆς Βιομηχανικῆς Τραπεζῆς ὑπ' ἀριθ. 26,638 τῆς 9 Ἰουλίου 1879 συμβόλαιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Γ. Ἀντωνιάδου καὶ τὰς ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1880 καὶ 19 Ἰανουαρίου 1882 ἀποδείξεις τῶν διαχειριστῶν αὐτῆς ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται ἡ εἰς τὴν Τράπεζαν ταύτην κατάρθεις καὶ φύλαξις τῶν τίτλων δώδεκα ὀνομαστικῶν μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς παριστανομένων ἐν τῇ καταστάσει ἀντὶ δρ. 48,000. Τεσσάρων ὁμολογιῶν αὐτῆς δι' ἔντοκον κατάρθεις δρ. 10,061 καὶ τῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1882 μετὰ τὰς προηγηθείσας κληρώσεις, ὑπολειπομένων ἐν τῇ ἰδίᾳ τραπέζῃ χρεωγράφων Ἐθνικῶν δανείων ἥτοι

147	ὁμολόγων τοῦ Ἐθνικοῦ δανείου τῶν	6,000,000	
451	» » » »	25,000,000	πρὸς 9 %
10	» » » »	»	» 8 %
259	» » » »	4,000,000	» 8 %
135	» » » »	60,000,000	» 6 %
91	» » » »	10,000,000	» 8 %

1093

παριστανομένων ἐν τῇ καταστάσει ἀντὶ δραχ. 304,526, 23· γ') τὰ συμβόλαια ἥτοι τὰ ὑπ' ἀριθ. 29184, 29240, 29390,

29705, 29876, 29891, 29960, 30078 και 30171 τοῦ ἔτους 1882 τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Ἡλ. Γλυκοφρύδου, τὰς παραγγελίας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπ' ἀρ. 12,389 τῆς 5 Μαΐου καὶ τῆς 28 Ἰουνίου καὶ 4 Αὐγούστου 1882 καὶ λοιπὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα τῶν εἰς λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου γενομένων κατὰ τὸ 1882 καὶ μὴπω ἀποληφθεισῶν προκαταβολῶν δρ. 60,992,76 καὶ δ') χρηματικὰ ἐντάλματα δυνάμει τῶν ὁποίων ἐπληρώθησαν προκαταβολικῶς διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἑταιρίας δρ. 1200.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ καθαρὰ περιουσία τῆς Ἑταιρίας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1881 συνίστατο ἐκ δραχ. 429,671,27, ἔπεται ὅτι ἐπῆλθεν αὐξήσις αὐτῆς κατὰ τὸ ἔτος 1882 ἐκ δρ. 12,556,88.

Μετὰ τὴν περαιοσιν τοῦ ἐλέγχου τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ ἔτους 1882 ὁ Ταμίης τῆς Ἑταιρίας ἐξῆτήσατο νὰ ἐξελεγχθῆ καὶ ἡ χρηματικὴ διαχείρισις τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. Τὴν αἴτησιν ταύτην ἀποδεχθέντες, ἐλάβομεν ὑπ' ὄψει τὰ στελέχη τῶν ὑπ' ἀριθ. 1—7 διπλοτύπων εἰσπράξεως, ἐξ ὧν ἐβεβαιώθη ὅτι ἀπὸ 1—30 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. εἰσπράχθησαν τὰ ἐξῆς ποσὰ εἰς νέας δραχμὰς (κατὰ τὸν Νόμον ΣΔ' περὶ νομισματικοῦ συστήματος).

α')	Ἐξ ὑπολοίπου τῆς 31 Δεκεμβρίου μετατραπέντος εἰς νέας.	Δρ.	350.80
β')	Ἐκ τιμήματος λαχείου Ζ' περιόδου.	»	49,443.20
γ')	Ἐξ ἀπολήψεως προκαταβολῶν λ/σμφ Δημοσίου.	»	1,751.74
δ')	Ἐκ τόκων	»	1,499.50
ε')	Ἐξ ἀντιτίμου κληρωθεισῶν ὁμολογ.	»	801.—

Τὸ ὅλον δρ. 53,846.24

Ἐπληρώθησαν δὲ τὰ ἐξῆς ποσὰ κατὰ τὰ ὑπ' ἀριθ. 1—8 καὶ 10—15 χρηματικὰ ἐντάλματα.

α')	Διὰ προκαταβολὰς λ/σμῶ Δημοσίου. . . Δρ.	8,526,80
β')	Διὰ καταθέσεις εἰς Βιομηχανικὴν Τράπεζαν ἀπέναντι τοῦ ἀνοικτοῦ λ/σμοῦ. . . . . »	40,300,50
γ')	Διὰ ἔξοδα γραφείου . . . . . »	135 —
δ')	» » ἐπαρχιακῶν ἀρχαιοτήτων. . . »	187,48
ε')	» » ἀνασκαφῶν. . . . . »	260,60
ς')	» » πρὸς ἀγορὰν ἀρχαίων . . . . »	283,93
ζ')	» » μουσείων. . . . . »	1,482,54
	Τὸ ὅλον Δρ.	<u>51,176,85</u>

Τοῦ ποσοῦ τούτου ἀφαιρουμένου ἐκ τῶν εἰσπραχθέντων ἐσόδων, ὑπολείπονται δραχ. 2669,34, εὔρεθῆσαι εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Ἑταιρίας καὶ ἀπαρτιζόμεναι·

α')	Ἐκ Τραπεζ. Γραμματ. $26 \times 100 =$	Δραχ. 2600
β')	» » $2 \times 25 =$	» 50
γ')	» » $3 \times 5 =$	» 15
δ')	Ἐκ χαλκίνων νομισμάτων . . . . . »	<u>4,34</u>
		2669,34

Προτιθέμενοι νὰ ἐξελέγξωμεν καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν εἰσπραχθέντων χρημάτων δυνάμει τῶν γραμματίων τῆς Ζ' περιόδου τοῦ λαχείου τῶν ἀρχαιοτήτων, ἐπληροφορήθημεν, ὅτι τῆς τοιαύτης διαχειρίσεως χωριστῆς καὶ εἰς εἰδικὸν πρόσωπον ἀνατεθειμένης, δύσκολος ἀποβαίνει ἤδη ὁ ἔλεγχος, τοῦ διαχειριστοῦ μὴ δυναμένου νὰ ὑποβληθῇ ἤδη ὑπ' αὐτόν, ἄτε ἀσχολουμένου εἰς τὴν ἀπότισιν τῶν πληρωτέων χρηματικῶν ποσῶν τοῖς κερδῶσις ἀριθμοῖς κατὰ τὴν Ζ' περίοδον· αἱ πληροφορίες ὅμως, ἄς δυνάμεθα νὰ παράσχωμεν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως ταύτης εἰσὶν αἱ ἐξῆς.

Ὅτι κατὰ τὰ δημοσιευθέντα πρακτικὰ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ λαχείου τῶν ἀρχαιοτήτων τὰ πωληθέντα γραμματῖα τῆς Ζ' περιόδου εἰσὶν 28,785, ὧν τὸ τίμημα πρὸς δραχ. 3 ἕκαστον ἀπο-

τελεί ποσόν . . . . . δραχ. 86,355,—
 έκπτώσει δὲ τῶν κρατηθέντων λόγῳ προμη-
 θείας ὑπὸ τῶν πωλητῶν πρὸς 10 % . . . δραχ. 8,635,50
 Ὑπολείπονται δρ. 77,719,50

Ἐξ ὧν εἰσῆχθησαν εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς
 Ἑταιρίας κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1882
 παλαιαὶ δρ. 2721,19 ἢ νέαι. . δρ. 2,429,63
 κατὰ δὲ τὸ 1883 Ἰανουάριον μῆνα » 49,443,20

51,872,83

Ὑπολείπονται ἐπομένως εἰς βάρος τοῦ δια-
 χειριστοῦ . . . . . δρ. 25,846,67
 ἀλλὰ τοῖς κατόχοις τῶν ὑπὸ τῆς τύχης εὐνοηθέν-
 των 200 γραμματίων ἀποδοθήσονται . . . » 28,785 =
 ὥστε πρὸς ἐντελῆ ἐξόφλησιν τῶν ὑποχρεώσεων
 τῆς Ἑταιρίας ἐκ τῆς τελευταίας κληρώσεως,
 πληρωθήσονται τῷ ἀρμοδίῳ διαχειριστῇ. . . » 2,938,33

Οὕτω περιωρίσθη ὁ ἔλεγχος ἡμῶν ἐπὶ μόνῃς τῆς διαχειρίσεως
 καθ' ὅλον τὸ παρελθόν ἔτος καὶ κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ ἐνε-
 στῶτος τοῦ Ταμείου κυρίου Π. Γιαννοπούλου. Ἐκ τοῦ ἐλέγχου
 δὲ τούτου οὐδεμίαν ἐναπέμεινεν ἡμῖν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἀκρι-
 θείας, μεθ' ἧς τό τε Διοικητικὸν συμβούλιον καὶ ὁ Ταμίας δια-
 χειρίζονται τὴν περιουσίαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 6 Φεβρουαρίου 1883.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ

Κ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
 Γ. ΕΜ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ
 Π. Γ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Μετὰ ταῦτα ὁ ἀντιπρόεδρος ἠρώτησεν, ἂν ἔχη τις τῶν ἐταίρων νὰ ποιήσῃ παρατηρήσεις. Οὐδεὶς ἐπῆρε φωνήν. Ὅθεν εἰπὼν ὁ ἀντιπρόεδρος· προβαίνομεν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Συμβουλίου, ἐκάλεσε δύο ψηφολέκτας παρὰ τὸ βῆμα καὶ ἤδη ἔμελλε ν' ἀναγνωσθῆ παρὰ τοῦ γραμματέως ὁ κατάλογος τῶν ψηφηφορησόντων, ὅτε παρουσιασθεὶς ὁ ἐταῖρος Θεμ. Ν. Χ. Φιλαδελφεὺς ἤθελε νὰ ποιήσῃ τὰς ἑαυτοῦ προτάσεις περὶ τῶν τῆς Ἑταιρίας πραγμάτων, ὡς εἶχεν ἐν τῇ πρώτῃ Συνελεύσει δηλώσει τὸν σκοπὸν του. Ἐπειδὴ δὲ παρὰ τοῦ προεδρεύοντος καὶ παρ' ἄλλων ἐταίρων τῶ ἐγένετο παρατήρησις, ὅτι τώρα μὲν νὰ ἀνακοπῆ οὕτως ἡ σχεδὸν ἀρξαμένη ἐκλογὴ δὲν εἶναι πρέπον, ὕστερον δὲ μετὰ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κατὰ τὸν ὀργανισμὸν ψηφηφορίας δύναται νὰ διατυπώσῃ τὰς προτάσεις του, ἵνα ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ὡς ἀντικείμενον ἄλλης προσεχῶς συγκαλεσθησομένης Συνελεύσεως, ἀνεχώρησεν. Οἱ ἐταῖροι ἔπειτα ἐψήφισαν διὰ δύο ψηφηφοριῶν, καθ' ἃ κελεύει ὁ ὀργανισμὸς, τὸ νέον συμβούλιον ὡς ἑξῆς·

Πρόεδρον τὸν Ἀλ. Ἀ. Κοντόσταυλον	διὰ ψήφων	74
Ἀντιπρόεδρον τὸν Σπυρ. Φιντικλῆν	»	»
Ταμίαν τὸν Π. Ἐμ. Γιαννόπουλον	»	»
Γραμματέα τὸν Στέφ. Α. Κουμανούδην	»	»
Συμβούλους δὲ τοὺς Δημ. Σεμιτέλον	»	»
Λύσ. Καφταντζόγλου	»	»
Γ. Ἀντωνιάδην	»	»
Στ. Δραγούμην	»	»
Π. Εὐστρατιάδην	»	»
Κ. Μυλωνᾶν	»	»
Γ. Νικολαῖδην	»	»

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν δύο ψηφηφοριῶν ἀφοῦ ἀνεκήρυξεν ὁ ἀντιπρόεδρος, διελύθη ἡ Συνέλευσις περὶ ὥραν πρώτην μετὰ μεσημβρίαν.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΚΑΤΑΒΑΛΟΝΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΝ
ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

(Ὅσων ὀνομάτων εἶναι προτεθειμένους ἀστερίσκος, αὐτοὶ πρὸς τῆ ἔτησίᾳ συνδρομῇ καὶ καθυστεροῦσαν συνδρομὴν κατέβαλον (*).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ. Δρ. 1000.—	ΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΥΡ. Δρ.	15.—
ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩ. . . . . »	ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ Γ. ΕΜ. . . . . »	15.—
ΔΗΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Λ. . . . . »	ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΑΚ. . . . . »	15.—
ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ Α. . . . . »	ΑΡΕΤΑΙΟΣ Θ. . . . . »	15.—
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΝΙΚΟΛ. . . . . »	ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ ΑΝ. . . . . »	15.—

(*) Πέρυσι μετὰ τὴν κλείσιν τῶν τοῦ ἔτους 1881 λογαριασμῶν, ἡμέρας δέ τινας πρὸ τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ 1882 πολλοὶ ἑταῖροι (περὶ τοὺς 40) εἶχον καταβάλει ἐνός ἢ δύο ἐτῶν καθυστερούσας συνδρομάς. Τούτων τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ποσὰ εἶχον ἐποσχεθῆ τότε ὅτι θέλομεν ἀναγράψει ἐν ταύτῃ τῇ ἐφετειῇ λογοδοσίᾳ, ὃ καὶ ποιοῦμεν νῦν. Εἶναι οἱ ἐξῆς·

Ἀναγνωστάκης Α.	30:—	Μακρυγιάννης Ο.	30:—
Ἀνάργυρος Π. Π.	30:—	Μάμουκας Α.	15:—
Ἀντωνιάδης Α. Ι.	30:—	Μαρκόπουλος Ι.	30:—
Ἀργυρόπουλος Ι.	15:—	Μαυρογιάννης Γ.	30:—
Αὐγερινός Α.	30:—	Μελετόπουλος Α.	15:—
Ἀφεντούλης Θ.	30:—	Μπουρνιάς Γ.	15:—
Βεζάνος Λ. Η.	15:—	Παλαιολόγος Ι.	30:—
Δαμασκηνός Ν.	30:—	Πανταζίδης Ι.	15:—
Δήμιτσας Μ.	15:—	Παπαδημητρακόπουλος Θ.	30:—
Διοσκορίδης Χ.	15:—	Πατρίκιος Ι.	15:—
Ἰασεμίδης Π.	15:—	Παυλίδης Π.	15:—
Ἰωαννίδης Γρ.	15:—	Ποστολάκας Α.	15:—
Καβαδίας Π.	15:—	Πρωτόδικος Ι.	30:—
Καλογεράς Ν.	30:—	Σκουλούδης Σ.	15:—
Κανέλλοπουλος Η.	15:—	Σούτσος Α.	100:—
Κομπότης Α.	15:—	Σπαθῆς Ν.	30:—
Κοτζιάς Ν.	15:—	Σχιναῆς Β.	15:—
Κουλουμόπουλος Θ.	25:—	Χατζόπουλος Ν.	30:—
Κουμανούδης Ἀνδρ. Ι.	30:—		
Κουντουριώτης Α.	30:—		
Κυριακός Ἀλ.	15:—	ΜΟΝΑΙ ΙΕΡΑΙ	
Κυριακός Π.	15:—	Μακαριωτίσσης ἐν Βοιωτίᾳ. . .	25:—
Κωνσταντινίδης Π.	15:—	Ταξιαρχῶν » » . . .	25:—
		Ἀγ. Τριάδος » » . . .	25:—

ΒΑΡΟΥΧΑΣ ΑΔ. . . . . Δρ.	15.—	ΚΟΗΛΕR ULR. . . . . Δρ.	28.—
ΒΕΖΑΝΟΣ ΛΕΩΝ. ΗΛ. . . . . »	15.—	ΚΟΚΙΔΗΣ Δ. . . . . »	15.—
ΒΕΝΕΡ Ν. . . . . »	15.—	ΚΟΥΓΒΑΣ ΔΛ. . . . . »	15.—
ΒΙΚΕΛΛΑΣ ΔΗΜ. . . . . »	15.—	ΚΟΛΙΑΤΕΟΣ ΣΩΦΡ. ἀρχιμ. »	15.—
ΒΟΥΡΤΣΕΛΛΑΣ ΙΩ. . . . . »	22.40	ΚΟΛΙΝΙΑΤΗΣ Ι. . . . . »	16.80
ΓΑΛΑΝΗΣ ΕΜ. . . . . »	15.—	ΚΟΝΤΟΣ Κ. . . . . »	28.—
ΓΕΡΑΚΗΣ Γ. Α. . . . . »	15.—	ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΔΟΣ ΔΛ. . . . . »	15.—
ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Π. ΕΜ. »	15.—	ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΔΟΣ ΙΩ. . . . . »	15.—
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΣ Κ. »	15.—	ΚΟΡΟΜΗΔΑΣ ΔΗΜ. . . . . »	15.—
ΔΑΜΑΛΑΣ Ν. . . . . »	15.—	* ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ Π. . . . . »	30.—
ΔΕΡΒΟΣ Γ. Ι. . . . . »	28.—	ΚΟΥΔΟΥΜΟΠΟΥΛΟΣ Θ. . . . . »	15.—
ΔΗΜΙΤΣΑΣ ΜΑΡΓ. . . . . »	15.—	ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ ΑΝΔΡ. Ι. . . . . »	15.—
ΔΙΟΥΣΚΟΡΙΔΗΣ Χ. . . . . »	15.—	ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ Π. ΣΤ. . . . . »	16.80
ΔΡΑΓΑΤΗΣ ΙΑΚ. Χ. . . . . »	15.—	ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ ΣΤ. Α. . . . . »	15.—
ΔΡΑΓΟΥΜΗ ΕΛΙΖΑ ΣΤΕΦ. »	15.—	ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Δ. . . . . »	15.—
ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ ΕΜ. . . . . »	15.—	ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΔ. . . . . »	15.—
ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ Μ. . . . . »	50.—	ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΙΩ. . . . . »	15.—
ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ ΣΤΕΦ. . . . . »	15.—	ΚΥΡΙΑΚΟΣ Π. . . . . »	15.—
ENGEL ARTH. . . . . »	22.40	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Π. . . . . »	15.—
ΕΥΣΤΡΑΤΙΔΗΣ Π. . . . . »	15.—	* ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. . . . . »	30.—
ΖΑΧΑΡΙΟΥ Δ. Π. . . . . »	15.—	ΚΩΣΤΗΣ Κ. Ν. . . . . »	15.—
ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΙΩ. . . . . »	15.—	ΛΑΚΩΝ Β. . . . . »	15.—
ΘΕΟΛΟΓΗΣ Π. . . . . »	50.—	ΛΑΕΚΑΡΙΔΗΣ Δ. . . . . »	15.—
ΘΕΟΦΙΛΑΤΟΣ ΙΩ. . . . . »	15.—	LUEDERS O. . . . . »	28.—
ΙΑΣΕΜΙΔΗΣ Π. . . . . »	15.—	ΜΑΡΑΘΕΑΣ Ν. . . . . »	28.—
ΙΑΤΡΙΔΗΣ ΕΥΘ. . . . . »	15.—	ΜΑΛΑΚΗΣ Σ. . . . . »	16.80
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΣΤΕΦ. . . . . »	28.—	ΜΑΝΤΖΑΚΟΣ Χρ. . . . . »	28.—
ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ Π. . . . . »	15.—	ΜΑΛΙΚΟΠΟΥΛΟΣ Θ. . . . . »	15.—
ΚΑΖΑΖΗΣ Ν. . . . . »	15.—	* ΜΑΝΤΑΚΗΣ ΕΜ. . . . . »	30.—
ΚΑΛΑΠΟΘΑΚΗΣ Μ. . . . . »	15.—	ΜΑΜΟΥΚΑΣ Α. . . . . »	15.—
ΚΑΛΑΙΓΑΣ Π. . . . . »	15.—	ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩ. . . . . »	15.—
ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ ΝΙΚΗΦ. . . . . »	15.—	ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ Γ. Α. »	50.—
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ ΗΛ. . . . . »	15.—	ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ Ν. Α. »	20.—
ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΑΔ. . . . . »	15.—	ΜΕΛΑΣ ΜΙΧ. . . . . »	280.—
ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ Κ. . . . . »	28.—	ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΟΣ Γ. . . . . »	15.—
ΚΑΣΤΟΡΧΗΣ Ε. . . . . »	15.—	ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ Γ. . . . . »	15.—
ΚΑΤΡΙΒΑΝΟΣ ΑΘ. . . . . »	15.—	ΜΠΟΥΚΗΣ ΙΩ. . . . . »	15.—
ΚΑΦΤΑΝΤΖΟΛΟΥΣ Δ. . . . . »	15.—	ΜΥΔΩΝΑΣ Κ. . . . . »	15.—
		ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΣΠ. . . . . »	15.—
		ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗΣ ΜΕΝ. . . . . »	100.—
		ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗΣ ΠΛΑΤ. . . . . »	22.40
		ΝΕΓΡΗΣ Ν. . . . . »	15.—

ΝΕΓΡΗΣ ΦΩΚ. . . . . Δρ.	15.—	ΡΕΝΙΕΡΗΣ Μ. . . . . Δρ.	15.—
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Γ. . . . . »	15.—	ΡΗΓΑΔΗΣ ΕΛ. . . . . »	28.—
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Π. . . . . »	25.—	ΡΙΖΟΣ ΕΥΓ. . . . . »	28.—
		ΡΟΓΕΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘ. . . . . »	15.—
ΟΒΕΡΓ ΕΜ. . . . . »	28.—		
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ Β. Τ. . . . . »	15.—	ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Σ. . . . . »	15.—
ΟΛΥΜΠΙΟΣ Α. . . . . »	15.—	ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ Ν. . . . . »	15.—
		SCHLIEMANN H. . . . . »	15.—
ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ ΙΩ. . . . . »	15.—	SCHMIDT JUL. . . . . »	15.—
ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ ΙΩ. . . . . »	45.—	ΣΕΜΙΤΕΛΟΣ Δ. . . . . »	15.—
ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. . . . . »	22.40	ΣΚΟΥΖΕΣ Π. Γ. . . . . »	15.—
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. . . . . »	22.40	ΣΚΟΥΛΟΥΓΑΝΗΣ ΣΤΕΦ. . . . . »	15.—
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Χ. . . . . »	15.—	ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ ΙΩ. ΙΩ. . . . . »	15.—
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Θ. . . . . »	15.—	ΣΟΥΓΔΟΥΡΗΣ Γ. . . . . »	28.—
ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. . . . . »	15.—	ΣΟΥΡΜΕΛΗΣ Δ. . . . . »	15.—
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ Κ. . . . . »	15.—	ΣΟΥΤΣΟΣ ΑΔ. . . . . »	50.—
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ Π. . . . . »	15.—	ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ Π. . . . . »	15.—
ΠΑΠΠΟΣ ΔΗΜ. . . . . »	30.—	ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΤΕΦ. . . . . »	15.—
ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΝΤΕΚΛΕΣ . . . . . »	15.—	ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ Σ. . . . . »	15.—
ΠΑΥΛΙΔΗΣ Π. . . . . »	15.—		
ΠΕΡΡΗΣ Π. . . . . »	28.—	ΤΣΟΥΧΛΟΣ Ν. . . . . »	15.—
ΠΕΡΡΗΣ ΣΠ. . . . . »	28.—		
ΠΕΤΡΗΣ Ν. . . . . »	15.—	ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ Θ. Ν. . . . . »	15.—
ΠΕΤΡΙΔΗΣ Δ. . . . . »	15.—	ΦΙΛΙΟΣ Δ. . . . . »	15.—
ΠΟΛΙΤΗΣ Ν. Γ. . . . . »	22 40	ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ Γ. . . . . »	15.—
ΠΟΣΤΟΛΑΚΑΣ ΑΧ. . . . . »	15.—	ΦΙΝΤΙΚΑΝΗΣ ΣΠ. . . . . »	15.—
ΠΡΑΣΣΑΣ ΑΔ. . . . . »	16.80	ΦΛΩΡΟΣ ΣΤ. . . . . »	15.—
ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ Χ. Τ. . . . . »	15.—	ΦΥΓΑΔΗΣ Λ. . . . . »	16.80
ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΑΘΗΝΩΝ . . . . . »	15.—	ΦΩΣΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩ. . . . . »	16.80
ΠΡΩΤΟΔΙΚΟΣ ΙΩ. . . . . »	15.—		
		ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΕΜ. . . . . »	50.—
ΡΑΓΚΑΒΗΣ Α. Α. . . . . »	15.—	ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ Ν. . . . . »	15.—
ΡΑΔΔΗΣ Δ. . . . . »	15.—		
ΡΑΝΔΑΣ Λ. . . . . »	20—	ZILLER E. . . . . »	15.—

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΕΩΝ. . . . . Δρ.	100.—
ΖΑΝΕΤΟΣ Γ. . . . . »	15.—
ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΔ. . . . . »	56.—
ΜΟΥΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜ. . . . . »	15.—
ΜΟΥΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΤΡ. . . . . »	15.—

ΕΝ ΚΡΙΣΣΗ

ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΕΡ. . . . . »	15.—
---------------------------	------

ΕΝ Τῃ ΛΟΙΠῃ ΣΤΕΡΕᾷ ΕΛΛΑΔΙ

Ο ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	Δρ.	100.—
Η ΜΟΝΗ ΠΕΝΤΕΛΗΣ	»	15.—
* » ΜΑΚΑΡΙΩΤΙΣΣΗΣ ΕΝ ΒΟΙΩΤΙΑ	»	50.—
* » ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ »	»	50.—
» ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΔΟΣ »	»	25.—
» ΓΕΝΕΣΙΟΥ ΘΕΟΤΟΚΟΥ »	»	25.—
» ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ »	»	25.—
» ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡ. ΕΝ ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡῶ ΔΚΑΡΝΑΝ	»	30.—

ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣῶ

Η ΜΟΝΗ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΑΓΙΟΥ	»	100.—
----------------------------------	---	-------

ΕΝ ΤΑΙΣ ΝΗΣΟΙΣ

Ο ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΣΥΡΟΥ	»	200.—
* ΙΩΑΝ. ΡΩΜΑΝΟΣ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡᾶ	»	30.—

ΕΝ Τῶ ΕΞΩΤΕΡΙΚῶ

ΙΩΑΝ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ	»	560.—
* Ο ΜΗΘΥΜΝΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΓΑΥΚΑΣ	»	101.50
* ΚΕΠΕΤΖΗΣ ΣΤ. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ	»	45.—
ΒΛΑΣΤΟΣ ΣΤΕΦ. ΕΝ ΜΑΣΣΑΛΙΑ	»	28.—
ΙΕΡΩΝ. ΜΥΡΙΑΝΘΕΥΣ ΑΡΧΙΜΑΝΑΡ. ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῶ	»	60.40
LUDLOW ΤΗ. ΕΝ ΝΕῶ ΕΒΟΡΑΚῶ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	»	16.80

Ἔτι εἰσεπράχθησαν οἱ τόκοι καὶ τὰ μερίσματα τῶν δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων ἃ κατέλειπον πρὸ ἐτῶν εἰς τὴν Ἑταιρίαν οἱ ἐξῆς:

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΗΠΕΤΡΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΩΜΑΣ	ΚΥΡΙΑΛΟΣ ΧΑΙΡΩΝΙΔΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

ΔΩΡΗΤΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΑΥΤΑ

Ἡ ἐν Πετροπόλει Commission Impériale archéologique τὸ ἐαυτῆς Comptes rendus pour l'année 1880. St. Pétersbourg, 1881. εἰς φύλ. μετ' ἄτλαντος.

Ἡ ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν, τὴν συλλογὴν Inscriptiones graecae antiquissimae praeter Atticas in Attica repertas, ed. Roehl. Berolini, MDCCCLXXXII. εἰς φύλ. ἔτι δὲ τὸ βῶν μέρος τοῦ γοῦ τόμου τοῦ Corpus Inscriptionum Atticarum, ed. Dittenberger. Berolini, MDCCCLXXXII. εἰς φύλ.

Τὸ ἐν Κανταβριγίᾳ τῆς Ἀμερικῆς Archeological Institute, τὴν ἔκθεσιν Third annual report of the executive commission etc. Cambridge, 1882, εἰς 8ον.

Ὁ ἐν Πετροπόλει Τ. Φίλιππος ῥωσιστὶ γεγραμμένον βιβλίον « Σύγχρονα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα ». Ἐν Πετροπόλει 1882, εἰς 8ον.

Ἐκ Παρισίων ἦλθεν Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques en France. 15e année 1881, εἰς 8ον.

H. Phillips, Basilisks and Cockatrices. Philadelphia, 1882.

H. Phillips, Remarks upon a coin of Sicyon. Philadelphia, 1881.— Anales del Museo nacional de México τόμου βῶν entrega εἴη, 1881.

Bon S. de Baye, L'industrie acheuléenne dans le Loess de la Brie-Champenoise. Chalons-sur-Marne. 1881.

Arthur Engel, Documents pour servir à la numismatique de l'Alsace N° 1. 4. 5. 6. 7.—Supplément aux quatre premiers fascicules des documents.— Des meilleurs méthodes de moulage et de reproduction des médailles. 1878-1882.

Eloge de M. de Saulcy par G. Schlumberger. Genève 1881.

Ἡ ἐν Ἀγράμῃ ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ τὸ ἑαυτῆς περιοδικὸν Vjestnik δ^{ου} ἔτους 1882.

Ἐκ Κιλίας Schriften der Universität zu Kiel 1880-81. τόμος XXVII^{ος}.

Ἐξ Ἀμερικῆς Transformations and migrations of certain statues of the Cesnola collection.

Ἰφικράτης Κοκιδῆς χάρτην Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας εἰς ἕξ φύλλα.

Ἀθ. Σ. Κουμανούδης, Der Satyr aus Pergamon von. A. Furtwaengler 1880.

Π. Περβάνογλους φυλλάδιον L'Istria prima dei Romani.

Ἐκ Νέου Ἐβροράκου ἐν τεύχῳ τοῦ περιοδικοῦ The century illustrated monthly magazine, τὸ ὑπ' ἀρ. 4 τοῦ τόμου 24^{ου} (Αὐγ. 1882), ἐν ᾧ μία πραγματεία περὶ τῆς τῷ Cesnola ἀποδομένης κιβδηλείας ἀρχαιοτήτων Κυπριακῶν.

Charles Lucas, Le palais d'Ulysse à Ithaque. Paris, 1881.

Ἡ ἐν Βερολίῳ Διεύθυνσις τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀνασκαφῶν διὰ τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Γερμανίας τὸ βιβλίον Olympia und Umgegend, 1882.

Τὸ Γερμανικὸν ἀρχαιολογικὸν Καθίδρυμα τὸ ἑαυτοῦ Περιοδικὸν Mittheilungen etc. Athen, 1882, εἰς 8^{ον}.

Ἡ ἐνταῦθα Γαλλικὴ Σχολὴ τὸ ἑαυτῆς Περιοδικὸν Bulletin de correspondance hellénique τοῦ ἔτους 1882, εἰς 8ον.

Κυθνιακὰ ἦτοι τῆς νήσου Κύθνου χωρογραφία καὶ ἱστορία κτλ. ὑπὸ Ἀντωνίου Βάλληνα. Ἐν Ἐρμουπόλει, 1882. 8ον.

BIBLIA AΓΟΡΑΣΘΕΝΤΑ ΧΡΗΜΑΣΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Birch, History of ancient Pottery, 1883.

Leake, Travels in the Morea. 3 vols. Lond. 1830.

Hicks, A manual of greek historical inscriptions. Oxford, 1882.

Catalogue of vases in british Museum. 2 vols. 1851-70.

Wood, Discoveries at Ephesus. Lond. 1876.

Blouet etc. Expédition scientif. en Morée. 3 vol. Paris.

Texier, Description de l'Asie Mineure. 3 vol. Paris.

Mionnet, Atlas de géographie numismatique. Paris 1838.

Perrot et Guillaume, Expédition archéologique de la Galatie etc. Paris.

Lenormant, Monographie sur la voie sacrée Eleusinienne. Tome premier, 1864.

Kiepert, Lehrbuch d. alt. Geographie. Berlin, 1878.

Ulrichs, Reisen u. Forschungen in Griechenland, II Theile, 1840. 1868.

Ross, die Deme von Attica. Halle, 1846.

» Reisen auf d. griech. Inseln. 3 Bde, 1840-45.

» Königsreisen in Griechld. Halle, 1851.

» Erinnerungen u. Mittheilungen aus Griechld. Berlin, 1863.

Benndorf, neue archaeolog. Untersuchungen auf Samothrake. Wien.

Hauser, Niemann, archaeolog. Untersuchungen auf Samothrake, 1875.

Conze, Reise auf d. Inseln des thrakischen Meeres, 1860.

» Reise auf d. Insel Lesbos 1865.

Curtius, Peloponnesos. 2 Bde.

Leake, die Demen von Attica, übers. von Westermann, 1840.

» Topographie von Athen übers. v. Baiter u. Sauppe, 1844.

Heydemann griech. Vasenbilder. Berlin, 1870.

Spon's Reisen durch Italien etc. Nürnberg, 1713.

Stackelberg, Apollotempel zu Bassae.

Vischer W. Archaeolog. u. epigraph. Schriften. Leipzig 1878.

Bötticher Ad. Olympia. 1883.

Biliotti et Cottret, L'île de Rhodes. Rhodes 1880.

Weber, Le Sipylos et ses monuments. Paris, 1880.

Hasse C. Die Venus von Milo, 1882.

Curtius und Kaupert. Karten von Attika, Heft I. 1881.
Athen und Peiraieus.

Archaeologische Zeitung. Berlin, 1882.

Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως τοῦ ἔτους 1882.

ΔΩΡΗΤΑΙ ΑΡΧΑΙΩΝ.

Οἱ ἐν Ἀθήναις Ἐπαμ. Ἀμβροσιάδης.—Ναπολ. Μαρτινέλλης.—Λάζ. Φυτάλλης.—Θ. Κομνηνός.—Δ. Πανταζής.—Κ. Γιουρδής.—Ν. Δαμαλάς.—Ἄθ. Στασινόπουλος.—Δ. Φίλιος.
Β. Λάτισσιερ. Δημ. Ψιμόπουλος.

Ἡ ἐν Καρύστῳ οἰκογένεια Βάσου Δεληγεώργη. — Ὁ ἐν Κο-
ρίνθῳ Σταῦρος Νικολάου.

Ὁ Μηθύμνης ἀρχιερεὺς Νικηφόρος Γλυκᾶς.

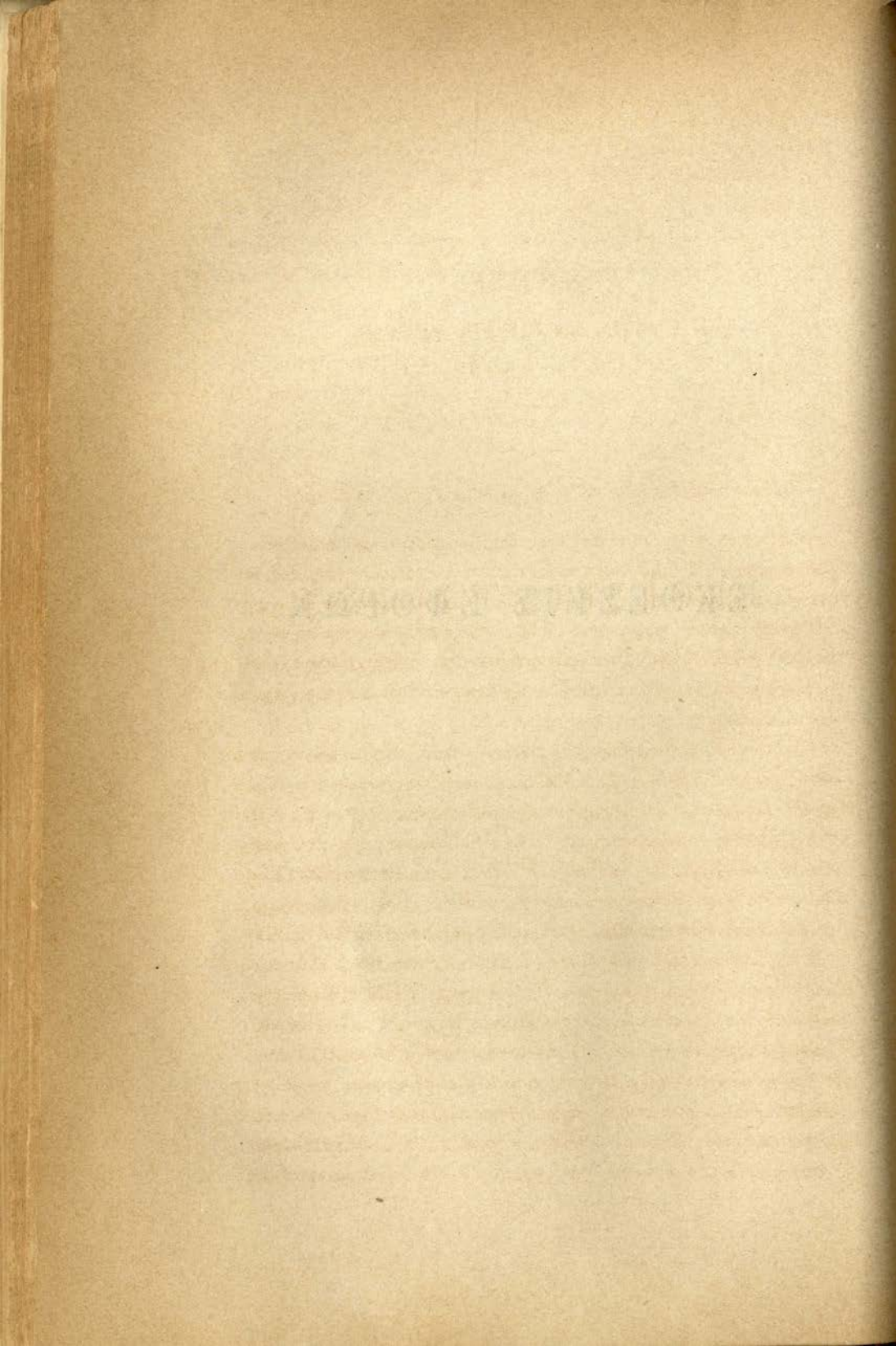
Ὁ ἐν Ξάνθῃ τῆς Μακεδονίας Κωνσ. Βασιλικᾶς.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΦΟΡΩΝ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΒΟΙΩΤΙΑ ΕΡΓΩΝ

ΕΝ ΕΤΕΙ 1882.

(Πίναξ Α'.)

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου κατὰ διαταγὴν ὑμῶν μετέβην εἰς Κόρινθον καὶ ἐξήτασα τὸ ἐρείπιον τοῦ οἰκοδομήματος ἀρχαίου τάφου, διασώζοντας ἐν τοῖς τοίχοις αὐτοῦ τοιχογραφίας μετὰ χρωμάτων. Περὶ τῆς ἐξετάσεως ταύτης τοῦ τάφου ὑπέβαλον ὑμῖν λεπτομερῆ ἔκθεσιν μετὰ προχείρου σχεδιογράφου τοῦ τάφου καὶ ἀποτυπώματα ἐπὶ διαφανοῦς χάρτου εἰκόνων τινῶν αὐτοῦ.

Ἐκ Κορίνθου δὲ μετέβην εἰς Σικυῶνα καὶ παρέλαβον παρά τινος χωρικοῦ ἐκ τοῦ χωρίου Μοῦλκι λέοντα μαρμαρινὸν σῶον σχεδόν, καθήμενον ἐπὶ συμφοῦς βάσεως, μῆκος ἔχοντα 1, 10, ὅστις εὑρέθη πρὸς ἄρκτον τῶν ἐρειπίων Σικυῶνος ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ ποταμοῦ Ζορζι (Ἐλισσῶνος). Τὸν λέοντα μετακομίσας ἐκεῖθεν εἰς τὸ χωρίον Κιάτου, πρωτεύουσαν τοῦ δήμου Σικυῶνος, παρέδωκα διὰ πρωτοκόλλου τῷ δημάρχῳ Παναγιώτῃ Ζούζουλα.

Ἐκ Σικυῶνος δὲ ἐπανῆλθον εἰς Ἀθήνας, καὶ τὴν 15 Μαρτίου κατὰ διαταγὴν ὑμῶν μετέβην εἰς Τάναγραν. Ἐκεῖ δὲ ἐνήργησα ἀνασκαφὰς τάφων ἐν διαφόροις θέσεσι μέχρι τῆς 15 Ἰουνίου. Τάφοι διαφόρων ἐποχῶν ἠνοίχθησαν περὶ τοὺς 300, ἀλλ' ἅπαντες ἦσαν ἐκ τῶν κοινῶν. Κτερίσματα δὲ εὑρέθησαν ἐν αὐτοῖς πλείστα, ἀλλὰ πρόστυχα, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἀξίων λόγου, τὰ ὅποια μετεκομίσθησαν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις μουσεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Πάντα δὲ τὰ λοιπὰ μετὰ 30 λίθων ἐνεπιγράφων ἐπί-

τυμβίων κατετέθησαν εἰς τὴν ἐν Σχηματάρι Τανάγρας μεγάλην συλλογὴν τῶν ἀρχαιοτήτων, ἧτις ἐσχηματίσθη καὶ συντηρεῖται δαπάνῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Ἐκ τῶν εἰς Ἀθήνας μετακομισθέντων τὰ ἀξιολογώτερα εἰσι τὰ ἐξῆς· α'.) ἐν ζευγος ἐνωτίων χρυσοῶν, ἔχοντος ἑκατέρου Ἐρωτα πτερωτόν· β'.) ἄγκιστρον κολοβὸν χρυσοῦν (ἴσως ἐνωτίου ἢ πόρπης)· γ'.) εἰς δακτύλιος χρυσοῦς, ἔχων λίθον μικρὸν ἄνευ γλυφῆς· δ'.) πλείστα τεμάχια χρυσοῦς λεπτοτάτης κλωστῆς ἐστριμμένης καὶ ἀνήκοντα ἴσως εἰς ὕφασμα· ε'.) τέσσαρα μικρὰ σφαιρίδια χρυσοῦ διάτρητα. Ἄπαντα δὲ τὰ ἀνωτέρω μετὰ δύο πηλίνων εἰδωλίων καὶ ὀστέων κεκαυμένων εὐρέθησαν ἐντὸς ὑδρίας χαλκῆς. Μετεκομίσθησαν δὲ καὶ 4 κρανία νεκρῶν σῶα μεθ' ἑνὸς σκελετοῦ πλήρους, ἐξαχθέντα ἐκ τάφων Τανάγρας, καλῆς ἐποχῆς, ὡς δεικνύουσι τὰ ἐν τοῖς τάφοις τοῦτοις εὐρεθέντα κτερίσματα.

Ἐκ Τανάγρας δὲ τὸν **Ἰούλιον** μετέβην εἰς Δελφοὺς κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἵνα φροντίσω περὶ ἐξασφαλίσεως τῆς ἐκεῖ συλλογῆς τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ παραδόσεως αὐτῆς διὰ πρωτοκόλλου τῷ ἐκεῖ φύλακι τῶν ἀρχαιοτήτων. Τακτοποιήσας δὲ τὴν συλλογὴν καὶ ἐξασφαλίσας τὰ ἀρχαῖα ἐντὸς ἐρμαρίων παρέδωκα τῷ φύλακι, ὄντα γλυπτὰ καὶ γραπτὰ περὶ τὰ 140. Ἄλλα δὲ τινὰ ἀρχαῖα πάνυ σπουδαῖα, διασπαρμένα ἐν Δελφοῖς τῇ δεκάκεισε, μετεκόμισα εἰς τὴν συλλογὴν καὶ εἰς τὸν τόπον τῆς ὑπὸ τῶν Γάλλων πρὸ δύο ἐτῶν γενομένης σκαφῆς ἔξω τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, καθ' ἣν ἀνεκαλύφθη μετ' ἄλλων πολλῶν ἀρχαίων καὶ ἡ στοὰ τῶν Ἀθηναίων, ἡ ὑπὸ τοῦ Πausανίου ἀναφερομένη. Ἐξησφάλισα δὲ ὅσον μοι ἦτο δυνατόν καὶ τὸν τόπον τῆς σκαφῆς ταύτης.

Ἐκ Δελφῶν δὲ μετέβην εἰς Λεβάδειαν. Ἐκεῖ δὲ συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ οικονομικοῦ ἐφόρου καὶ γεωμέτρου, κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἐπέδειξα αὐτοῖς ἐπιτοπιῶς τὴν περιοχὴν τῶν ἐρειπίων τῶν ἀρχαίων πόλεων Χαιρωνεῖας, Ὀρχομενοῦ καὶ Κορωνεῖας, ἵνα ἐξαίρεθῶσι τῶν δηλώσεων, τῆς ὁποίας οἱ χωρικοὶ παρὰ τὸν νόμον ἐποίησαν.

Ἐκ Λεβαδείας δὲ μετέβην εἰς Θήβας. Ἐκεῖ τὸ αὐτὸ ἐποίησα καὶ διὰ τὴν περιοχὴν τῶν ἑρειπίων Τανάγρας, Πλαταιῶν, Λεύκτρων, Θεσπιῶν καὶ ἱεροῦ τῶν Μουσῶν παρὰ τὸν Ἐλικῶνα, ἵνα καὶ ταῦτα ἐξαιρεθῶσι τῶν δηλώσεων.

Ἐκ Θηβῶν δὲ τὸν Αὐγουστον μετέβην εἰς Θεσπιὰς κατὰ διαταγὴν ὑμῶν, ἵνα φροντίσω περὶ συναγωγῆς τῶν τῆ δε κάκεισε διεσπαρμένων ἐκεῖ ἀρχαίων. Περισυνήγαγον δὲ ἐξ ἐκκλησιῶν ἐρημοκκλησιῶν καὶ οἰκιῶν τῶν δύο μόνων χωριῶν, τοῦ Ἐρημοκάστρου (Κερησοῦ) καὶ Μοῦλκι τοῦ δήμου Θεσπιῶν, κατὰ τοὺς δύο μῆνας Αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον, λίθους γραπτοὺς καὶ γλυπτοὺς περὶ τοὺς 140 (1), οἵτινες κατετέθησαν εἰς τὴν ἐν Ἐρη-

(1) Εἰς τὴν συλλογὴν προσήνεγκον προθύμως ἀρχαῖα οἱ ἐξῆς πολῖται Ἐρημοκάστρου καὶ Μοῦλκι:

α'.) Οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Χαράλαμπος 1) δύο εὐμεγεθῆ ἐπιτύμβια ἀνάγλυφα καλῆς ἐργασίας, 2) ἀνάγλυφον μικρὸν, παριστάνον νεκροδειπνον, 3) στήλην Ἐρμού ἀκέφαλον, ἔχουσαν ἀρχαίαν ἐπιγραφὴν.

β'.) Βασίλειος Παπανικολάου πρώην δήμαρχος Θεσπιῶν 1) τέσσαρα τεμάχια ψηφίσματος, 2) τέσσαρας στήλας ἐπιτύμβιους ἐνεπιγράφους.

γ'.) Βασίλειος Χρήστου μικρὸν ἄγαλμα ἀρχαῖκόν καθήμενον, ἄνευ κεφαλῆς.

δ'.) Μελέτης Μελισσάρης, φύλαξ τῶν ἀρχαιοτήτων Θεσπιῶν 1) μικρὸν ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον, 2) δύο στήλας ἐπιτύμβιους ἐνεπιγράφους.

ε'.) Ἀθανάσιος Πετρούλιας στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

ς'.) Λεωνίδας Μπαριακτάρης ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον.

ζ'.) Δημήτριος Βασιλείου 1) μικρὸν ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον, 2) στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

η'.) Μιχαὴλ Χαντζῆς 1) τεμάχιον ἀγωνιστικῆς ἐπιγραφῆς, 2) τεμάχιον προξενικοῦ ψηφίσματος.

θ'.) Κωνσταντῖνος Σιλβανίτης 1) στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον, 2) τεμάχιον ψηφίσματος.

ι'.) Λουκᾶς Παπαϊωάννου 1) τεμάχιον ἀγωνιστικῆς ἐπιγραφῆς, 2) στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

ια'.) Δημήτριος Κουρούνης μικρὸν ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον.

ιβ'.) Μῆτρος Μήτσανας στήλην ἐπιτύμβιον ἔχουσαν ἀρχαίαν ἐπιγραφὴν.

ιγ'.) Ἰωάννης Μελισσάρης δύο τεμάχια ψηφίσματος.

ιδ'.) Εὐθύμιος Γκορίτζας κορμὸν λέοντος.

ιε'.) Παῦλος Ντρίτζας στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

ισ'.) Ἀναγνώστης Σπανός τεμάχιον ψηφίσματος.

ιζ'.) Βασίλειος Λιάκου 1) τεμάχιον ψηφίσματος, 2) τεμάχιον βάρου ἀγάλματος ἐνεπίγραφον.

ιη'.) Γεώργιος Μελισσάρης δύο στήλας ἐπιτύμβιους ἐνεπιγράφους.

ιθ'.) Γεώργιος Στάθης 1) τεμάχιον ἀγωνιστικῆς ἐπιγραφῆς, 2) στήλην τετράγωνον, ἔχουσαν ἀναθηματικὴν ἐπιγραφὴν.

μοκάστρω Θεσπιῶν συλλογὴν, ἣτις ἐμπεριέχει ἤδη πλεόν τῶν 400 ἀρχαίων, καὶ ἣτις ἐσχηματίσθη καὶ συντηρεῖται καὶ αὐτὴ δαπάνῃ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας. Ἐν κατόπιν κατορθωθῆ ἡ περισυναγωγὴ ἀπάντων τῶν ἐν τῷ δήμῳ Θεσπιῶν διεσπαρμένων ἀρχαίων, ἡ συλλογὴ αὕτη ἔσεται ἡ καλλιτέρα καὶ σπουδαιότερα ἀπασῶν τῶν ἐν Βοιωτίᾳ συλλογῶν. Ἐκτὸς δὲ τῆς περισυναγωγῆς ταύτης, συνεκέντρωσα μετὰ μεγάλων δυσχερειῶν, λόγῳ ἐξασφαλίσεως, παρὰ τὴν κρήνην Μπαρμπακᾶ, κειμένην παρὰ τὰ ἐρείπια Θεσπιῶν, καὶ 150 λίθους ἀρχαίους μεγάλους, ἥτοι βᾶθρα θεάτρου, ἕτερα βᾶθρα παντὸς εἶδους, ὧν τινα φέρουσι καὶ ἐπιγραφάς, γείσα, ἐπιστύλια, φατνώματα καὶ πλίνθους διαφόρων μεγεθῶν, ἀνήκοντα εἰς ἀρχαῖα οἰκοδομήματα καὶ μνημεῖα. Ἄπαντα δὲ ταῦτα παρελήφθησαν καὶ μετεκομίσθησαν παρὰ τὴν κρήνην ἐξ ἐρειπίων ἐρημοκκλησιῶν, κειμένων περὶ τὰ ἐρείπια Θεσπιῶν. Ἐνήργησα δὲ καὶ μικρὰν ἀποπειρατήριον σκαφὴν ἐν τῷ ἐρημοκκλησίῳ τῆς Ἁγίας Τριάδος, κειμένην παρὰ τὰς ἀνατολικὰς ὑπὸ ῥείας τοῦ Ἐλικῶνος, κατὰ τὴν θέσιν Ἀρχοντίτζι. Ἐν τῷ ἐρημοκκλησίῳ τούτῳ τῷ 1878 εἶχαν εὑρεθῆ μετ' ἄλλων ἀρχαίων καὶ 4 βᾶθρα ἀγαλμάτων φέροντα τὰ ὀνόματα 4 Μουσῶν, Οὐρανίας, Πολυμνίας, Θαλείας καὶ Τερψιχόρης καὶ ἐπιγράμματα εἰς αὐτὰς τοῦ ποιητοῦ Ὀνέστου. Ἐν τῇ ἀποπειρατηρίῳ δὲ σκαφῇ ταύτῃ ἀνεκαλύφθη κρηπίδωμα ἐκ λίθων μεγάλων, καλῶς λειοσμένων, ἀρχαίου οἰκοδομήματος, ἐφ' οὗ κεῖται τὸ ἐρημοκκλησίον. Εὑρέθη δὲ καὶ τεμάχιον στήλης, ἐχούσης κολοβὴν ἐπιγραφὴν ἀγωνιστικὴν, ἀναφερομένην βεβαίως εἰς τοὺς ἀγῶνας Μουσεῖα καὶ Ἐρώτια, οἵτινες ἐτελοῦντο ἐν τῷ παρὰ τῷ Ἐλικῶνι ἄλσει τῶν Μουσῶν, καθ' οὓς διηγωνίσθησαν ἐπὼν ποιηταί, ῥαψωδοί, αὐληταί, αὐλωδοί, κιθαρισταί, κιθαρωδοί κλπ. Ἐκ τῆς ἐν

κ'.) Ἀναστάσιος Κοῦνος στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

κα'.) Ἀθανάσιος Μελισσάρης στήλην ὁμοίαν.

κδ'.) Δημήτριος Κώτσαϊνας 1) τεμάχιον ψηφίσματος, 2) στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

κγ'.) Κωνσταντῖνος Κοῦνος τεμάχιον ψηφίσματος.

κδ'.) Παναγιώτης Μελισσάρης στήλην ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

κε'.) Ἀθανάσιος Χαντζῆς ἀνάγνωρον ἐπιτύμβιον ἐνεπίγραφον.

(ς. κ. Θεοφάνης Παπαγγελῆς δύο τεμάχια λίθου ἐνεπιγράφων.

τῷ ἔρημοκκλησίῳ ἀνακαλύψεως βάθρων τῶν 4 Μουσῶν, ἐκ τοῦ ἀνακαλυφθέντος κρηπιδώματος ἀρχαίου οἰκοδομήματος καὶ ἐκ τῶν αὐτόθι ἀρχαίων λίθων, ἤτοι βάθρων ἀγαλμάτων, βωμῶν, γείσων, ἐπιστυλίων καὶ διαφόρων πλίνθων, ἐξ ὧν σύγκεινται τὰ ἐρείπια τοῦ ἔρημοκκλησίου, ἀποδεικνύεται, ὅτι αὐτόθι ἔκειτο τὸ ἱερόν τῶν Μουσῶν. Ὑπεράνω δὲ τῶν ἐρειπίων τούτων ἐν ἀπόπτῳ θέσει παρετήρησα καὶ ἐρείπια θεάτρου, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ χειμῶνος δὲν ἔλαβον καιρὸν νὰ βεβαιωθῶ διὰ σκαφῆς περὶ τούτου. Οὐδεὶς δὲ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, οὔτε τῶν νεωτέρων, καθ' ὅσον γνωρίζω, ἀναφέρει, ὅτι ἐνταῦθα, ἐν τῷ ἄλσει τῶν Μουσῶν, ὑπῆρχε θεάτρον.

Κατὰ δὲ τὸν Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον ἐνήργησα καὶ ἐτέραν σκαφήν, τὴν ἐξῆς (Πίναξ Α).

Πρὸς ἀνατολὰς τῶν ἐρειπίων Θεσπιῶν, μακρὰν αὐτῶν περὶ τὰ 1100 μέτρα γαλ. παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Καναβάρι (Θεσπίου) καὶ παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν νῦν ἐξ Ἐρημοκάστρου εἰς Ἀρκοπόδι (Λεῦκτρα) καὶ Κόκλα (Πλαταιάς), κατὰ τὴν θέσιν Δράκος, ἐν τινι ἀγρῷ ἐφαίνετο λίθου μεγάλου μέρος. Οὗτος δὲ ὁ λίθος ἀποκαλυφθεὶς διὰ σκαφῆς, ἐφάνη, ὅτι εἶναι κορμὸς λέοντος μεγάλου, ὅστις ἐκάθητο ὀκλάζων, ἔχων μῆκος ἀπὸ τῆς οὐρᾶς μέχρι τοῦ λαιμοῦ περὶ τὰ 3 μέτρα γαλ. Ὁ κορμὸς πρὸς τὸ μέρος τοῦ λαιμοῦ φέρει τὸρμον τετράγωνον, δι' οὗ ἠνοῦτο μετὰ τῆς κεφαλῆς, προσθέτου οὔσης, ἣτις νῦν ἐλλείπει, ὡς καὶ οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες καὶ ὁ ὀπίσθιος ἀριστερός. Ὁ δὲ δεξιὸς εὐρεθεὶς ἀπεσπασμένος τῆς θέσεώς του μετεκομίσθη χάριν ἀσφαλείας εἰς τὴν ἐν Ἐρημοκάστρῳ συλλογὴν τῶν ἀρχαιοτήτων. Ὁ λέων, ὡς προερρέθη, ἐκάθητο ὀκλάζων, καὶ ἦτο ἐστραμμένος πρὸς ἄρκτον, ὡς πρὸς ἄρκτον ἦτο ἐστραμμένος καὶ ὁ ἐν Χαιρωνεῖξ λέων. Ἡ οὐρὰ αὐτοῦ διέρχεται διὰ τῶν σκελῶν, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἐν Χαιρωνεῖξ. Τὸ δὲ ἔνδον τοῦ κορμοῦ τούτου δὲν εἶναι κοίλον, ὅπως τὰ τεμάχια τοῦ ἐν Χαιρωνεῖξ. Ἐκεῖνος συνέκειτο ἀρχῆθεν ἐκ πέντε τεμαχίων, κοίλων ὄντων τῶν τριῶν ἐν μέρει τὰ ἔνδον. Οὗτος δὲ ὁ ἐν Θεσπιαῖς ἐκ δύο μόνον, ὡς δεικνύει νῦν ὁ σωζόμενος κορμὸς αὐτοῦ. Ὁ κορμὸς τούτου κεῖται νῦν ἐκτάδην παρὰ τὰ λείψανα τοῦ βάρου του, ἐστραμμένος πρὸς ἀνατολὰς, ἔχων τοὺς πόδας πρὸς ἄρκτον. Τοιαύτην δὲ θέσιν εἶχα καὶ τὰ

παρὰ τὸ βάθρον καταπεπτωκότα τεμάχια τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ. Ὁ ἐν Χαιρωνείᾳ λέων εἶναι κατεσκευασμένος ἐκ μαρμάρου ὑπομέλανος, εἰλημμένου ἐκ τῶν ἀρχαίων λατομείων τοῦ ὄρους Λαφυστίου (Γρανίτζης), ἐξ οὗ εἰσιν εἰλημμένοι καὶ οἱ λίθοι τοῦ ἐν Ὀρχομενῷ προϊστορικοῦ ὑπογαίου τάφου. Ὁ δὲ ἐν Θεσπιαῖς εἶναι κατεσκευασμένος ἐξ ὑπολεύκου μαλακοῦ λίθου, εἰλημμένου ἐκ τοῦ ὄρους Καραντᾶ, κειμένου μεταξὺ Θεσπιῶν καὶ Κρεύσιδος (Λιβαδόστρας). Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λατομείου εἰσὶ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν λίθων τῶν ἐρειπίων Θεσπιῶν καὶ ἅπαντες σχεδὸν οἱ ἐνεπιγράφοι καὶ γλυπτοί.

Γενομένης δὲ σαφῆς περὶ τὸν λέοντα, πρὸς ἄρκτον μὲν αὐτοῦ εἰς βάθος περὶ τὸ γαλλικὸν μέτρον ἐφάνη τὸ ἐκ πώρου κρηπίδωμα αὐτοῦ, κατεστραμμένον, οὗ πλίνθοι τινὲς σωζόνται πεπτωκυῖαι ἀτάκτως πρὸς ἄρκτον καὶ δυσμὰς τοῦ λέοντος· πρὸς μεσημβρίαν δὲ αὐτοῦ εἰς βάθος πλέον τοῦ ἡμίσεος μέτρου γαλ. ἀπὸ τῆς νῦν ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ἐφάνη πληθὺς μεγάλη πηλίνων ἀγγείων τετραυσιμένων, ἥτοι κανθάρων, ληκύθων ἀπλῶν καὶ τινων ἀττικῶν μεγάλων μετὰ καὶ ἄνευ γραφῶν, διαφόρων ἄλλων ἀγγείων μετὰ καὶ ἄνευ γραφῶν, τεμαχίων πηλίνων εἰδωλίων, ὧν δύο μικρὰ προσωπεῖα καλῆς ἐργασίας καὶ διατηρήσεως, τεμαχίων στλεγγίδων χαλκῶν καὶ σιδηρῶν, ἀπάντων ἐν τοῖς χώμασιν ἀτάκτως ἐρριμμένων. Τὸ στρώμα δὲ τοῦτο, τὸ ἐμπεριέχον τὰ κτερίσματα, ἔχει πάχος περὶ τὸ ἡμισυ μέτρον γαλ. καὶ ἐκτείνεται πρὸς ἀνατολὰς μὲν τοῦ λέοντος περὶ τὰ 15 μέτρα γαλ. πρὸς δυσμὰς δὲ περὶ ἕτερα 15. Πρὸς μεσημβρίαν δὲ δὲν προὐχώρησεν ἀκόμη ἢ σαφῆ, ἵνα φανῆ μέχρι τίνος ἐκτείνεται. Ὑπὸ τὸ στρώμα δὲ τοῦτο ἐφάνη ἕτερον στρώμα, ἐμπεριέχον ἄνθρακας, τέφραν, τεμάχια πηλίνων ἀγγείων καὶ εἰδωλίων, τεμάχια στλεγγίδων χαλκῶν καὶ σιδηρῶν, τεμάχια μαχαιρῶν, ἥλους σιδηροῦς, καὶ τεμάχια ὀστέων, ἅπαντα κεκαυμένα. Καὶ τὸ στρώμα τοῦτο ἔχει τὴν αὐτὴν ἔκτασιν ἐκατέρωθεν τοῦ λέοντος, ὅποιαν καὶ τὸ προηγούμενον. Πάχος δὲ ἔχει ἀπὸ ἐνὸς μέχρι τριῶν δακτύλων. Ἀνοιχθέντων δὲ καὶ δύο μικρῶν ὀρυγμάτων ὀπίσω τοῦ λέοντος, πρὸς μεσημβρίαν, εὐρέθησαν καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ αὐτὸ βάθος ἀμφοτέρω τὰ στρώματα. Ἐκ τῆς ἐμφανίσεως δὲ τοῦ κεκαυμένου στρώματος, καὶ ἐκ τῆς ἐν τε αὐτῷ καὶ τῷ προηγούμενῳ ὑπάρξεως κτερισμάτων καὶ ὀστέων

ἀποδεικνύεται, ὅτι ὀπίσω καὶ τοῦ λέοντος τούτου, ὡς ὀπίσω καὶ τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ, εἰσι τεθαμμένοι νεκροί· ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου κεκαυμένοι, ἐν Χαιρωνείᾳ δέ, ὡς εἶναι γνωστόν, δὲν ἦσαν κεκαυμένοι ἐκτὸς δύο μόνον.

Προχωρησάσης δὲ τῆς σκαφῆς καὶ ἔμπροσθεν τοῦ λέοντος, πρὸς ἄρκτον εἰς βάθος περὶ τὰ δύο μέτρα γαλ. εὐρέθησαν τὰ θεμέλια τοίχου ἐκ μιᾶς μόνης πλίνθου πωρίνης, ἐχούσης πλάτος περὶ τὸ γαλλικὸν μέτρον. Τὰ θεμέλια ταῦτα ἐκτείνονται πρὸς δυσμὰς μὲν τοῦ λέοντος περὶ τὰ 16 μέτρα γαλλικὰ ἐκεῖθεν δὲ στρέφουσι πρὸς μεσημβρίαν· πρὸς ἀνατολὰς δὲ αὐτοῦ ἐκτείνονται ὁμοίως περὶ τὰ 16 μέτρα γαλλικὰ, ἀλλὰ πρὸς τὴν βορειανατολικὴν γωνίαν εἰσι κατεστραμμένα καὶ ἔχνη αὐτῶν μόνον διακρίνονται. Ἐκεῖθεν δὲ στρέφουσι πρὸς μεσημβρίαν ἀποτελοῦντα τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν περιβόλου, ἣτις σώζεται ἐν τισὶ μέρεσι μέχρι σχεδὸν τῆς νῦν ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ἔχουσα μῆκος περὶ τὰ 23 μέτρα γαλλικὰ καὶ σύγκειται ἐκ μιᾶς μόνης πωρίνης πλίνθου, ὅπως καὶ ὁ τοῦ περιβόλου τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ λέοντος. Τῆς πλευρᾶς ταύτης στροφή πρὸς δυσμὰς δὲν εὐρέθη. Ὅμοιως δὲ καὶ μετὰ τὴν στροφήν τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ δύο περίπου μέτρα γαλλικὰ ἐξακολούθησι δὲν εὐρέθη. Ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν δύο πλευρῶν ἐξάγεται, ὅτι οἱ ὀπίσω τοῦ λέοντος τεθαμμένοι νεκροὶ θὰ περιεκλείοντο ὑπὸ περιβόλου, ὡς καὶ οἱ ἐν Χαιρωνείᾳ, καὶ ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τοίχου τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς ἔκειτο τὸ βᾶθρον, ἐφ' οὗ ἴστατο ὁ λέων. Οὕτω δὲ κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς καὶ τὸ βᾶθρον, ἐφ' οὗ ἴστατο ὁ ἐν Χαιρωνείᾳ λέων. Ὁ περιβόλος τοῦ ἐν Θεσπιαῖς λέοντος, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν δύο πλευρῶν αὐτοῦ, εἶναι μείζων τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ (μῆκ. 32 καὶ πλάτ. 23). Τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ λέοντος ὁ περιβόλος ἔχει μῆκος περὶ τὰ 24 μέτρα γαλλικὰ καὶ πλάτος περὶ τὰ 15. Ἀλλ' οἱ δύο ἀνακαλυφθέντες τοῖχοι περὶ τὸν λέοντα Θεσπιῶν ἐνδέχεται νὰ μὴ ἀπετέλουν μέρος περιβόλου, ἀλλὰ νὰ ἦσαν ὑποστήριγμα τοῦ ἐδάφους, διότι πρὸς ἄρκτον τοῦ λέοντος τὸ ἔδαφος ἔχει κλίσιν μεγάλην, ὁμοίαν κλίσιν, ἀλλ' ἐλάσσονα, ἔχει τὸ ἔδαφος καὶ πρὸς ἀνατολὰς, πρὸς τὸν ἀναφανέντα τοῖχον. Τὸ δὲ ἔδαφος τὸ ὀπίσω τοῦ λέοντος, πρὸς μεσημβρίαν, εἶναι ὑψηλότερον τῶν περὶ αὐτὸ

ἄλλων μερῶν ἐν εἶδει λόφου. Ἐκ τούτων δὲ δύναται τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι ὀπίσω τοῦ λέοντος ὑπῆρχε κωνοειδῆς σωρὸς χωμάτων (tumulus), ὅστις ὑψούτο ἐπὶ τῶν τεθαμμένων νεκρῶν. Οἱ δὲ ἀνακαλυφθέντες τοῖχοι πρὸς ἄρκτον καὶ ἀνατολὰς ἐχρησίμευον πρὸς ὑποστήριξιν τῶν χωμάτων, ἵνα μὴ καταρρέωσιν. Ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ λέοντος Χαιρωνείας τοιοῦτον τι δὲν παρατηρήθη· διότι ἐκεῖ τὰ ἐπὶ τοῦ περιβόλου χώματα δὲν ἔμειναν κατὰ χῶραν, ὅπως ἀρχῆθεν ἐτέθησαν, ἀλλ' εἶχαν λάβει προσχώσεις μεγάλας ἐκ τοῦ παραρρέοντος χειμάρρου καὶ μετατοπισθῆ ἐξ ἀνασκαφῆς γενομένης τῷ 1819 ὑπὸ τοῦ ἀρματωλοῦ Ὀδυσσεῶς Ἀνδρούτσου, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἀνεκαλύφθησαν καὶ τὰ τεμάχια τοῦ λέοντος. Ἡ πρὸς ἄρκτον μεγάλη κλίσις τοῦ ἐδάφους ἐνδέχεται νὰ προῆλθε καὶ ἐκ καθιζήσεως τοῦ ἐδάφους ἕνεκα σεισμοῦ. Ἡ καθιζήσις δὲ εἰκάζεται ἐκ τούτου, ὅτι τὰ θεμέλια τοῦ ἀρκτικοῦ τοίχου δὲν εἶναι ὀριζόντια, ἀλλὰ κλίνουν καὶ ταῦτα πρὸς ἄρκτον.

Οἱ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τεθαμμένοι νεκροὶ βεβαίως θὰ ἦναι πολῖται Θεσπιεῖς, πεσόντες ἐν μάχῃ μεγάλῃ· καὶ τούτου ἕνεκα ἠξιώθησαν τοιοῦτου μνημείου, οἷου καὶ οἱ ἐν Χαιρωνείᾳ πεσόντες ἱερολογῆται Θηβαῖοι. Ὡς τοιαύτην δὲ μάχην δύναται τις νὰ εἰκάσῃ τὴν ἐν Πλαταιαῖς, καθ' ἣν ἔλαβον μέρος καὶ ἐκ τῶν Θεσπιέων περὶ τοὺς 1800. Οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλαις πεσόντες ἄνδρες καὶ φιλοπάτριδες 700 Θεσπιεῖς κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡρόδοτου ἐτάφησαν ἐκεῖ· ἐκτὸς ἐὰν κατόπιν μετέφεραν τὰ ὀστέα αὐτῶν καὶ καύσαντες αὐτὰ ἐνεταφίασαν ἐκεῖ ἔνθα νῦν ἀνεκαλύφθη ὁ λέων μετὰ τῶν κεκαυμένων ὀστέων, ὅπως, κατὰ τὸν περιηγητὴν Παυσανίαν, μετέφεραν ἐκ Θερμοπυλῶν καὶ τὰ τοῦ Λεωνίδου οἱ Σπαρτιῆται καὶ ἔθαψαν ἐν Σπάρτῃ. Ἀλλὰ τοιαύτην μεταφορὰν νεκρῶν ἐκ Θερμοπυλῶν εἰς Θεσπιάς οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀναφέρει, οὔτε ὅτι παρὰ τὰς Θεσπιάς ὑπῆρχε λέων μέγας ἐπὶ πολυανδρίου. Τὰ ὀπίσω τοῦ λέοντος κτερίσματά εἰσι τῆς πέμπτης Π. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Οὐδὲν δὲ μεταγενεστέρων ἐποχῶν. Ἐκ τούτου δὲ δύναται τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο εἶναι προγενέστερον τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ καὶ ὅτι ἐκεῖνο κατὰ μίμησιν τοῦ ἐν Θεσπιαῖς ἐγένετο. Διότι ὡς οἱ Θεσπιεῖς τοὺς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος πεσόντας ἐν Πλαταιαῖς συμπολίτας

αὐτῶν ἐτίμησαν διὰ τοιούτου ἐπισήμου μνημείου, οὕτω καὶ οἱ Θηβαῖοι δι' ὁμοίου μνημείου ἐτίμησαν τοὺς ἑαυτῶν συμπολίτας, τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος πεσόντας ἐν Χαιρωνείᾳ, ἀποπλύναντες οὕτω τὸν κατὰ τοὺς μηδικοὺς πολέμους μηδισμὸν τῶν ἑαυτῶν προγόνων.

Πρὸς ἄρκτον δὲ τοῦ λέοντος, μακρὰν τῶν θεμελίων τοῦ περιβόλου περὶ τὰ 2, 50 μέτρα γαλλικὰ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ βάθος, εὑρέθησαν ἐρριμμένα ἐν γραμμῇ σχεδὸν ὀκτῶ στήλαι, πλατεῖαι ἐνεπίγραφοι, ἄλλαι μὲν ὑπτίαι καὶ ἄλλαι πρηνεῖς, ἔχουσα ἑκάστη μῆκος μὲν περὶ τὸ γαλλικὸν μέτρον, πλάτος δὲ 0, 42 καὶ πᾶχος 0, 15. (Πίναξ Α'). Τούτων δὲ αἱ μὲν ἐπτὰ ἔχει ἑκάστη ἀνὰ 12 κύρια ὀνόματα ἄνευ πατρωνυμικοῦ καὶ ἔθνικοῦ, ἡ δὲ ὀγδόη 10 ὀνόματα κύρια ἄνευ πατρωνυμικοῦ καὶ ἔθνικοῦ καὶ ταῦτα. Ἐν τῇ 6' στήλῃ κατὰ δεξιὰ τῶ θεωμένῳ μετὰ τὰ κύρια ὀνόματα ἀπὸ τοῦ στίχου 3 μέχρι τοῦ 12 ὑπάρχουσιν ἀρχικὰ γράμματα καὶ συλλαβαὶ ἐτέρων ὀνομάτων. Τὰ γράμματα ταῦτα Α, Κ, Ι, Ν, Π, Θ καὶ αἱ συλλαβαὶ ΠΥΘΙ, ΘΛΥΜ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τιμητικὰ ἐπίθετα, ἧτοι ΟΛΥΜ = Ὀλυμπιονίκης, ΠΥΘΙ = Πυθιονίκης, Ι = Ἴσθμιονίκης κλπ. δεικνύοντα, ὅτι οἱ ἀναγεγραμμένοι ἐν τῇ στήλῃ ἦσαν καὶ νικηταὶ ἀγώνων. Δύνανται δὲ νὰ θεωρηθῶσιν καὶ ὡς πατρωνυμικά, ὧν ἡ συνέχεια ἐξηκολούθει ἐν ἐτέρῃ στήλῃ. Τοῦτο ὁμῶς, νομίζω, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ, διότι ἡ κατὰ δεξιὰ τῶ θεωμένῳ πλαγία πλευρὰ αὐτῆς εἶναι καλῶς λελειασμένη, ἧτις εἰς τὸ ἄνω μέρος ἔχει καὶ γείσον, ὡς καὶ ἡ ἔμπροσθεν ὥστε ἡ στήλη δὲν ἦνοῦτο μετ' ἐτέρας στήλης, ἀλλ' ἦτο αὐτοτελής, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι. Εὑρέθη δὲ καὶ τὸ ἄνω μέρος ἐνάτης στήλης, φέρον καὶ τοῦτο ὅμοια ὀνόματα, ἀλλὰ κεκαλυμμένον ὄν ὑπὸ ἀπολιθώσεων δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναγνώσω αὐτό. Τὰ γράμματα δὲ εἰσι τῆς πέμπτης Π. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Ἄπασαι δὲ αἱ στήλαι εἰσιν ὁμοιόμορφοι· ὁμοιόμορφα δὲ καὶ ἰσομεγέθη εἰσὶ καὶ τὰ γράμματα ἀπασῶν. Ἴσως δὲ αἱ στήλαι αὗται, ἂν δὲν ἔχουσι μετενεχθῆ ἐνταῦθα ἐξ ἄλλου μέρους, ν' ἀνήκωσιν εἰς τοὺς ὀπίσω τοῦ λέοντος τεθαμμένους νεκρούς, οἵτινες εἰσι γεγραμμένοι ἐν ταῖς στήλαις κατὰ στρατιωτικὴν διαίρεσιν (ἴσως κατ' ἐνωμοτίας). Αἱ στήλαι ἴσως ἴσταντο μετ' ἄλλων στηλῶν ὁμοίων ἐν

τῇ ἀρκτικῇ πλευρᾷ τοῦ περιβόλου ἐκατέρωθεν καὶ ἔμπροσθεν τοῦ βάρου τοῦ λέοντος, ἵνα ἀναγινώσκωνται ὑπὸ τῶν διαβατῶν, τῶν διερχομένων τὴν ἔμπροσθεν τοῦ λέοντος ὁδόν. Σὺν ταῖς στήλαις δὲ εὐρέθησαν ἐνταῦθα καὶ τρία μεγάλα τεμάχια πλίνθων τετραγώνων καὶ δύο μεγάλα τεμάχια γείσων, κατεσκευασμένα, ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίθου, ἐξ οὗ καὶ ὁ λέων καὶ αἱ στήλαι, ἕως δὲ ἀνήκουσιν εἰς τὸ βᾶθρον τοῦ λέοντος. Ἐν ταῖς στήλαις ταύταις εἰσὶ γεγραμμένα ἐνενήκοντα τέσσαρα ὀνόματα.

Ἐγγὺς δὲ τῶν στηλῶν πρὸς ἄρκτον ἐφάνη λιθόστρωτον ὁδοῦ, χωρούσης πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμᾶς. Τὸ λιθόστρωτον ἔχει πᾶχος περὶ τὸ ἥμισυ μέτρον γαλλικὸν καὶ πλάτος ἄλλοῦ μὲν 4, ἄλλοῦ δὲ 3, 50. Μῆκος δὲ τῆς ὁδοῦ ἀνεκαλύφθη μέχρι τέλους Νοεμβρίου, ὅτε ἕνεκα τοῦ χειμῶνος διεκόπησαν αἱ ἐργασίαι, 50 μέτρα γαλλικά, χωρούσης παραλλήλως τῷ περιβόλῳ τοῦ λέοντος. Ἐκατέρωθεν δὲ τῆς ὁδοῦ ἐφάνησαν ἑπτὰ τάφοι· δύο πρὸς μεσημβρίαν αὐτῆς καὶ πέντε πρὸς ἄρκτον. Τούτων τινὲς μὲν ἦσαν ἀπλοῖ, τινὲς δὲ εἶχαν τοιχώματα καὶ καλύμματα ἐκ πλίνθων πωρίνων. Τρεῖς δὲ τῶν τάφων τούτων ἦσαν ἀρχαῖοί, τὰ δὲ κτερίσματα αὐτῶν συγκείμενα ἐκ πηλίνων ἀγγείων καὶ στλεγγίδων ἦσαν κατεστραμμένα ἕνεκα τῆς πολλῆς ὑγρασίας· δύο δὲ μεταγενεστέρας ἐποχῆς· τούτων ὁ μὲν, κεκαυμένος ὢν, εἶχε μικρὰ πρόστυχα καὶ ἄνευ γραφῶν πῆλινα ἀγγεῖα καὶ τινα ὑάλινα τεθραυσμένα, τρεῖς χαρωνεῖους χρυσοῦς ὀβολοὺς ἐκ τῶν συγῆθως ἐν τάφοις μεταγενεστέροις εὐρισκομένων, ἐν ψέλλιον χαλκοῦν ἀπλοῦν, καὶ ἐν κόσμημα ἀργυροῦν, παριστάνον κεφαλὴν γυναικός, σωζομένην νῦν κατὰ τὸ ἥμισυ· ὁ δὲ ἕτερος τάφος δὲν ἦτο κεκαυμένος, κτερίσματα δὲ εἶχε τὰ αὐτά, πρόστυχα πῆλινα ἀγγεῖα καὶ δύο χαρωνεῖους χρυσοῦς ὀβολοὺς ὁμοίους. Οἱ δὲ λοιποὶ δύο τάφοι ἦσαν σεσυλημένοι. Τὸ λιθόστρωτον τῆς ὁδοῦ σύγκειται ἐκ κοινῶν λίθων, ἐν οἷς εὐρίσκονται καὶ θραύσματα, μικρὰ καὶ μεγάλα, λίθων καλῶς λελειασμένων, καὶ ἀνηκόντων βεβαίως εἰς ἀρχαῖα οἰκοδομήματα ἢ μνημεῖα. Ἐντὸς δὲ τοῦ λιθοστρώτου, τοῦ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν μέρους, εὐρέθησαν τοποθετημένα, ὡς ἀπλῆ ὕλη, καὶ τὰ ἐξῆς· α') πέντε πλίνθοι τετράγωνοι, μεγάλαι καὶ μικραὶ, καλῶς λελειασμένα· β') τρία βᾶθρα ἀναγλύφων, ἢ στηλῶν ἐπι-

τυμβίων· γ') τρία άνθέμια μεγάλα στηλών έπιτυμβίων, καλής έργασίας· δ') δύο στηλαι μεγάλαι, ών ή μία φέρει και άέτωμα άνευ έπιγραφής· ε') άνάγλυφον έπιτύμβιον μετ' άετωματίου, έχον ύψος 1, 48, πλάτος 0, 90 και πάχος 0, 15, πρὸς τὸ κάτω δὲ μέρος φέρον έμβολον. Έπί δὲ τῆς βάσεως τοῦ άετωματίου έχει τήν δε τήν έπιγραφήν ΕΠΙΔΙΟΔΩΡΑΑΦΡΟΔΙΣΙΟΥΠΟΠΛΙΟΥ ΔΕΓΥΝΑΙΚΙ. Τὸ άνάγλυφον είναι καλής έποχῆς, ή δὲ έπιγραφὴ φαίνεται, ὅτι ένεχαράχθη έν μεταγενεστέρῃ ρωμαϊκῇ έποχῇ. Παριστᾶ δὲ γυναίκα καθημένην επί θρόνου και έστραμμένην κατ' άριστερά τῷ ὄρῳντι· πατεῖ δὲ ή γυνή επί ύποποδίου, κάμπτουςα μικρὸν πρὸς τὰ ὀπίσω τὸν άριστερόν πόδα. Η μορφὴ καθημένη έχει ύψος από τῶν ποδῶν μέχρι τῆς κεφαλῆς 1, 10 μέτρον γαλλικόν, φορεῖ δὲ χιτῶνα ποδήρη και έπ' αὐτοῦ πέπλον πολύπτυχον, ὅστις καλύπτει και τὸ ἄνω και ὀπίσω μέρος τῆς κεφαλῆς. Η κόμη είναι κεκοσμημένη εἰς βοστρύχους πυκνοὺς κατερχομένους εἰς τὸ μέτωπον και τὰ ὦτα. Ὑπεράνω δὲ τῶν βοστρύχων ταινία πλατεῖα περιβάλλει τήν κεφαλήν. Διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς χειρός, ήν προτείνει πρὸς τὰ έμπροσθεν, εκράτει τι, ὅπερ νῦν είναι έφθαρμένον και αὐτὸ και οἱ δάκτυλοι τῆς χειρός· τήν δὲ άριστεράν στηρίζουσα διὰ τοῦ άγκῶνος επί τοῦ ἄνω μέρος τοῦ θρόνου, φέρει υπεράνω τοῦ άριστεροῦ μαστοῦ, ἀλλὰ και ταύτης οἱ δάκτυλοί εἰσιν έφθαρμένοι. Η ρίς μετὰ τῶν χειλέων και τῆς κάτω σιαγόνος εἰσιν άπεσπασμένα. Τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος εἰσιν άβλαβῆ. Έμπροσθεν δὲ τῶν γονάτων τῆς καθημένης ἴστατο μικρὸν παιδίον, φέρον τὰς έαυτοῦ χεῖρας επί τῶν γονάτων αὐτῆς. Ἀλλὰ τὸ παιδίον είναι επίτηδες κατεστραμμένον, και μόνον ἴχνη αὐτοῦ διακρίνονται. Βεβαίως δὲ κατεστράφη έν μεταγενεστέρῃ έποχῇ, ἵνα τὸ άνάγλυφον τεθῆ επί τοῦ τάφου τῆς Διοδώρας, ὅτε και ή έπιγραφὴ ένεχαράχθη επί τῆς βάσεως τοῦ άετωματίου. Τὸ άνάγλυφον εύρέθη επί τοῦ λιθοστρώτου τοποθετημένον πρηνές, και εἰς τοῦτο ὀφείλεται ή σωτηρία αὐτοῦ. Ἄπαντα δὲ τὰ ανωτέρω τὰ επί τοῦ λιθοστρώτου εύρεθέντα εἰσὶ κατεσκευασμένα εκ τοῦ αὐτοῦ λίθου, εκ οὗ και ὀλέων και αἱ ένεπίγραφοι στηλαι.

Τὸ λιθοστρωτον ὁμοιάζει πρὸς τὰς επί τουρκοκρατίας λιθοστρώτους ὁδοὺς (τὰ γκαλντιρίμια)· είναι δὲ βεβαίως έποχῆς

μεταγενεστέρας (βυζαντινῆς) καὶ ἴσως κεῖται ἐπὶ ἀρχαίας ἐπεσκευασμένης ὁδοῦ, ὡς δεικνύουσιν οἱ ἑκατέρωθεν αὐτῆς ἀνακαλυφθέντες τάφοι. Εὐρέθη δὲ τὸ λιθόστρωτον εἰς βάθος ἀπὸ τῆς νῦν ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους 1, 50 μέχρι 2 μέτρων γαλλικῶν. Τὰ δὲ ἀμέσως ἄνω τοῦ λιθοστρώτου χώματα, ἔχοντα πάχος 4 μέχρι 5 δακτύλων ἦσαν ὑπομέλανα καὶ ἀνάμικτα μετὰ διαφόρων ὑλῶν· τὰ δὲ ἄνω αὐτῶν μέχρι τῆς νῦν ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους δὲν ἦσαν τοιαῦτα, οὔτε κατὰ στρώματα θεμιμένα, προερχόμενα ἐξ ἐπισωρεύσεως κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ἀλλ' ἦσαν ἅπαντα ὁμοίομορφα καὶ ἔχοντα πλείστην ὁμοιότητα πρὸς τὰ ὀπίσω τοῦ λέοντος, πρὸς μεσημβρίαν, χώματα. Ἡ ὁμοιότης δ' αὕτη ἀποδεικνύει, ὅτι τὰ ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου χώματα κατέρρευσαν ἐκεῖ ἐκ τοῦ ὀπίσω τοῦ λέοντος κωνοειδοῦς λόφου (tumulus) τῶν χωμάτων, ὡς προερέθη, ὅτε ἡ ἀρκτική πλευρὰ τοῦ τοίχου τοῦ περιβόλου, τοῦ ἑκατέρωθεν τοῦ βήθρου τοῦ Λέοντος, καὶ αὐτὸ τὸ βήθρον αὐτοῦ κατέπεσον ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ, ἢ καὶ κατεστράφησαν ἐπίτηδες πρὸς λιθόστρωσιν ἢ καὶ ἐπισκευὴν τῆς ὁδοῦ. Ὁ λέων, ὡς προερέθη, ἀπέχει τῶν ἐρειπίων Θεσπιῶν πρὸς ἀνατολὰς περὶ τὰ 1100 μέτρα γαλ. Ἄν λοιπὸν τὸ λιθόστρωτον ἐξακολουθῇ ὑπάρχον μέχρι τῶν ἐρειπίων τῆς πόλεως, πολλαὶ ἐλπίδες ὑπάρχουσιν, ὅτι οὐχὶ μόνον ἐντὸς αὐτοῦ πολλοὶ λίθοι ἀρχαῖοι, γραπτοὶ καὶ γλυπτοὶ, θέλουσιν ἀνακαλυφθῆ, ἀλλὰ καὶ ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ πλείστοι τάφοι καὶ μνημεῖα. Καὶ πρὸς ἀνατολὰς δὲ τὸ λιθόστρωτον ἐξακολουθεῖ ἄγνωστον δὲ μέχρι τίνος σημείου.

Τὸ δὲ ὀπίσω τοῦ λέοντος μέρος, ἐν ᾧ εἰσι τεθαμμένοι οἱ νεκροί, δὲν ἠρευνήθη εἰσέτι, διότι, ἐπελθόντος τοῦ χειμῶνος, αἱ ἐργασίαι διεκόπησαν. Ἴσως δὲ κατὰ τὴν ἔρευναν τοῦ μέρους τούτου ν' ἀνακαλυφθῇ γραπτὸς τις λίθος προσδιορίζων ἀκριβέστερον τὸ μνημεῖον. Ἴσως δὲ καὶ εἰς τὴν ἐξακολουθήσασιν τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ λιθοστρώτου πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς ν' ἀποκαλυφθῇ ἐν αὐτῷ ὁμοῖος λίθος ἢ καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ πόδες τοῦ λέοντος.

Ἐν Ἐρημοκάστρῳ Θεσπιῶν τῇ α' Δεκεμβρίου 1882.

Ὁ κατὰ τὴν στερεάν Ἑλλάδα ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων

Π. ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΙΕΡΩ ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΕΝ ΕΤΕΙ 1882.

(Πίναξ Β'.) (1)

Αί ἐν τῷ Ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἀνασκαφαὶ ἐπα-
νελήφθησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου καὶ ἐν πρώτοις συνεπλη-
ρώθη ἡ πέρυσιν ἀτελὴς ὑπολειφθεῖσα ἀνασκαφὴ τοῦ θεάτρου (2),
ὥστε τὸ οἰκοδομημα εἶνε πλέον καταφανὲς ἐν ἀπάσῃ αὐτοῦ τῇ
μεγαλοπρεπείᾳ.

Α'.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ.

Ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνεσκάφησαν ὀλοσχερῶς τὰ οἰκοδομήματα τῆς
σκηνῆς καὶ τὰ ἀναλήμματα (Schlussmauern) τοῦ κοίλου, καὶ
ἐξηρευνήθη τὸ ὑπὲρ τὸ κοῖλον τείχος.

Ἡ ἀνασκαφὴ τῶν οἰκοδομημάτων τῆς σκηνῆς κατέδειξεν, ὅτι
ἀνωκοδομήθη αὕτη ἐν ἀγνώστοις μεταγενεστέροις χρόνοις ἐκ τοῦ
ἰδίου κατὰ μέγα μέρος ὑλικῷ δι' ἀσβέστου καὶ κεράμων, καὶ διη-
ρέθη εἰς πολλὰ οἰκήματα, ὧν ἐν εὐτελέστατον τὴν κατασκευὴν,
τοῖς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνακαλυφθεῖσι παρεμφερές. Ἐν τούτῳ ἦσαν

(1) Τὰ ἐν τῷ πίνακι τούτῳ σχεδιογραφήματα ἐγένοντο τὰ μὲν ὑπ' ἀριθ. 1, 2,
3, 4 ὑπὸ τοῦ Νομομηχανικοῦ Ἀργολίδος κ. Α. Ζηνοπούλου χαρισσαμένου τῇ
Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρίᾳ καὶ προθύμως ἐλθόντος εἰς τὸ Ἱερόν πρὸς τούτο, τὰ δὲ
λοιπὰ ὑπὸ τοῦ ζωγράφου κ. E. Gilliéron ἐκ τῶν εἰς Ἀθήνας μετακομισθέντων
ἀρχιτεκτονικῶν λειψάνων τοῦ οἰκοδομήματος.

(2) Περὶ τῶν πέρυσιν γενομένων ἀνασκαφῶν ἴδε Ἐκθεσίαν μου δημοσιευθεῖσαν
ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἐταιρίας τοῦ ἔτους 1881, μετὰ 4 πινάκων.

έντετειχισμένα ικανά ἀρχιτεκτονικά μέλη καὶ μάλιστα δωρικά ἐκ πωρίνου λίθου κιονόκρανα, ὧν τὰ μὲν τῆς ἀκμῆς τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῆς καμπύλης τοῦ ἐχίνου καταφαίνεται, τὰ δὲ τῆς ἐσχάτης παρακμῆς, καὶ μονόλιθοι ἀρράβδωτοι κίονες, οἵτινες ἐχρησίμευον, καθ' ἃ φαίνεται, ὡς στηρίγματα ὑποβαστάζοντα τὸ ἔδαφος τοῦ πρώτου ὀρόφου τῆς σκηνῆς. Ἐν τῇ νοτιοδυτικῇ δὲ γωνίᾳ τοῦ μεγάλου τῆς σκηνῆς οἰκοδομήματος, ἦτοι τοῦ ὀπισθεν τοῦ λογείου, εὐρέθησαν εἰς βάθος 1,20 ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος δύο ρωμαϊκῆς ἐργασίας ἀγάλματα, πλησίον ἀλλήλων κείμενα, ὧν τὸ μὲν Ἀσκληπιός, τὸ δὲ Ὑγίεια.

Ὁ Ἀσκληπιὸς ἴσταται ἐπὶ μικρᾶς ἐκ τοῦ αὐτοῦ τεμαχίου πεντελησίου λίθου πεποιημένης βάσεως καὶ φέρει ἱμάτιον, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ πέρυσιν ἐνταῦθα εὐρεθὲν καὶ τὸ ἐν Φλωρεντίᾳ ἀγάλμα τοῦ θεοῦ, σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι ὁ διὰ τοῦ ἱματίου τούτου κεκαλυμμένος ἀριστερὸς βραχίον δὲν στηρίζεται ἐπὶ τοῦ γόμφου, ἀλλ' εἶνε μικρὸν πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐστραμμένος, τοῦ πλαγίου μέρους τοῦ θώρακος ἀπτόμενος καὶ διὰ τῆς ἄκρας χειρὸς τὸ κράσπεδον τοῦ ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καταπίπτοντος ἱματίου συγκρατῶν· ἐτι δὲ διαφέρει τοῦ γνωστοῦ τύπου κατὰ τοῦτο ὅτι τὴν δεξιὰν δὲν ἐστήριζεν ἐπὶ ράβδου, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι δι' αὐτῆς θὰ ἐκράτει τὸν περὶ τὴν ράβδον συνήθως ἐλισσόμενον ὄφιν, ὡς ἔχνη ἐπαφῆς ἐν τῷ δεξιῷ μηρῷ δεικνύουσι. Ἐπὶ τῆς βάσεως ὑπάρχει ὀμφαλός, τὸ γνωστὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ σύμβολον.

Ἡ Ὑγίεια δὲ ἴσταται ὡσαύτως ἐπὶ μικρᾶς ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίθου πεποιημένης βάσεως καὶ στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδός, ἔχουσα τὸν ἀριστερὸν πολὺ πρὸς τὰ ὀπίσω ἐστραμμένον. Φέρει δὲ ποδῆρη χιτῶνα ἐζωσμένον ὑπὸ τοὺς μαστοὺς διὰ λεπτῆς ταινίας, καὶ ἱμάτιον, ὅπερ ἐπικαλύπτει διὰ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τὸν ἀριστερὸν βραχίονα διέρχεται ὀπισθεν τοῦ σώματος εἰς τὰ ἐμπρόσθια, ἐνθα τὸ ἕτερον ἄκρον θὰ ἐροίπτετο ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ πῆχως. Ἐκεῖτο δὲ τὸ ἀγάλμα τοῦτο πλησίον τοῦ Ἀσκληπιοῦ, εἶνε ἰσομέγεθες ἐκείνῳ καὶ πρὸς τούτους τῆς αὐτῆς ἐργασίας καὶ μάλιστα τῆς αὐτῆς χειρὸς ἔργον.

Ἐκ τοῦ τόπου δὲ τῆς εὐρέσεως τῶν προκειμένων ἀγαλμάτων καὶ ἐκ τοῦ μικροῦ αὐτῶν μεγέθους συμπεραίνω ὅτι καὶ ταῦτα,

ὡς καὶ τὸ πέρυσιν εὐρεθὲν μικρόσχημον ὡσαύτως ἄγαλμα, ἴσταντο πιθανῶς ἐν κόγχαις τῶν τοίχων τῶν οἰκοδομημάτων τῆς σκηνῆς.

Ἡ ἀνασκαφὴ δὲ τῶν ἀναλημμάτων, ἅτινα ἐνιαχοῦ σώζονται εἰς ὕψος 2,50, ἔδειξεν ὅτι ἐν ἑκατέρῳ τῶν κεράτων τοῦ θεάτρου ἐσχηματίζοντο δύο ἐπάλληλοι κρηπίδες, τὸ μὲν ἕνεκα τοῦ σχήματος τοῦ λόφου, τὸ δὲ, ὡς φαίνεται, πρὸς κατασκευὴν πύλης ἐν τῷ διαζώματι. Ἀλλὰ περὶ τούτων πᾶς λόγος ἄνευ σχεδιογραφήματος εἶνε ἀκατάληπτος καὶ κατ' ἀκολουθίαν περιττός. Ἐτέρα δὲ πύλη ὑπῆρχεν ἐν ἑκατέρῳ τῶν κεράτων ἐν τῷ τοίχῳ τῷ ὑπὲρ τὴν ἀνωτάτην σειρὰν ἐδωλίων περιβάλλοντι τὸ κοῖλον.

Ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ τῶν ἀναλημμάτων εὐρέθησαν ἀρχιτεκτονικὰ τινα μέλη τῆς σκηνῆς καὶ μάλιστα γωνιαῖον ἰωνικὸν κιονόκρανον ἀνήκον εἰς τοὺς τὸν τοῖχον τοῦ ὑποσκηνίου κοσμοῦντας ἡμικίονας, ἐξ οὗ ἐπεβεβαιώθη πλέον ὅτι οἱ ἡμικίονες ἐκεῖνοι ἦσαν ἰωνικοῦ ρυθμοῦ.

B'.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ Τῷ ΛΟΙΠῶ ΙΕΡῶ.

α) ΘΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΛΕΙΤΟΥ.

Περατωθείσης τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ θεάτρου, ἐξηκολούθησα τὰς ἐργασίας ἐν τῷ λοιπῷ ἱερῷ πρὸς ἀποκάλυψιν ἐτέρων ἐπισήμων οἰκοδομημάτων καὶ κυρίως τῆς θόλου τοῦ Πολυκλείτου. Λαβὼν δ' ὡς ὀρμητήριον τὸ στάδιον ἤγαγον ἐκ τῆς ἀρκτικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς μεγάλην τάφρον, 28 μέτρων μήκους, δι' ἧς συνήντησα πρῶτον μὲν δύο παράλληλα τείχη μεταγενεστέρας κατασκευῆς, εἶτα δὲ κρηπίδωμα μεγάλου περιφεροῦς οἰκοδομήματος, 1 $\frac{1}{2}$ μέτρον ὑπὸ τὸ ἔδαφος κείμενον. Ἐπεκτείνας τὴν τάφρον ἀπεκάλυψα κατὰ σειρὰν δύο ἕτερα κρηπιδώματα καὶ τρεῖς τοίχους, ἅπαντα περιφερῆ καὶ συγκεντρικά. Λεῖψανα τοῦ ἐνὸς τῶν κυκλικῶν τούτων τοίχων εἶδεν ἢ ἀπεκάλυψεν ὁ Blouet καὶ ταῦτα σημειοῖ, φαίνεται, διὰ τοῦ ε ἐν τῷ ἐν τῇ Expédition Scientifique de la Morée τοπογραφικῷ σχεδίῳ τοῦ Ἱεροῦ, εἰκάζων ὅτι εἶνε λεῖψανα

τῆς θόλου τοῦ Πολυκλείτου. Ὡσαύτως ὁ Κούρτιος (Peloponnes) ἐνταῦθα σημειοῖ περιφερὲς οἰκοδόμημα ἔχον διάμετρον (ἔσω-τερικὴν) 20 ποδῶν, ὅπερ ἐκλαμβάνει ὡς τὴν θόλον· τοῦτο δὲ εἶνε καταφανῶς τὸ τέταρτον τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος τειχῶν.

Μετὰ τὴν ἐξερεύνησιν καὶ ἀνακάλυψιν ταύτην προέβη ἐπὶ τὴν ὀλοσχερῆ τοῦ οἰκοδομήματος ἀποκάλυψιν καὶ οὕτως ἀνεφάνη τοῦτο τοιοῦτον, οἷον εἰκονίζεται ἐν τῷ προσαπτομένῳ πίνακι (ἀρ. 1 καὶ 3). Ἐπειδὴ δ' ἐν τῇ ἀνασκαφῇ εὐρέθησαν καὶ ἅπαντα σχεδὸν τὰ ἀρχιτεκτονικὰ αὐτοῦ μέλη ἐδυνήθη νὰ συλλάβω ἐννοϊαν τῆς ἀρχικῆς μορφῆς καὶ διατάξεως τοῦ νῦν ἱκανῶς κατηρειπωμένου ἐδάφους καὶ οὕτω ν' ἀναπαραστήσω αὐτὸ ἐν τῷ πίνακι (ἀρ. 1^α).

Τῶν ἐξ συγκεντρικῶν κύκλων ἐξ ὧν τὸ οἰκοδόμημα σύγκειται, οἱ μὲν τρεῖς πρῶτοι ἐχρησίμευον καταφανῶς ὡς κρηπιδώματα, ἕνεκα τοῦ μεγάλου αὐτῶν πάχους, οἱ δὲ τρεῖς τελευταῖοι εἶνε κυρίως τοῖχοι. Ἐπειδὴ δ' ἐν τῇ ἀνασκαφῇ εὐρέθησαν πολλοὶ σπόνδυλοι δωρικῶν καὶ κορινθιακῶν κίονων, ὧν οἱ μὲν ἔχουσι διάμετρον ἐνὸς μέτρου περίπου οἱ δὲ 0, 60, φαίνεται ὅτι τὸ μὲν πρῶτον κρηπιδώμα ἐχρησίμευεν ὡς βάσις δωρικῶν κίονων, τὸ δὲ δεύτερον κορινθιακῶν, τὸ δὲ τρίτον ἦτο ἡ βάσις τοῦ τοίχου τοῦ οἰκοδομήματος· οἱ τρεῖς δὲ μετὰ τοῦτο κυκλικοὶ τοῖχοι ἀνήρχοντο μόνον μέχρι τοῦ ἐδάφους τοῦ οἰκοδομήματος καὶ οὕτως ἀπετέλουν ὑπόγειόν τι, ὡς δεικνύουσι καταφανῶς πλάκες τινες τοῦ ἐδάφους κατὰ χώραν σωζόμεναι (ἀρ. 1 καὶ 3). Κατὰ ταῦτα τὸ ἀνακαλυφθὲν οἰκοδόμημα εἶχε μορφήν τοιαύτην (ἀρ. 1^α), οἷαν τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ Φιλιππεῖον, ἦτο δηλ. περιφερὲς οἰκοδόμημα περιβαλλόμενον ὑπὸ δύο στίχων κίονων (καὶ οὐχὶ ὑφ' ἐνός, ὡς τὸ Φιλιππεῖον) ὧν ὁ μὲν ἐξωτερικὸς ἦτο δωρικοῦ ρυθμοῦ ὁ δὲ ἐσωτερικὸς κορινθιακοῦ (ἀρ. 12, 13, 14), Ὑπὸ τὸ ἐδαφος δ' αὐτοῦ ὑπῆρχε παράδοξον ὑπόγειον σχηματιζόμενον ἐκ τριῶν κυκλικῶν συγκεντρικῶν τοίχων τοσοῦτον ἀπεχόντων ἀλλήλων, ὥστε μόλις ἐδύνατο διὰ τοῦ μεταξὺ χώρου νὰ διέρχηται ἄνθρωπος. Εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦτο κατήρχετο τις, ὡς φαίνεται, ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ οἰκοδομήματος διὰ κλίμακος. Κατελθὼν δ' εἰς τὸν πρῶτον κυκλικὸν χῶρον εἰσῆρχετο διὰ θύρας (ἀρ. 4) εἰς τὸν δεύτερον,

ἐνθα δὲν ἐδύνατο νὰ βαδίση πρὸς τὰ δεξιὰ ἕνεκα κωλύοντος διαφράγματος, ἀλλ' ἠναγκάζετο νὰ διέλθῃ ἅπασαν τὴν κυκλικὴν ταύτην δίοδον, ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὸν τρίτον· ἐνταῦθα ὡσαύτως ἠναγκάζετο νὰ διατρέξῃ ὀλόκληρον τὸν κύκλον ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὸν ἐν τῷ κέντρῳ χώρον. Τὸ λαβυρινθῶδες τοῦτο ὑπόγειον ἐδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς δεξαμενὴ καὶ οὕτω νὰ νομίσῃ ὅτι τὸ ἀνακαλυφθὲν οἰκοδομημα εἶνε ἡ πηγὴ ἢ ἐκείνη ἢ παρὰ τὸ στάδιον κειμένη, κατὰ τὴν τοῦ Πausανίου ἀφήγησιν (2, 27, 5), ἢ «τῷ τε ὀρόφῳ καὶ κόσμῳ τῷ λοιπῷ θείας ἀξία», ἀλλ' οὐδὲν ἀνεφάνη ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς δεικνύον ὅτι ἐν αὐτῷ εἰσῆγετο ἢ ὑπῆρχεν ὀπωσδήποτε ὕδωρ. Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν κατεδείχθη μόνον ὅτι αἱ δίοδοι αὗται ἦσαν τὸ πάλαι κεναί, διότι εὐρέθησαν πεπληρωμένα σπονδύλων κορινθιακῶν κιώνων καὶ κιονοκράνων, πλῃκῶν τοῦ ἐδάφους, φατνωμάτων, κεραμιδῶν καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκ τοῦ οἰκοδομήματος καταπεσόντων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν καὶ μορφῶν.

Εἶνε δὲ τὰ κρηπιδώματα καὶ οἱ τοῦ ὑπογείου τοῖχοι ὀικοδομημένα ἐκ πωρίνου λίθου, τὸ ἔδαφος δὲ τοῦ οἰκοδομήματος καὶ δὴ τὸ μὲν τοῦ ἐπιστυλίου ἐκ τιτανολίθου τὸ δὲ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ οἰκοδομήματος ἐκ μέλανος ἑλευσινίου λίθου, ὡς φαίνεται, διότι πλᾶκες τοιαῦται, ρομβοειδεῖς τὸ σχῆμα, εὐρέθησαν πολλαὶ ἐν ταῖς δίοδοις τοῦ ὑπογείου μάλιστα κειμεναί. Τὸ οἰκοδομημα δ' αὐτὸ ἦτο ὀικοδομημένον ἐκ μαρμάρου, τῆς στέγης ὀλοκλήρου συμπεριλαμβανομένης, πλὴν τῆς ἐξωτερικῆς δωρικῆς στοᾶς (κιώνων, ἐπιστυλίου, διαζώματος καὶ γείσου), ἣτις ἦτο ἐκ πωρίνου λίθου κονίχ ἐπιχειρισμένου.

Ἡ διάμετρος τῶν κιώνων τῆς ἐξωτερικῆς ταύτης στοᾶς εἶνε, ὡς ἐλέχθη, 1 περίπου μέτρον. Τιθεμένων δ' αὐτῶν εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας διαμέτρου, κατατέμνεται τὸ κρηπιδωμα εἰς ἴσα μέρη καὶ οὕτω φαίνεται ὅτι ἡ στοὰ συνέκειτο ἐξ 24 κιώνων. Ἰσάριθμοι καὶ ἀντίστοιχοι θὰ ἦσαν πάντως καὶ οἱ τῆς κορινθιακῆς, καὶ τούτῳ συμφωνεῖ ἡ διάμετρος αὐτῶν οὕσα κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην ἀναλογίαν μικροτέρα, δηλ. 0, 60.

Εὐρέθησαν δὲ τῆς δωρικῆς στοᾶς ἅπαντα τὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη πλὴν τοῦ κιονοκράνου. Ἐν τούτοις δὲ παρατηρητέον ὅτι αἱ

μετόπαι εἶνε κεκοσμημένοι δι' ὠραίου ἀναγεγλυμμένου ρόδακος καὶ τὸ γείσον ἔφερον ἐν τῇ κατὰ τὴν ἔμπροσθεν ἐπιφάνειαν ὑπὸ τὸ κυμάτιον ἐγκοπῆ, ἱκανὰ ἔχνη ἐρυθροῦ χρωματισμοῦ. Καὶ τῆς ἐσωτερικῆς δὲ κορινθιακῆς στοᾶς εὐρέθησαν ἅπαντα τὰ μέλη, ἡ ἀττικουργῆς σπεῖρα (ἀρ. 14), τὸ κιονόκρανον (ἀρ. 12, 13), ὅπερ περιέργον ἔχει τὴν μορφήν ἄτε μὴ ἔχον τοὺς ὑψηλοὺς ἐκείνους καυλοὺς τοὺς ὑπὸ τὸν ἄβακα ἐλισσομένους ἀλλὰ τοὺς ἄνθος ἀνέχοντας ταπεινότερους, τὸ εἰς τρεῖς χώρας διηρημένον ἐπιστύλιον καὶ τὸ οὐδεμίαν ἀνάγλυφον παράστασιν ἔχον διάζωμα, ἀμφοτέρα ἐκ τοῦ αὐτοῦ τεμαχίου λίθου, καὶ τὸ ἄνευ γεισιπόδων γείσον, οὐτινος πλάκῆς τινες φέρουσι καλῶς κεχαραγμένα διακριτικὰ γράμματα Θ καὶ Ρ. Ἔτι δὲ εὐρέθησαν δοκοὶ τῆς στέγης, καλύμματα μετὰ φατνωμάτων (ἀρ. 11), κεραμίδες, σωληνῆς τε καὶ καλυπτῆρες, ἀνθεμωτοὶ κεραμίδες (ἀρ. 16 καὶ 17) κεφαλαὶ λεόντων ἐκ τῆς στεφάνης (ἀρ. 5, 6, 7) (1) καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 15 εἰκονιζόμενον περιέργον τῆς στέγης, ὡς φαίνεται, μέλος, ὅπερ ἀναλογεῖ πως τῷ ἐκ τῆς κορυφῆς τῆς στέγης τοῦ μνημείου τοῦ Λυσικράτους ἀνερχομένῳ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ τρίποδος κάλυκι.

Εἶνε δὲ αἱ ἀρχιτεκτονικαὶ αὐταὶ μορφαί, ἰδίως τὰ κυμάτια (ἀρ. 8, 9, 11) καὶ ἀνθέμια (ἀρ. 10, 16), ἀριστουργήματα γλυπτικῆς ἀναπολοῦντα εὐχερῶς τὰς μορφὰς τοῦ Ἑρεχθίου. Τοῦτο δὲ καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας τῶν ἐκ τῆς ὑδρορροῆς κεφαλῶν λεόντων ἐν ἄλλῃ φυσικότητι καὶ τεχνικῇ ἐξεργασίᾳ πεποιημένων οὐσῶν, ὑποδηλοῦσιν ὅτι τὸ οἰκοδόμημα προέρχεται ἐκ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τῆς Ε'. π. χ. ἑκατονταετηρίδος. Τῷ συμπεράσματι δὲ τούτῳ δὲν ἀντίκειται ἡ ὑπαρξίς τοῦ κορινθιακοῦ κιονοκράνου, διότι καὶ ἐκ τῆς εὐρέσεως τοιοῦτου κιονοκράνου ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Φιγαλία καὶ ἐξ ὅσων ὁ Bötticher ἐξέθηκεν ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ: «Die Tektonik der Hel-

(1) Ἡ ὑπ' ἀριθ. 6 κεφαλὴ μετεκομίσθη ὑπ' ἐμοῦ εἰς Ἀθήνας, ἡ δ' ὑπ' ἀριθ. 5. εἶχεν ἀγορασθῆ ἐν ἔτει 1880 ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας παρά τινος Ἀργείου ὡς προερχομένη ἐκ τῶν περιχώρων τοῦ Ἄργους, ὁ τρόπος ὅμως τῆς ἐργασίας καὶ αἱ μορφαὶ αὐτῆς καὶ τὸ περιφερὲς τῆς ὅλης πλακῆς δεικνύουσιν ὅτι ἀνήκειν εἰς τὸ ὑπ' ἐξέτασιν οἰκοδόμημα· φαίνεται δ' ὅτι θὰ εὐρέθη πρὸ πέντε ἐτῶν ὅτε οἱ Λιγουριᾶται ἐνήργησαν κρυφίως ἐν τῷ ἱερῷ ἀνασκαφὰς καὶ ἀπεκάλυψαν ἀρχιτεκτονικὰ τινὰ μέλη καὶ τηβνοφόρον ἄγαλμα.

Ienen » γνωστὸν ἐγένετο ὅτι τὸ κορινθιακὸν κιονόκρανον εἶχεν ἀναπτυχθῆ πρὸ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπειδὴ τὸ οἰκοδόμημα εἶνε περιφερὲς καὶ ἐκ μαρμάρου τὸ πλεῖστον πεποιημένον, λαμπρὰν δὲ καὶ μεγαλοπρεπῆ εἶχε τὴν ὅλην μορφήν, εἶνε καταφανῶς ἡ περίφημος ἐκείνη Θόλος τοῦ Πολυκλείτου, περὶ ἧς ὁ Πausanias (2, 27) λέγει τὰ ἐξῆς: « οἶκημα δὲ περιφερὲς λίθου λευκοῦ, καλούμενον » θόλος, ὠκοδόμηται πλησίον, θεᾶς ἄξιον, ἐν δὲ αὐτῷ Πausίου » γράψαντος βέλη μὲν καὶ τόξον ἐστὶν ἀφεικῶς Ἔρωσ, λύραν δὲ » ἀντ' αὐτῶν ἀράμενος φέρει· γέγραπται δὲ ἐπιταῦθα καὶ Μέθη, » Πausίου καὶ τοῦτο ἔργον, ἐξ ὑαλίνης φιάλης πίνουσα ». Καὶ κατωτέρω: « Πολυκλείτος γὰρ καὶ θέατρον τοῦτο καὶ οἶκημα τὸ » περιφερὲς ὁ ποιήσας ἦν ». Πρὸς τί δ' ἐχρησίμευεν ἡ θόλος αὕτη, εἶνε ἄγνωστον. Κατὰ τινας, ὀρωμένους ἐκ τῆς ἐν Σπάρτῃ Σικιάδος, περιφεροῦς οἰκοδομήματος χρησιμεύοντος πρὸς τοὺς κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Καρνείων τελουμένους μουσικοὺς ἀγῶνας, καὶ ἐκ τοῦ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν Ὠδείου, τὸ αὐτὸ σχῆμα ἔχοντος καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐκπληροῦντος, ἡ θόλος τοῦ Πολυκλείτου ἦτο Ὠδεῖον· ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ οἰκοδομήματος ἡ εἰκασία αὕτη κατεδείχθη ἀνυπόστατος, διότι ἡ διάθεσις αὐτοῦ, οὐδὲ ὅπως συμφωνεῖ τῇ Ὠδείου. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχεν οἶκημα πλησίον τοῦ βουλευτηρίου καλούμενον Θόλος, ἐν ᾧ ἀνέκειντο ἀγάλματα καὶ ἐτελοῦντο θυσίαι ὑπὸ τῶν πρυτάνεων (Πaus. 1, 5, 1). Τοιαύτην τινὰ χρῆσιν θὰ εἶχεν ἴσως καὶ τὸ προκείμενον οἰκοδόμημα· ἐν αὐτῷ δηλ. θὰ ἐτελοῦντο θυσίαι καὶ μάλιστα μυσταγωγίαι τινὲς σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὴν ἐν τῷ Ἱερῷ λατρείαν τοῦ Ἀσκληπιοῦ· εἰς τοῦτο δὲ θὰ ἐχρησίμευέ πως καὶ τὸ παράδοξον λαβυρινθῶδες ὑπόγειον.

6.) ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ.

Κατὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς Θόλου τοῦ Πολυκλείτου εὐρίσκοντο πρὸς ἀνατολὰς τοῦ οἰκοδομήματος πολλὰ ἀγάλματα καὶ ἐνεπίγραφα βᾶθρα, ἔτι δὲ ἐξέδρα (Πίν. Β'. ἀρ. 2) χρησιμεύουσα ὡς βᾶθρον ἐνὸς τοῦλάχιστον ἀγάλματος. Ἐκ τούτου ἐπεξέτεινα τὰς ἐργασίας πρὸς ἀνατολὰς καὶ εἰς ἀπόστασιν 25 περίπου μέτρων

ἀπὸ τῆς Θόλου ἀπεκάλυψα ἔν τινι ὑψώματι εἰς δάσος μεταβεβλημένῳ τὸ κρηπίδωμα δωρικοῦ ναοῦ ἔχοντος μῆκος 24, 70 καὶ πλάτος 13, 20· ὁ ναὸς οὗτος εἶχε τὰ ἀετώματα κεκοσμημένα δι' ἀγαλμάτων, ἔργων τῶν μεταξὺ τῆς Ε'. καὶ Δ'. ἑκατονταετηρίδος χρόνων, εἰκονιζόντων ἐν μὲν τῷ ἀνατολικῷ Κενταυρομαχίαν πιθανῶς, ἐν δὲ τῷ δυτικῷ Ἀμαζονομαχίαν. Ναὸς ἄρα δι' ἀγαλμάτων ποτὲ κεκοσμημένος, εἰς περίβλεπτον ἐν τῷ ἱερῷ θέσιν καί, τὸ πάντων σπουδαιότατον, πλησίον τῆς Θόλου κείμενος, εἶνε πιθανῶς ὁ τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Περὶ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μορφῶν καὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ναοῦ τούτου οὐδὲν δύναμαι νῦν νὰ εἶπω, διότι μόνον αἱ δύο πλευраί, ἡ ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ, ἀπεκαλύφθησαν. Ἡ ἐντελής ἀποκάλυψις τοῦ οἰκοδομημάτων θέλει γείνει ἅμα τῇ προσεχεῖ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν.

γ'.) ΕΥΡΗΜΑΤΑ.

Ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τῶν οἰκοδομημάτων τούτων εὐρέθησαν ἔτι πολλὰ πλαστικὰ ἔργα, περὶ ὧν πᾶς λόγος ἐνταῦθα θὰ ἦτο ἀκατάληπτος καὶ κατ' ἀκολουθίαν περιττὸς ἕνεκα ἑλλείψεως σχεδιογραφημάτων.

Τῶν ἀγαλμάτων τούτων τὰ μέχρι τέλους Μαΐου εὐρεθέντα περιεγράφησαν συντόμως ἐν ταῖς ἐν τῷ Ἀθηναίῳ (Τόμ. Ι'. τεύχος στ'.) δημοσιευθείσαις ἐκθέσεσί μου. Σπουδαιότατα ὁμῶς εἶνε τὰ εὐρεθέντα κατὰ τὰς τελευταίας τῶν ἀνασκαφῶν ἡμέρας, ἧτοι τὰ ἐκ τῶν ἀετώματων τοῦ ναοῦ προερχόμενα. Ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ ἀπεκαλύφθησαν κατὰ μῆκος, ὡς ἐκ τοῦ ἀετώματος κατέπεσαν, πολλαὶ μορφαί, Ἀμαζόνες, Νηρηίδες καὶ ἄνδρες πολεμισταί, ἀκέφαλοι ἅπασαι καὶ τινες συντετριμμένοι, ἔτι δὲ δύο γυναικεῖαι κεφαλαὶ τοῖς ἔργοις τούτοις ἀνήκουσαι. Ἐν τῇ ἀνατολικῇ δὲ πλευρᾷ εὐρέθησαν πολλὰ τεμάχια, κορμὸς γυναικὸς ὀκλαζούσης καὶ πωγωνοφόρος κεφαλὴ, ἣν ἐχθρικὴ χεὶρ κρατεῖ ἥρπαγμένην ἐκ τῆς κόμης. Καὶ ἡ μὲν ἐν τῷ δυτικῷ ἀετώματι παράστασις ἦτο καταφανῶς Ἀμαζονομαχία, ἡ δὲ ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἴσως Κενταυρομαχία, εἰ καὶ οὐδὲν τεμάχιον σώματος Κενταύρου μέχρι τοῦδε εὐρέθη. Εἶνε δὲ τὰ ἔργα ταῦτα κάλλιστα τὴν γλυ-

φήν και έργασίαν, παρεμφερῆ τοῖς ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, και κατ' ἀκολουθίαν ἐκ τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Ε'. ἢ τῶν μεταξύ τῆς Ε' και Δ'. ἑκατονταετηρίδος προερχόμενα.

Πρὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ ναοῦ εὑρέθησαν ἔτι πολλὰ ἐνεπίγραφα βάθρα, ἀκέφαλον τηβεννοφόρον ἄγαλμα και μέγα ἀνάγλυφον εἰκονίζον πωγωνοφόρον ἄνδρα ἐπὶ θρόνου μεγαλοπρεπῶς καθήμενον, Ἀσκληπιὸν πιθανῶς, πρὸ αὐτοῦ ἰσταμένην γυναικείαν μορφήν, Ὑγίειαν, και ἑκατέρωθεν, κατὰ τὰς μικρὰς πλευρὰς, Νίκην και βαδίζουσαν γυναικείαν μορφήν.

Τὰ ἀγάλματα ταῦτα θέλουσι δημοσιεῦθῆ προσεχῶς, ὅτε ἐλπίς ὑπάρχει ὅτι θέλει ληφθῆ φροντίς ἵνα φωτογραφηθῶσιν ἢ σχεδιογραφηθῶσι. Κεῖνται δ' εἰσέτι ἅπαντα ἐν τῷ Ἱερῷ πλὴν τῶν ἐκ τῶν ἀετωμάτων τοῦ ναοῦ κεφαλῶν μετακομισθεισῶν ἤδη εἰς Ἀθήνας.

Αἱ εὑρεθεῖσαι δὲ πολλαὶ ἐπιγραφαὶ τινὲς μὲν ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ ἄνω μνημονευθέντι τεύχει τοῦ Ἀθηναίου τινὲς δὲ δημοσιεῦθήσονται ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι, ἧς ἡ ἔκδοσις ἄρχεται προσεχῶς.

Ἐν Ἀθήναις μηνὶ Δεκεμβρίῳ 1882.

Ο ΕΦΟΡΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ.

(Πίναξ Γ'.)

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας

Κύριε Πρόεδρε,

Κριθείσης ἀναγκαίως ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐν τοῖς Πρακτικαῖς τοῦ λήξαντος ἔτους δημοσιεύσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ Κ^{ου} W. Dörpfeld (1) κατ' ἐντολήν σας ἐκπονηθέντος Διαγράμματος τῶν ἐν Ἐλευσίνι ἀνασκαφῶν, ἡ διασαφήνις αὐτοῦ διὰ τῆς παρουσίας ἐκθέσεως θὰ ἦναι, ἐλπίζω, οὐχὶ ἀνωφελής.

Δὲν ἀγνοεῖτε, Κύριε Πρόεδρε, τοὺς λόγους, δι' οὓς τὸ Συμβούλιον ἐθεώρησε σκόπιμον ν' ἀρχίσῃ ἡ σκαφή οὐχὶ ἐκ τῶν Προπυλαίων, ἀλλ' ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Περιβόλου, οὐχὶ μακρὰν τοῦ σημείου (β), ἔνθα ἔχγη ἀρχαίου τοίχου ἦσαν ἤδη καταφανῆ. Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἦσαν μόνον ἐπιστημονικοὶ καὶ δι' ὀλίγων ὑπέδειξεν αὐτοὺς ὁ τῆς ὑμετέρας Ἐταιρίας γραμματεὺς καθηγητῆς Κ^{ος} Σ. Κουμανούδης. Οὕτω λοιπὸν ἠρξάμην τοῦ ἔργου τὴν 2^{αν} Ἰουνίου κατὰ τὸ σημεῖον (α), ὅπως δύνωμαι νὰ μεταχειρισθῶ καὶ τὸν ἐκεῖ μικρὸν δρομίσκον τὸν φέροντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν (2) πρὸς εὐχερεστέραν ἀποκόμισιν τῶν χωμάτων. Ἡ ἐργασία τὸ κατ' ἀρχάς, ὡς ἦν ἐπόμενον καὶ πρέπον, ἔβαινε βραδέως ὀλίγων

(1) Τῷ φίλῳ ἀρχιτέκτονι καὶ δημοσίᾳ ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας μου ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ μεθ' ἧς ἀνεδέχθη τὴν ἐντολήν καίπερ σπεύδων τότε νὰ ἐπανέλθῃ πρὸς καιρὸν οἴκαδε πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου τῆς πατρίδος του ἐπιβαλλομένων αὐτῷ ὑποχρεώσεων.

(2) Δὲν ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ σημειωθῇ καὶ οὗτος ἐν τῷ Διαγράμματι.

ἐργαζομένων ἐν αὐτῇ σκαφείων καὶ ἔτι ὀλιγωτέρων κάρρων. Ἄπ' Ἀνατολῶν δὲ προὐχῶρει πρὸς Δυσμᾶς, διότι πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐφαινότο τὰ ἴχνη τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου τοῖχου, οὐ ἀνωτέρω ἐμνημόνευσα, καὶ λόγοι ἱκανοὶ ὑπῆρχον ἔκ τε τῆς ὅλης φύσεως τοῦ ἐδάφους καὶ ἐκ τῶν ἀνασκαφικῶν ἐρευνῶν τῶν *Dilettanti* ὅτι πρὸς τὰ ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ ζητηθῶσι τὰ λείψανα τοῦ Ναοῦ εἴ τι εἰσέτι ἐσώζετο. Εὐθύς δ' ἐξ ἀρχῆς, ἐνῶ ἡ σκαφή μόλις εἶχε προχωρήσει ὀλίγα πρὸς Δυσμᾶς Γαλλικὰ μέτρα, ἀπεκαλύφθη μοι ἡ ἀσβεστοπλακόκτιστος ἐκείνη στρωσίς, ἣν ὡς Φραγκικὸν, εἶτα δὲ καὶ ὡς Βυζαντινὸν ὑπέλαβον κτίσμα καὶ ἱκανὸν κατέστρεψα μέρος οὐχὶ ἐκ περιφρονήσεως, ἀλλὰ διότι οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι καὶ διότι πρὸς ἀκριβεστέραν αὐτῆς ἐρευναν καὶ ἐντελεστέραν κατανόησιν ἔκτοτε εἶχα φροντίσει ν' ἀφήσω ἱκανὸν μέρος ἄθικτον. Πρὸς τὰ δεξιὰ διεκρίνοντο ἤδη ὀλίγον τι τὰ λείψανα τῆς κατὰ τὸ γράμμα (π) ἡμιελλειψοειδοῦς Ἐξέδρας ἢ Βάθρου καὶ ἡ σκαφή μοι ἀπεκάλυψεν, ὡς εἰκός, καὶ τὸν ἀσβεστόκτιστον τοῖχον, ἐφ' οὗ, ὡς ἐπὶ θεμελίῳ, ἐδράζεται, ἀλλὰ ταῦτα ἀντιπαρήλθον καὶ ἐξηκολούθησα τὸν πρὸς Δυσμᾶς δρόμον μου. Καὶ πρῶτον μὲν εὗρημα ὄχι ὀλίγον χαροποιῆσάν με ἔφερον ἡ σκαπάνη εἰς φῶς τὰ δύο τεμάχια τοῦ γυναικείου ἀρχαίου κορμοῦ, τοῦ ὁποίου ἀκριβῆς περιγραφὴ μετὰ εἰκόνας θὰ δημοσιευθῇ ἐν καιρῷ εὐθέτῳ ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι. Οὐχὶ δὲ μετὰ πολὺ μοι ἀπεκαλύφθη ἡ γωνία (γ) καὶ εὐθύς κατόπιν οἱ δύο ἀποτελοῦντες αὐτὴν τοῖχοι. Ὡς ἤδη γνωρίζετε, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω τίνος οἰκοδομήματος λείψανα ἦσαν οὗτοι· ἀλλὰ δὲν ἐβράδυνα γενναϊότερον μάλιστα ἐπιλαθόμενος τοῦ ἔργου, ἐφ' ὅσον ὑπῆρχεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου χῶρος, νὰ πεισθῶ ὅτι εὕρισκομαι ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Μεγάλου Ναοῦ ἢ μᾶλλον τῆς Προνάου Στοᾶς τῆς ὑπὸ Φίλωνος ἐπὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως κτισθείσης κατὰ Βιτρούβιον (1).

(1) Βεβλ. VII ἐν προομίῳ. « Eleusine Cereris et Proserpinae cellam immani magnitudine Ictinos dorico more sine exterioribus columnis ad laxamentum usus sacrificiorum pertexit: eam autem postea, cum Demetrius Phalerus Athenis rerum potiretur, Philo ante templum in fronte columnis constitutis prostylon fecit: ita aucto vestibulo laxamentum inītantibus operique summam adjecit auctoritatem.

Τοῦτο δ' ἔχων ἐν νῶ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν διηύθυνα τὰς ἐργασίας, ἅς καὶ συμπληρώσας κατόπιν, μετὰ τὴν ἐν τῷ μεταξὺ δηλαδὴ ἐξαγορὰν καὶ ἄλλων ἐπ' αὐτῆς κειμένων οἰκίσκων καὶ τὴν κατεδάφισιν αὐτῶν, κατώρθωσα ν' ἀποκαλύψω σχεδὸν καθ' ὀλοκληρίαν τὰ λείψανα τῆς Στοᾶς, τὰ ὁποῖα καὶ περιγράφω ἐνταῦθα ὅσον τὸ δυνατόν λεπτομερέστερον πρὸς εὐκολωτέραν κατανόησιν τοῦ ὑπ' ὄψιν σας Διαγράμματος.

Τοῦ Στερεοβάτου αὐτῆς ἐκτισμένου, ὡς συνήθως, ἐκ τετραγώνων ἢ μᾶλλον παραλληλογράμμων πωρίνων πλίνθων ἢ σκαφή προχωρήσασα εἰς ἱκανὸν βάθος ἀπεκάλυψε τοῦ μὲν 4, τοῦ δε 5 καὶ κάπου καὶ 6 δόμους καὶ ὁ τὰ παρόντα γράφων ἱκανὰ συνέλεξε σημεῖα τῶν ἐργασθέντων τὰς πλίνθους (Steinmetzerzeichen), ἅτινα δημοσιεuthήσονται μετὰ τῶν ἀναγκαίων σημειώσεων ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι. Ἐνταῦθα ἅς ῥηθῆ ὅτι οὐχὶ τοῦ αὐτοῦ πώρου ἄλλ' ἄλλαι μὲν σκληροτέρου, ἄλλαι δὲ μαλακωτέρου φαίνονται οὔσαι αἰπλίνθοι (1) καὶ οὐχὶ πᾶσαι ὁμοίως ἐξεργασμέναι, εἰ καὶ δὲ κατὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν ὁ δεύτερος δόμος, γενομένης ἀπὸ τῶν ἄνω τῆς ἀπαριθμήσεως, φαίνεται ἀρκετὰ καλῶς ἐξεργασμένος, ὁ γράφων τὰ παρόντα ἔχει λόγους νὰ πιστεύῃ ὅτι ὀλόκληρος ὁ Στερεοβάτης ἦτο κεχωσμένος καὶ ὅλως ἀόρατος (2). Αἱ τρεῖς βαθμίδες (3) τῆς Στοᾶς, ἅς εὐκόλως διακρίνει πᾶς τις ἐπὶ τοῦ Διαγράμματος καὶ ἡ τοῦ δαπέδου αὐτῆς ἐπίστρωσις εἶναι πεποιημέναι ἐξ ἐγχωρίου ὑπομέλανος σκληροῦ ἀσβεστολίθου, ἐπὶ δὲ τοῦ στυλοβάτου ἴσταντο ἔμπροσθεν μὲν (ὡς ἡ τεμάχια τοῦ κατωτάτου σπονδύλου σωζόμενα (4) καὶ ἐν τῷ

(1) Ἴσως δὲν ἐλατομήθησαν πάντες οἱ πώρινοι λίθοι ἐν τῷ αὐτῷ λατομείῳ ἂν δὲ ἐκ Πειραιῶς ἢ καὶ ἐκ Σαλαμῖνος, ἔνθα, ὡς μὲ ἐβεβαίωσαν, ὑπάρχουσιν ἐπίσης λατομεῖα πώρου, ἐκομίσθησαν, ἄδηλον μοι εἶναι.

(2) Κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν προέχει τῶν βαθμίδων ὁ στερεοβάτης, ὡς καὶ τὸ διάγραμμα δεικνύει, περὶ τὸ ἐν Γαλ. μέτρον· ἄρα γὰρ πρὸς μέζονα τοῦ οἰκοδομήματος στερεότητα; Κατὰ δὲ τὰ δύο αὐτῆς ἄκρα ὑπάρχουσι δύο ἐτι προεξοχαί, ἐπίσης σαφῶς ἐν τῷ διαγράμματι δηλούμεναι καί, ὡς φαίνονται, μετὰ ταῦτα προστεθεῖσαι. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον; Περιέργον δὲ εἶναι ὅτι ἐνῶ κατὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν προεξέχει τοῦ Στερεοβάτου ὀλίγον τι ἡ κατωτάτη βαθμὶς, κατὰ τὴν Βορείαν τάνάπαιιν φαίνεται προεξέχων αὐτῆς ὁ στερεοβάτης.

(3) Ὑψος αὐτῶν 0,32, 0,40, 0,40· πλάτος 0,33, 0,39.

(4) Τοῦ τρίτου κίονος γενομένης τῆς ἀριθμήσεως ἀπὸ Μ. πρὸς Β. σώζεται

Διαγράμματι διὰ σκιάσεως τοῦ κύκλου δηλωθέντα ἢ αἰ τῆς γομφώσεως μόνον ὅ παί [Dübellöcher] δεικνύουσιν) δώδεκα κίονες ἐκ πεντελικοῦ μαρμάρου Δωρικοῦ ῥυθμοῦ (διάμετρος 1,97 περίπου), οἵτινες οὐδέποτε εἶχον ἀποτελειωθῆ, διότι δὲν φέρουσιν εἰμὴ κατὰ τὸ κατώτατον ἄκρον τῶν σωζομένων σπονδύλων τὴν ἀρχὴν τῆς ῥαβδώσεως (1), κατὰ δὲ τὰς πλαγίας πλευρὰς εἰς ἔτι κίων, ὡς τὰ ἔχνη τῆς γομφώσεως τὰ ἐπὶ τῆς πρὸς Βορρᾶν κατὰ τὸ πλεῖστον σωζομένης ἐπιστρώσεως ἀσφαλίστατα δεικνύουσιν (2). Τρίτος κίων ἐν ταῖς στεναῖς πλαγίαις πλευραῖς δὲν φαίνεται ὑπάρξας (3), ἀλλὰ μόνον παραστάς, ὡς ἐν τῷ Διαγράμματι ἐδηλώθη. Δευτέρα δὲ σειρὰ κίωνων παράλληλος τῇ ἔμπροσθεν δὲν ὑπῆρχε καὶ ἐπειδὴ τὸ πλάτος, ἦτοι τὸ βάθος, τῆς Στοᾶς εἶναι 11,50 Γαλ. μέτρα περίπου, ἀναντίρρητον ὅτι ἡ στέγη αὐτῆς δὲν ἦτο λιθίνη. Τοῦ τοίχου τοῦ συνδέοντος τὴν Στοᾶν πρὸς τὸν κυρίως Ναόν, ἦτοι τὸν Σηκόν, σώζονται μολίς τὰ θεμέλια, πύλης δὲ ἐν τῷ μέσῳ ἔχνη δὲν ἐφάνησαν μέχρι τοῦδε, οὐδὲ ἐλπίς εἶναι, νομίζω, νὰ φανῶσιν ἐν τοιαύτῃ τῶν λειψάνων καταστάσει, ἂν τῷ ὄντι ὑπῆρξέ ποτε τοιαύτη, ὡς οἱ Dilettanti, ἴσως ὄχι πολὺ ὀρθῶς, φρονοῦσιν (ἴδε τὸ ὑπ' αὐτῶν Διάγραμμα καὶ Bursian Geogr. von Griechenland Erster Band. S. 330).

Τοιαῦτα τὰ τῆς Προνάου Στοᾶς λείψανα τὰ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας

σχεδὸν ὁλόκληρος ὁ κατώτατος σπόνδυλος, ἐφ' οὗ ἀναγινώσκειται δι' ὀξείας ὀργάνου γεγλυμμένη ἢ λέξις Ittar τὸ ὄνομα τῶν ἐκ τῶν Dilettanti τινὸς πιθανῶς. Τοῦτον δὲ ἐνοοῦσιν ἴσως λέγοντες (σελ. 49 Γερμ. Μεταφρ.) «Nur das ohngefahr vier Fuss hohe Bruchstück einer Säule hat sich augenscheinlich auf seinen alten Standort erhalten», ἂν καὶ ἄλλων κίωνων τοῦ κατωτάτου σπονδύλου τεμάχια φαίνονται κατὰ χώραν ἔτι κείμενα καὶ δικαιοῦτερον ἐκεῖνοις ἀρμόζει ἡ ὄνομασία Bruchstück.

(1) Ὑψ. 0,15 Γ. Μ. περίπου. Κατὰ τὸ ἄνω αὐτῆς ἄκρον ὑπάρχει ταινία προεξέχουσα, ὡς καὶ ἐν τοῖς τοῦ Θεορικοῦ κίονσιν, (Dilettanti pl. 9,2 σελ. 91) οὐδὲν ἄλλο πιθανώτατα δηλοῦσα, καίπερ κάλλιστα ἐξειργασμένη, ἢ ὅτι ὁ μέλλων νὰ ξέσῃ τὰς ῥαβδώσεις ἠδύνατο μέχρις ἐκεῖνου τοῦ σημείου ἀμελέστερον καὶ δι' ἐργαλείων οὐχὶ πάνυ λεπτῶν νὰ ἐργάζηται, εἰς τὴν ταινίαν δὲ φθάσας ἔπρεπε νὰ ἦναι προσεκτικώτερος.

(2) Τὸ μετακίονιον ἐδῶ εἶχε πλάτος περίπου 2,40, ἐν ᾧ τὰ μετακίονια τῶν ἐμπροσθίων κίωνων ἔχουσι 2,85 περίπου.

(3) Τὸ πρᾶγμα θὰ ἐξακριβωθῆ πιθανῶς ὅταν ὁ ἐκεῖ τόπος ἐντελῶς καθαρισθῆ.

σκαφῆς ἀποκαλυφθέντα· ἀλλ' ἐκτίσθη ἄρα γε αὕτη ὑπὸ Φίλωνος ἐπὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, ὡς ὁ Βιτρούβιος λέγει; Ὁ ὅλος τρόπος τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς δεικνύει ἀναμφιβόλως ἔργον πολὺ νεωτέρων χρόνων τοῦ Παρθενῶνος καὶ κατὰ τοῦτο φαίνεται οὐχὶ ἀπέχουσα τῆς ἀληθείας ἢ μαρτυρία τοῦ Ῥωμαίου Ἀρχιτέκτονος (1). Ἄν ὁμως ὑπῆρχε μὲν εἰς τὸ ἀρχικὸν τοῦ Ἰκτινίου σχέδιον, ἐκτίσθη δὲ μόλις περὶ τὰ τέλη τοῦ 4ου αἰῶνος π. Χ. ἕνεκα διαφορῶν λόγων, τοῦ ἐξ Ἐλευσίνος (2) ἀρχιτέκτονος ἐπιστατήσαντος ἀπλῶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, ἢ εἶναι ἐπίνοια καὶ ἔργον αὐτοῦ, τοῦ Φίλωνος δηλαδή, δὲν εἶμαι ὁ ἀρμόδιος νὰ κρίνω καὶ εὐχαρίστως ἀφίνω τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος εἰς τοὺς δυναμένους νὰ τὸ λύσωσιν. Βέβαιον εἶναι ὅτι, ὡς καὶ κατὰ τάλλα, ὡς κατωτέρω ῥηθήσεται, οὕτω καὶ κατὰ τοῦτο, τὸ ἔχειν δηλ. τοιαύτην Πρόναον Στοᾶν, πρωτοφανῆς ἦτο, ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἀρχιτεκτονικῇ τοῦλάχιστον, ὁ ἐν Ἐλευσίνι Ναός.

Καὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα· ὅτι δὲ ἡ σκαφή ἢ ἀποκαλύψασα τὰ λείψανα τῆς Στοᾶς ἔφερεν εἰς φῶς καὶ ἄλλων οἰκοδομημάτων τοιαῦτα δῆλον καὶ ἐξ ἀπλοῦ ἐπὶ τοῦ διαγράμματος βλέμματος. Παράδοξον εἶναι τὸ παραλληλόγραμμον ἐκεῖνο κτίσμα (δ) οὕτω λοξῶς εἰς τὸν στερεοβάτην προσερείδμενον καὶ τρόπον οἰκοδομῆς ἔχον μαρτυροῦντα (3) χρόνους ἀρχαιοτέρους τῶν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ναοῦ καὶ τῆς Στοᾶς. Ἡ μέχρι τοῦδε σκαφή ἔδειξεν αὐτοῦ τέσσαρας δόμους, τοὺς μὲν τρεῖς ἐκ πωρίνων πλίνθων τὸν δὲ ἀνώτατον μετὰ τοῦ δαπέδου ἐξ ἔλευσινιακοῦ λίθου πεποιημένους. Ἦτο δέ τι ὀλόλιθον (massif) κατὰ τὰ φαινόμενα, ἀλλὰ πρὸς ποῖον σκοπὸν ἐκτισμένον δύσκολον νὰ ῥηθῇ. Πιθανωτάτη δὲ εἶναι ἡ

(1) Ἴδε καὶ Ἀρχ. Ἐφημ. Π. Γ. Φυλ. Α. ἐπιγρ. 1.—Τὰ περὶ ἀγορᾶς οἰκοδομησίου ὧλης ἐν αὐτῇ λεγόμενα δύνανται, ὡς καὶ ἐκεῖ γράφω, μετὰ πθανότητος ν' ἀναφέρωνται εἰς προπαρασκευαστικὰς τινὰς ἐργασίας πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Στοᾶς. Χρόνων δὲ φαίνεται ἡ ἐπιγραφή οὕσα τῶν τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 4ου π. Χ. αἰῶνος (350-300).

(2) Ὁ Φίλων, ὡς ἡ περὶ τῆς Σκευοθήκης ἐπιγραφή μᾶς διδάσκει (Bull. de cor. Hellenique 1882· σελ. 541 καὶ 545) ἦτο Ἐλευσίνιος.

(3) Ἐσημειώθη ἐν τῷ διαγράμματι κωνῶν χρώματι, διότι ὁ ἀνώτατος αὐτοῦ δόμος ἔχει τι τοῦ πολυγωνίου τρόπου. Τὸ ὕψος του φθάνει μέχρι πού τοῦ ἀνωτάτου δόμου τοῦ στερεοβάτου τῆς Στοᾶς.

γνώμη ὅτι κτιζομένου τοῦ Σηκοῦ κατεστράφη τὸ ἐμποδιζόν μέρος αὐτοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἐπεχώσθη, ὡς τοῦτο οὐχὶ σπανίως ἐγίνετο ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Λείψανα ἄλλα κατὰ τὴν φορὰν τῶν τοίχων τοῦ ἐντὸς τοῦ Σηκοῦ, εἰ καὶ ἡ σκαφή ἐγένετο κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐπίτηδες εἰς ἰκανὸν βάθος, δὲν ἀνεφάνησαν. Ὀλίγον δ' ἀπωτέρω ἄλλου τινὸς οἰκοδομήματος (ε) οὐχὶ μεγάλου τὰς διαστάσεις, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος δῆλον, καὶ ἀπλοῦ τὸν τρόπον τῆς οἰκοδομῆς ἀπεκαλύφθησαν τὰ λείψανα, κατὰ δὲ τὰ γράμματα ζ—ζ ἀνεφάνησαν τὰ ἔγνη τοίχου πολυγωνίου ἐξ ἑλευσινιακοῦ λίθου μετὰ τῶν ἔγχων προστύχου ὑδραγωγείου καὶ τῶν λειψάνων καὶ ἄλλων ἐπίσης προστύχων τοίχων (1). Νὰ προχωρήσω πρὸς Δυσμᾶς σκάπτων δὲν ἠδυνάμην, Κύριε Πρόεδρε, διὰ τε ἄλλους λόγους καὶ διότι ἡ ὁδὸς τῆς παλαιᾶς Ἀγορᾶς τοῦ χωρίου, ἣν βλέπετε καὶ ἐν τῷ διαγράμματι σημειουμένην, ἦτο, οὐχὶ μόνον τοῖς ὀλίγοις ἔτι ἐκεῖ μένουσι κατοικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ αὐτῷ ἐπὶ τοῦ παρόντος χρήσιμος. Πρὸς Βορρᾶν παραλλήλως τῆς Ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Στερεοβάτου τῆς Στοᾶς οὐδενὸς κτίσματος λείψανα ἔφερον εἰς φῶς ἡ σκαφή. Πανταχοῦ δὲ ἐνταῦθα ἡ ἀναμεμιγμένη μετὰ τῶν χωμάτων λατύπη τῶν πωρίνων πλίνθων ἐνιαχοῦ δὲ καὶ μετὰ συντριμμάτων ἀγγείων (2) ὑπὸ τὴν ἀσθεστοπλακὸκπιστον στρωσιν ἐμαρτύρουν ὅτι ἤδη ἔκπαλαι εἶχε γείνει τεχνητῇ ἐνταῦθα ἐπίχωσις καὶ τὴν γνώμην ταύτην ἐπεκύρωσε κατόπιν καὶ ἡ κατὰ τὰ γράμματα κ μ η θ ι σκαφή, περὶ ἧς ἔρχομαι εὐθὺς νὰ εἶπω ὀλίγα.

Τοὺς λόγους οἵτινες μὲ ἠνάγκασαν νὰ κάμω ἐν πῆδημα, οὕτως

(1) Πάντα ταῦτα ἔμειναν ἄθικτα ὅπως κατόπιν ἐρευνηθῶσι καὶ εἰ δυνατόν ἐνονηθῶσι καλλίτερον. Πολυγωνίου τοίχους καὶ ἄλλους, ὡς κατωτέρω ῥηθήσεται, ἀπεκάλυψεν ἡ ἡμετέρα σκαφή, ὧν ἐπίσης οὐχὶ εὐνόητος ὁ σκοπός.

(2) Τούτων περίεργα καὶ πρωτοφανῆ, καθόσον ἐγὼ οἶδα, εἶναι τὰ ὁμοιάζοντά πως τὰς καὶ νῦν ἐν χρήσει, ἐν μοναστηρίοις μάλιστα, κρεμαστὰς λυχνίας (κανδήλας) τῶν ἐκκλησιῶν. Ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι ἐλπίζω νὰ ἀπεικονισθῶσι τὰ περιεργότερα κατὰ τὸ σχῆμα καὶ κάλλιον διατηρούμενα ἐξ αὐτῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἦν μέχρι τοῦδε ὅχι μικρὸς σχετικῶς πρὸς τὰ ἄλλα ἄλλων ἀγγείων θραύσματα, ἅτινα δὲν ἦσαν πολλά. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἐν τούτοις τινὰ ἄξια λόγου διὰ τὰς γραφὰς των, πλην δὲ ἐνός κατὰ τὴν γνώμην μου, τὰ λοιπὰ πάντα ἀνάγονται εἰς χρόνους ἀρχαιότερους τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἀλλαχοῦ πλείονα.

εἰπεῖν, καὶ νὰ μεταβῶ ἔξω τοῦ Περιβόλου, πρῶτον μὲν κατὰ τὸ σημεῖον N, ἔπειτα δὲ κατὰ τὰ Βορειοανατολικά αὐτοῦ, ἀνήγγειλα ἐγκαίρως εἰς τὸ Συμβούλιον καὶ ἐνταῦθα ἀρκετὸν νὰ ῥηθῆ ἔτι ἀπαξ, ὅτι καὶ οὗτοι δὲν ἦσαν ἀπλῶς καὶ μόνον ἐπιστημονικοί. "Ὅτι ὁμῶς δὲν μετενόησα εὐνόητον, διότι ἐκεῖ ἔφερον εἰς φῶς λίαν περιέργα πράγματα ἢ σκαφή καὶ ἐν πολλοῖς διώρθωσι τὰς περὶ τοῦ τείχους τοῦ Περιβόλου δοξασίας τῶν Dilettanti. Καὶ ἀληθῶς, ἵνα πρῶτον περὶ τούτου δι' ὀλίγων κάμω λόγον, ἢ μὲν κατὰ τὸ γράμμα N σκαφή ἀπέδειξεν, ὅτι εἰς ἱκανὸν διάστημα κατὰ τὴν ἀνατολικὴν αὐτοῦ πλευρὰν τὸ τείχος τοῦ Περιβόλου ἔβαινε παράλληλον τῇ ἀνατολικῇ τῆς Στοᾶς πλευρᾷ, πιθανώτατα δὲ κατὰ τὸ σημεῖον E, ἐνθα καὶ λείψανα ὑδραγωγείου ὑπάρχουσιν, ἐσχημάτιζε γωνίαν (1), ἢ δὲ κατὰ τὰ Βορειοανατολικά αὐτοῦ μέρη σκαφή ἐφανέρωσεν ὅτι πάντη διαφόρως, ἢ ὅπως οἱ Dilettanti σημειοῦσιν, εἶχον τὰ κατὰ τὸ τείχος του ἐνταῦθα· ἢ συνέχεια δηλαδὴ αὐτοῦ διακοπτομένη πως ἐδῶ, ἄδηλον ποῦ πάλιν ἐπανελαμβάνετο· διότι τῶν δύο παραλληλογράμμων τοίχων τοῦ τετραγώνου K ὁ μὲν ἐσώτερος καὶ ἄλλως μὴ δυνάμενος νὰ θεωρηθῆ συνέχεια τοῦ τείχους τοῦ Περιβόλου ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ μεταγενέστερος πολὺ ὢν (2), ὁ δὲ ἐξώτερος φαίνεται μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτοῦ μέρος ἀρχαῖος, ἀλλ' ἂν ἦναι καὶ λείψανον τοῦ Περιβόλου ἀμφιβέλλω.

(1) Τὰ λοιπὰ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Μεσημβρινῆς αὐτοῦ πλευρᾶς, ὅπως ἐν τῷ διαγράμματι φέρονται σημειωμένα, λείψανα ἦσαν ἤδη καταφανῆ. Τὰ τῶν δύο Πύργων τοῦ κατὰ τὴν γωνίαν στρογγύλου καὶ τοῦ κατὰ τὸ μέσον που τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τετραγώνου οἱ Dilettanti δὲν εἶδον, ὡς φαίνεται, καὶ δὲν ἐσημείωσαν ἐν τῷ Διαγράμματι τῶν. Τῆς δυτικῆς του πλευρᾶς σώζονται ἐπίσης ὀλίγα λείψανα καὶ εἶναι καὶ ταῦτα καταφανῆ ἐν τῷ βράχῳ ἔχοντι οὐχὶ ὅλως εὐθεῖαν, ἀλλ' ὀλίγον τι καμπύλην τὴν γραμμὴν, ὡς ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐδηλώθη διαγράμματι, καὶ τὸ πρὸς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ Ναοῦ ἐστραμμένον πρόσωπον (ὑψος αὐτοῦ 2,00 - 3,00 Γ. Μ) κάπως ὠμαλισμένον.

(2) Ἐν τῷ τοίχῳ τούτῳ εἰς ὕψος μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους πολλαχοῦ σωζομένη ὑπάρχει ἐντετειχισμένον γέισον μετὰ σταγόνων ἀρχαίου οὐχὶ μεγάλου τὰς διαστάσεις οἰκοδομήματος ζωηρὰ σώζον ἔχνη ἐρυθροῦ χρώματος. Ἐν δὲ τῇ ὑποτιθεμένη παρ' ἐμοῦ συνεχείᾳ αὐτοῦ, ἦν κατόπιν τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Dörpfeld γενομένης καταμετρήσεως ἀνέσκαψα (ἐν τῷ μεταξὺ ἀφῆθη χώρος ἄσκαπτος καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω ἂν ἦναι ἀληθῶς τούτου συνέχεια), εὐρίσκονται καὶ αὐτοῦ τοῦ τοίχου τοῦ Ναοῦ πλάκες ἐντετειχισμένα.

Κατὰ τὸ πρὸς Ἀνατολὰς ἄκρον αὐτοῦ, ἔνθα καὶ οἰοῦναι ἀντηριδα τινὰ φέρει, ἀποβαίνει πολὺ παχύτερος διὰ τῆς προσθήκης τοίχου ἐκ τροχμαλοπαγῶν λίθων ἐκτισμένου, ἀμφοτέρω δὲ οἱ συνδέοντες αὐτὸν πρὸς τε τὸν τοῖχον Α καὶ πρὸς τὸν ἐσῶτερον τοῦ τετραγώνου Κ ἐκ τῶν αὐτῶν τροχμαλοπαγῶν λίθων ἦσαν ὠκοδομημένοι (1).

Ὁ τοῖχος Α ἔχει καὶ αὐτὸς μέρος πρὸς Βορρᾶν ἐκ τροχμαλοπαγῶν λίθων ἐκτισμένον, ἀλλὰ κάλλιον ἐξεργασμένον, ὅλον δὲ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ μέρος, καθόσον ἐγένετο γνωστόν, μάλιστα δὲ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ (γ) μέχρι τοῦ (ξ) εἶναι ὠκοδομημένον ἐκ πωρίνων κανονικῶν πλίνθων πάνυ καλῶς ἐξεργασμένων καὶ φερουσῶν μόνον κατὰ τὰς δύο αὐτῶν πλευρὰς περιθώριον (2). Ἀπὸ τοῦ σημείου (ξ) καὶ πέραν πρὸς Ἀνατολὰς τὰ νῦν ὀρώμενα δεικνύουσιν ὅτι ὁ τοῖχος οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ συνέχεια τοῦ Περιβόλου ἀνώμαλον τὴν ἐσω ἐπιφάνειαν καὶ τὰς πλίνθους οὐχὶ ὡς τὰς τῆς ἐξωτερικῆς τοῦ ἐπιφανείας ἐργασμένας φέροντος ἐν τῇ νῦν αὐτοῦ τοῦλάχιστον καταστάσει. Πλὴν ὅμως τῶν τοίχων τούτων ἡ σκαφή μᾶς ἀπεκάλυψεν ἐνταῦθα εἰς ἱκανῶς μέγα βάθος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους προχωρήσασα (6, 50 περίπου Γαλ. μέτρα) ὅσα μέλανι χρώματι βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ Διαγράμματι σημειούμενα.

Καὶ πρῶτον ἀπεκαλύφθη ἡ πρώτη σειρά τῶν ἐκ τετραγῶνων πωρίνων πλίνθων ὠκοδομημένων στηλῶν, ὧν ἡ πρὸς τῷ τοίχῳ

(1) Τούτους ἀμφοτέρους, τὸν μὲν λ-ν ὅπως ἀνοίξω δίοδον εἰς τὰ ἐντός, τὸν δὲ ἕτερον, τὸν συνδέοντα τοὺς δύο παραλλήλους τοίχους τοῦ τετραγώνου Κ, κυρίως ὡς μὴ ἐπὶ στερεοῦ ἐδάφους ἐδραζόμενον καὶ ἀπειλοῦντα πτώσει, κατέστρεψα, ἀφοῦ ἤδη πάνυ πολλοὶ εἶδον αὐτούς, ὁ δὲ τρόπος τῆς οἰκοδομῆς των εὐκόλως γίνεται καταληπτὸς ἐκ τοῦ ἀφεθέντος ἀθήκτου μέρους. Ὅτι δὲ πάντες οἱ τοῖχοι οὗτοι προσθήκας καὶ μεταβολὰς μαρτυροῦσιν, ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις γενομένας, δῆλον. Οἱ Dilettanti τὸν ἐσωτερικὸν τοῖχον τοῦ τετραγώνου Κ, οὗ ἕχνη ἦσαν καὶ τῶρα ἀκόμη ὁρατὰ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους, ὑπέλαβον, ὡς φαίνεται, ὡς συνέχειαν τοῦ τοίχου τοῦ Περιβόλου, χωρὶς νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι οἱ φαινόμενοι ἐκεῖνοι λίθοι ἦσαν τροχμαλοπαγεῖς καὶ ἐμαρτύρουν ὅλως διάφορον τρόπον τε ἰχοδομίας. Διὰ σκαφῆς δὲν πιστεύω νὰ ἠρεύνθησαν τὸν τόπον.

(2) Εὐκολώτερος καὶ οἰκονομικώτερος βέβαια εἶναι ὁ τρόπος οὗτος, εἰ δὲ καὶ χρόνος μαρτυρεῖ οὐχὶ πολὺ ἀρχαίους, ὡς λέγεται, δὲν γνωρίζω. Ἐν τοῖς τῆς Ἀκροπόλεως οἰκοδομήμασιν αἱ πλίνθοι ὅπου ἔχουσι περιθώριον ἔχουσι τοιοῦτον καὶ κατὰ τὰς τέσσαρας πλευρὰς των.

ἐρειδομένη, ὅπως ἐρείδεται, οὕτω δὴ λοξῶς καὶ εἰσέχουσα τρόπον τινὰ εἰς αὐτόν, ἀνασκαφεῖσα μέχρι τοῦ στυλοβάτου τῆς ἔχει ὕψος 5, 40 Γαλ. μέτρα περίπου, ἀριθμοῦσα ἐν ὄλῳ νῦν 8 πλίνθους πάνυ καλῶς καὶ πρὸς θεῶν ἐξεργασμένας. Αἱ λοιπαὶ τέσσαρες σώζονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, πᾶσαι δὲ φέρουσαι παραλληλογράμμους κοιλότητας, ἡ μὲν πρώτη, δύο, αἱ δὲ λοιπαὶ τέσσαρες τρεῖς, κατὰ τὰς τρεῖς αὐτῶν πλευράς, πλὴν τῆς πρὸς τὰ ἔσω ἐστραμμένης (1). Εἶτα δὲ προχωρήσασα ἡ σκαφὴ πρὸς τὰ ἐντός, ἥτοι πρὸς Μεσημβρίαν, ἐξέχωσε τὰ λειψανα τριῶν ἐπιόμοιων στηλῶν (2) (τετάρτη, ὡς φαίνεται, δὲν ὑπῆρχε, τούλάχιστον ἡ νῦν σκαφὴ δὲν ἔδειξε), τὰ λειψανα δύο στρογγύλων κίονων (τοῦ ἑτέρου μόνον τὰ ἔγχνη σώζονται, πρὸς ἀποφυγὴν δὲ συγχύσεως ἐσημειώθησαν ὁμοίως ἐν τῷ Διαγράμματι), παρὰ τὴν πρώτην τετράγωνον στήλην πρὸς Ἀνατολὰς ὅλως παράδοξόν τι πρᾶγμα ὡσεὶ θυρίδα καὶ τέλος εἰς τὰ βαθύτατα στρώματα ἑτέρων τοίχων ἔγχνη, ἅπερ ὡσαύτως διὰ μελαίνων γραμμῶν ἐδηλώθησαν. Ἐμπροσθεν δὲ καὶ κατὰ τὰ πλάγια πρὸς Ἀνατολὰς ὑψοῦτο τοίχος ἐξ ὠμῶν πλίνθων μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους· οὗτος δηλοῦται ἐν τῷ Διαγράμματι διὰ τῆς ὑποφαίου πλατείας ταινίας, ἐν τῷ μέσῳ δὲ περίπου κατὰ τὰ γράμματα ο—ο ἐσημειώθη διὰ δύο λεπτῶν γραμμῶν τὸ μέρος αὐτοῦ, ὅπερ ἀρέθῃ ἄθικτον καὶ ἴσταται ἀκόμη ὄρθιον (3). Ὑπὸ τὸν τοί-

(1) Ἀπὸ τοῦ στυλοβάτου μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς κοιλότητος ἐμέτρησα ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ τῇ καὶ μόνῃ ἀποκαλυφθείσῃ καθ' ὅλον τῆς τὸ σωζόμενον ὕψος, ὡς ἐρρήθη 2,80 περίπου. Εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος, ὡς εἰκός, φέρουσι καὶ αἱ λοιπαὶ τὰς κοιλότητάς των ἔχουσας μὲ μικράς τινας παραλλαγὰς ὕψος, ἥτοι μήκος, 0,30, πλάτος 0,20, βάθος 0,10—0,15. Γ. Μ. περίπου.

(2) Τούτων ἡ πρώτη ἦτοι ἡ ἀνατολικωτέρα ἀνασκαφεῖσα μέχρι τοῦ στυλοβάτου σώζει νῦν τοῦ ὕψους τῆς 1,80 τρεῖς ἀριθμοῦσα πλίνθους· ἡ δευτέρα ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους ἐπίσης μέχρι τοῦ στυλοβάτου τῆς ἀνασκαφεῖσα, σώζει δύο μόνον πλίνθους· τῆς τρίτης, ἥτις ἐπίσης δύο θὰ σώξῃ μόνον πλίνθους, ἐξεχώσθη ὀλίγον τι μέρος· μόνον δὲ ἡ δευτέρα φαίνεται ἔχουσα καὶ τῶν τεσσάρων πλευρῶν τῶν πλίνθων τὴν ἐπιφανείαν λείαν ἐνῶ ἡ μὲν τρίτη φέρει τὴν πρὸς μεσημβρίαν ἐστραμμένην πλευρὰν ἀνώμαλον, τῆς δὲ πρώτης τῆς μεσαίας τῆς πλίνθου προεξέχει πρὸς ἀνατολὰς τῶν ἄλλων δύο πλίνθων μέρος ἐπίσης μὴ ὠμαλισμένον.

(3) Ὅλος ὁ μεταξὺ τούτου τοῦ ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχου καὶ τῶν πρὸς ταῖς τετραγώνους στηλαῖς χώρος ἔφερε τεχνητὴν ἐξ ἄμμου ποταμίας ἐπίχυσιν, μόλις δὲ εἰς τὰ βαθύτατα στρώματα τῆς νῦν σκαφῆς ὑπάρχουσι χρώματα ἄλλα, ἐν οἷς εὐρέθησαν

χον τούτον, καθόσον ἡ σκαφή κατέστρεψεν αὐτόν, ἀνεφάνησαν τὰ ἔγχνη πολυγωνίων ἐξ ἐγγωρίου λίθου τοίχων, κυανῶ δηλούμενα χρώματι καὶ περαιτέρω ὁμοίων τοίχων τὰ λείψανα ἀπεκαλύφθησαν κατὰ τὸ γράμμα (η) εἰς ἱκανὸν ταῦτα ὕψος σωζόμενα (1), κατὰ δὲ τὸ μέρος θ— εἴτερος τοίχος εἰς ὕψος μέχρι τῆς ἀσβεστοπλακοκτιστοῦ στρώσεως ἦλθεν εἰς φῶς ἐκ πύρων οὗτος, ἀλλ' ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων ἄλλων οἰκοδομημάτων εἰλημμένων, ὡς φαίνεται, καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ κατὰ τὰ χάσματά του παραγεμισμῆνος μὲ μικροὺς συνήθεις λίθους (2). Κατὰ δὲ τὰ γράμματα κ—μ καὶ ἐτέρων καλοκτισμένων ἐκ πωρίνων πλίνθων λείψανα ἀπεκαλύφθησαν, εἰς ἱκανὸν μάλιστα ὕψος τὰ κατὰ τὸ (κ) (φρέατος ἀρχαίου ἀρά γε ἀπομεινάρια;) σωζόμενα.

Ὅτι πάντα ταῦτα, Κύριε Πρόεδρε, τὰ ὅποια προσεπάθησα ὅσον τὸ δυνατόν ἀκριβέστερον νὰ περιγράψω, δὲν εἶναι εἰνόνητα, οἰκοθεν φανερόν. Βέβαιον ὅμως φαίνεται μοι ὅτι τὸ οἰκοδόμημα ἢ τὰ οἰκοδομήματα, εἰς ἃ ἀνήκον αἱ τετράγωνοι στήλαι καὶ τὰ ἄλλα ἐκεῖ λείψανα, δὲν ἴσταντο πλέον ὀρθια, ὅταν ἡ Στοὰ ὠκοδομεῖτο αὐτῆς ταύτης πιθανῶς χάριν καταδαφισθέντα καὶ ἐπιχωσθέντα, τῶν δὲ τοίχων τινὲς πρὸς ὑποστήριξιν ἴσως τῆς τεχνητῆς ἐπιχώσεως εἶχον κτισθῆ καὶ πιθανῶς πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἶχεν οἰκοδομηθῆ καὶ ὁ μέγας ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχος, ἂν καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ ὑπερβαῖνον τὴν ἀσβεστοπλακοκτιστον στρῶσιν (ἂν ὁ ὀφθαλμὸς δὲν μὲ ἀπατᾷ, διότι καταμέτρησιν τὴν πρέ-

ὀλίγα τινὰ θραύσματα ἀγγείων, ὧν ἄξιον μνήμης τὸ φέρον ἐγγάρακτον δι' ὀξέος ὄργανου πλαστον. Ἐπίσης δι' ἄμμου φαίνεται ὧν ἐπιχωσμένος καὶ ὁ μεταξὺ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχου καὶ τοῦ τοίχου τοῦ Περιβόλου χώρος καὶ ἐκ τῆς θέσεως τῶν στρωμάτων αὐτῆς (τῆς ἄμμου δηλ.) δεικνύεται, ὡς πᾶν ὀρθῶς ὁ κ. Dörpfeld μοὶ παρατήρησεν, ὅτι ὑπῆρχεν ἤδη ὁ τοίχος, ὅτε ἡ ἐπίχωσις ἐγένετο, ῥιπτομένης ἀνωθεν καὶ ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ τοίχου τῆς ἄμμου.

(1) Μέρους τούτου κατὰ τὸν ἰσόδομον κυρίως τρόπον, εἶναι ἐκτισμένον ἐξ ἐγγωρίου ὅμως πάντοτε λίθου.

(2) Ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐρρήθη, ὅπου αὕτη δὲν ἦτο ἄμμος συνέκειτο ἐκ χωμάτων ἀναμειγμένων μετὰ λατόπης τῶν πωρίνων πλίνθων καὶ μικρῶν ἄλλων λιθαρίων καὶ χαλικίων. Ἐν αὐτῇ δὲ εὐρέθησαν καὶ τὰ περισσότερα θραύσματα ἀγγείων καὶ πηλίνων ειδωλίων ὀλίγα τεμάχια καὶ δύο ἢ τρία σχεδὸν ὀλόκληρα τῆς πᾶν συνήθους παραστάσεως, γυναικὸς ἐπὶ θρόνου καθημένης (Ἴδε περὶ τοῦ τύπου τούτου *Archaeolog. Zeitung*, 1882, σελ. 266).

πουσαν δὲν ἐνήργησα) καὶ ὁ τῆς οἰκοδομίας του πάνυ καλὸς τρόπος δὲν φαίνονται ἐπικυροῦντα τὴν γνώμην μου ταύτην. Ἄλλὰ πάντα ταῦτα ἐλπίς εἶναι νὰ διευκρινήσῃ ἢ ἐν προσεχεί μὲλλοντι περαιτέρω σκαφή. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκρίθη σκόπιμον νὰ ἐρευνηθῇ διὰ σκαφῆς καὶ ὁ κατὰ τὰ γράμματα ρ σ τ π χῶρος, πανταχοῦ δὲ ὑπὸ ἐπίχωσιν 1,00—1,50 Γαλ. μέτρα (1) ἀνευρέθη ἢ ἀσβεστοπλακόκτιστος ἐκείνη στρώσις (2), ἣτις οὐδὲν ἄλλο ἀπεδείχθη ἐπὶ τέλους οὔσα ἢ ἡ στρώσις τῆς αὐλῆς τοῦ Ναοῦ (3) πιθανῶς ἐν Ῥωμαϊκοῖς χρόνοις ἀνακαινισθεῖσα, ἂν καὶ τὸ ἀσβεστοκτιστον αὐτῆς δὲν ἀποκλείη τοὺς Ἑλληνικούς.

Καὶ τῷ ὄντι τὰ πολλὰ ἐκεῖ εὐρεθέντα ἐνεπίγραφα τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων βάρθρα, (4), αἱ κατὰ χῶραν ὑπάρχουσαι καὶ ἐν τῷ Διαγράμματι σημειούμεναι ἐκ πώρου ἢ ἐγγχωρίου λίθου βάσεις (ἐν αἷς καὶ τὸ κατὰ τὸ γράμμα (π) ἡμιελλειψοειδὲς κτίσμα), ἢ ὑπ' αὐτὴν τεχνητὴ ἐπίχωσις καὶ ἢ μὴ εὐρεσις ἐν ταύτῃ

(1) Οὐχὶ μεγαλειτέρα ἦτο ἡ καλύπτουσα τὸ δάπεδον τῆς Στοᾶς ἐπίχωσις, καὶ ἂν πιστεύσωμεν τοὺς Dilettanti, καὶ αὕτη ἐπαισητῶς αἰξηθεῖσα φαίνεται κατὰ τὰ τελευταῖα 90 ἔτη (ἴδε σελ. 49 τῆς Γερμ. Μεταφράσεως).

(2) Ὁ τρόπος τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς εἶναι ὄχι πολὺ ὁμαλὸς καὶ εὐληπτος. Καὶ κατὰ μὲν τὴν προέχουσαν πλατεῖαν ζώνην τοῦ στερεοβάτου κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Στοᾶς ἐπὶ τοῦ ἀσβεστοχρίσματος ὑπάρχουσι πλάκες μαρμάριναι παραλληλόγραμμοι ἀρκετοῦ μήκους καὶ πλάτους, (1,05×0,80 ἐνιαχοῦ) πάχους δὲ 0,05—0,06 Γ. Μ. Ἐν τοῖς ἄλλοις ὅμως αὐτῆς μέρεσιν ἐπὶ τοῦ ἀσβεστοχρίσματος ὑπάρχουσι μικραὶ τὰς διαστάσεις, λεπτότεραι καὶ ὅλως ἀκανόνιστοι, πλάκες καὶ ἐνιαχοῦ παρατηροῦνται ἐπ' ἄλλα τὰ ἐν ὑπὲρ τὸ ἄλλο δύο ὅμοια ἐπιστρώματα ἀποτελοῦντα ὁμοῦ πάχους 0,08—0,10 Γ. Μ. Κατὰ τοὺς Dilettanti (σελ. 54) καὶ ἄλλη ὑπῆρχεν ὁμοία ἐπίστρωσις, τῆς ὁποίας «die oberfläche gleiche Höhe mit der oberen Seite der unteren Stufe» εἶχε. Ταύτης ἐγὼ δὲν ἀνεύρον πλεον ἔχην. Ὅτι δὲ πολλαχοῦ καὶ τῆς περι ἧς ὁ λόγος ἐνταῦθα οὐδὲν ἄλλο σώζεται ἢ τὸ ἀσβεστόχρισμα μόνον, οἰκοθεν φανερόν. Καθόσον δὲ ἡ νῦν σκαφὴ ἔφερε λείψανα αὐτοῦ εἰς φῶς, φαίνεται ὅτι ἡ ἐπίστρωσις καταλάμβανε μόνον τὸν ἔμπροσθεν τῆς Στοᾶς, ἦτοι τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ τείχους τοῦ Περιβάλου χῶρον, ὀλίγον καὶ πέραν τῶν γωνιῶν αὐτῆς πρὸς μεσημβρίαν καὶ βορρᾶν ἐκτεινομένη, οὐχὶ ὅμως καὶ πρὸς δυσμᾶς προχωροῦσα, μὴ περιβᾶλλουσα τούτεστι τὴν Στοᾶν καὶ τὸν Ναόν κατὰ τὰς πλαγίας αὐτῶν πλευρᾶς, τὴν μεσημβρινὴν δηλ. καὶ τὴν βορειάν.

(3) Ταύτης, δηλ. τῆς αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ, μνημονεύει καὶ τὸ εἰς Ἱεροφάντην Χαίρητιον ψήφισμα, περὶ οὗ βῆθησονται ἀλλαχοῦ τὰ δέοντα.

(4) Τούτων ἐν (ἀρθ. 42^α) εὐρέθη ἐπ' αὐτῆς τῆς στρώσεως ἐδραζόμενον καὶ ἀρέθη (κατὰ τὸ γράμμα φ) κατὰ χῶραν ἀμετακίνητον.

(τῇ ἐπιχώσει) ἀρχιτεκτονικοῦ τινος τεμαχίου εἰς τὴν Στοᾶν ἢ τὸν Ναὸν ἀναφερομένου μᾶς ἄγουσιν ἀναγκαίως εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ἤδη ἀφ' ὅτου ἡ Στοᾶ εἶχε κτισθῆ, πατούμενον ἔδαφος τῆς αὐλῆς τοῦ Ναοῦ (1).

Καὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα· καιρὸς δὲ νῦν νὰ στρέψω τὸν λόγον ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Σηκοῦ τὰ λείψανα, τὸ παραδοξότατον, ἀλλὰ καὶ τὸ πολυτιμότερον συγχρόνως, καὶ ἐν τῇ νῦν αὐτοῦ καταστάσει, εὕρημα τῶν ἡμετέρων ἀνασκαφῶν. Ἐβράδυνα νὰ ἐπιληφθῶ τῆς ἐρεύνης αὐτῶν, διότι πολλὰ ἐπεπρόσθου, ὡς γνωρίζετε, τὰ κωλύματα. Τέλος ὁμως κατωρθώθη καὶ ἐκεῖ νὰ σκάψωμεν καὶ τὰ μέχρι τοῦδε ἐξαγόμενά εἶναι τὰ ἐξῆς.

Καὶ πρῶτον μὲν ὁ τοῖχος τοῦ Σηκοῦ στηριζόμενος ἐπὶ στερεοβάτου (2) ὁμοίου τὴν κατασκευὴν τῷ τῆς Στοᾶς ἦν ἐκτισμένος ἐξ ἐγχωρίου λίθου καὶ κατὰ τὰ ὀλίγα σωζόμενα λείψανα ἐκ διπλῆς σειρᾶς πλίνθων ἀποτελούμενος εἶχε πᾶχος 1, 20 — 1, 25 Γαλ. μέτρου. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ δὲ λίθου ἦσαν πεποιημένοι καὶ αἱ δύο βαθμίδες τοῦ Σηκοῦ ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὰς δύο ἀνωτέρας βαθμίδας τῆς Στοᾶς ἧς ἡ κατωτάτη βαθμὶς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν εὐθυνητήριαν ἥτοι τὸν ἀνώτατον δόμον τοῦ στερεοβάτου τοῦ τοίχου τοῦ Σηκοῦ (3)· ὅτι δὲ κατὰ τὰ πρὸς Δυσμᾶς αὐτοῦ μέρη καὶ αὐτὸς ὁ βράχος εἶχεν ἐξομαλισθῆ ἐπίτηδες, ὅπως τοῦ τοίχου τούτου ἀποτελέσει μέρος καὶ ὑποδεχθῆ τὴν ἐξακολούθησιν αὐτοῦ τὴν

(1) Κατὰ τὴν θέσιν, ἣν οἱ Dilettanti σημειοῦσι διὰ τοῦ γράμματος R, ἀνεῦρον ἐγὼ μέχρι τοῦδε δύο παραλλήλως κειμένας μαρμαρίνας πλάκας μὲ ἀπλοῦν ἀρχιτεκτονικὸν κόσμον (μῆκος 2,00, πλάτος 1,00 καὶ πᾶχ. 0,40 περίπου)· ἀλλὰ περὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἐκεῖ τόπων χρηζόντων ἔτι ἀνασκαφικῆς ἐρεύνης μακρότερος ἐνταῦθα λόγος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γείνη.

(2) Ἐλάχιστον μόνον αὐτοῦ μέρους, ἵνα τ' ἀκριβὲς ῥηθῆ, ἡ μέχρι τοῦδε σκαφὴ ἔφερεν εἰς φῶς, οὐδὲν δὲ ἐπὶ τῶν γνωσθεισῶν πλίνθων παρετήρησα σημεῖον τῶν ἐργασασμένων αὐτάς (Steinmetzerzeichen).

(3) Ἐλάχιστα αὐτοῦ λείψανα καὶ κατὰ τὸ μὴ ἀνασκαφέν μέρος, ὡς εἰκάξω, μᾶς περιεσώθησαν. Τὰ κατὰ τὸ γράμμα B, ἅτινα ἡ νῦν σκαφὴ ἔφερεν εἰς φῶς ὀλόκληρα, καὶ πρότερον, ὡς ἔρρηθη, ὀλίγον τι ὀρατὰ ὄντα, δὲν σώζουσιν ἢ μόνον τὴν πρὸς τὰ ἔξω σειρὰν τῶν τετραγώνων πλακῶν τοῦ ὀρθοστάτου (ὕψος 1,12 Γ. Μ.), ἀλλ' ἀναμφίβολον ὅτι καὶ ἄλλη ὁμοία ὑπῆρχεν ἔσωθεν, ἐπ' αὐτῶν δὲ ἦσαν, ἐν διπλῇ ὡσαύτως σειρᾷ, ἐπιτεθειμένοι, αἱ πλίνθοι καθ' ὅλον τὸ ὕψος του· ὅτι δὲ τὸ πᾶχος αὐτοῦ δὲν ὑπερέβαινε τὸ 1,25 Γ. Μ., ὅτι δηλ. δὲν εἶχε παραγέμισμα, ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ σωζομένου μέρους τῆς κατὰ τὴν πύλην Ω παραστάδος καὶ ἐκ τῶν

πρὸς τὰ ἄνω, συνομολογοῦσί μοι πάντες οἱ ἰδόντες. Περί δαπέδου τοῦ Ναοῦ οὐδὲν ἄλλο νὰ ρηθῆ δύναται ἢ ὅτι ἡ νῦν σκαφή ἔδειξε πολλαχοῦ τὸ βραχῶδες αὐτοῦ ἀνώμαλον ἔδαφος, ἐφ' οὗ πολλοὶ τῶν κιώνων (περὶ ὧν ὁ λόγος κατωτέρω) ἠδράζοντο, λείψανα δέ τινα κατὰ τὸ γράμμα (X) μόνον ἀναφανέντα οἰοῦν ἐπιστρώσεώς τινος ἐκ πωρίνων λίθων, χρήζουσιν ἔτι μείζονος καὶ ἀκριβεστέρας ἐξετάσεως, ἥτις ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν ἠδύνατο νὰ γείνη. Μετὰ δὲ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ βραχῶδους ἐδάφους συναπεκάλυψεν ἡ σκαφή καὶ τὰ ἄλλα ἐκεῖ περισωθέντα, ἀτυχῶς ἐλάχιστα, ἀλλὰ καὶ οὕτω πολύτιμα καὶ τοῦ νῦν χωρίου κόσμος διαρκῆς ἐσόμενα λείψανα (1) τοῦ Σηκοῦ ἔχοντος, ὡς ἀπλοῦν βλέμμα ἐπὶ τοῦ διαγράμματος μαρτυρεῖ, παράδοξον καὶ πρωτοφανές τῇ Ἑλληνικῇ ἀρχιτεκτονικῇ σχῆμα καὶ πρὸς Αἰγυπτιακοὺς ναοὺς πολλὴν δεικνύοντος ὁμοιότητα. Μετὰ τῆς ἐξ Αἰγύπτου εἰσαγωγῆς τῶν μυστηρίων νὰ συνεισῆχθη ἄρα γε καὶ τὸ κατάλληλον τῇ νέᾳ λατρεία σχῆμα ναοῦ; Ἴσως.

Ἰχνῶν τῆς συνεχείας αὐτοῦ ἐν τῇ βράχῳ. Τῶν τετραγώνων πλακῶν τοῦ ὀρθοστάτου λεία καὶ ὅλως ὠμαλισμένη εἶναι μόνον ἡ ἐπιφάνεια, τῆς πρὸς τὰ ἔξω πλευρᾶς των, ἐκ δὲ τῶν ἐπ' αὐτῆς κάλλιστα σωζομένων ὀπῶν τῆς γομφώσεως ὁ μολυβδος εἶναι σεσυλημένος.

(1) Ἡ καλύπτουσα αὐτὰ ἐπιχώσις ἦτο ἀληθῶς καὶ τώρα μεγάλη κατὰ τὰ δυσμικώτερα μέρη, ἔνθα ὁ βράχος σχεδὸν ὀλόκληρος (5,00 Γ. Μ. ὕψος περίπου) δὲν ἐφαίνετο, ἐνῶ πάλιν ἀλλαχοῦ τὸ βραχῶδες ἔδαφος τοῦ Ναοῦ ἀνευρέθη εἰς βάθος 1,00-1,20 Γ. Μ. ὑπὸ τὸ σημερινόν ἔδαφος τῆς ὁδοῦ τοῦ Χωρίου. Εἰς τὴν ἀνωμαλίαν ταύτην τῆς ἐπιχώσεως πλην τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους συνέβαλον βεβαίως καὶ οἱ καταλαβόντες τὸν ἐκεῖ γῶρον καὶ οἰκοδομήσαντες ἐν τοῖς νεωτέροις μάλιστα χρόνοις. Τὰ γῶματα, πλην ὅτι ἔφερον πανταχοῦ σχεδὸν τὰ ἴχνη τῶν νεωτέρων κατοίκων, οὐδὲν ἄλλο ἔδειξαν τὸ καινὸν εἰμῆ ὅτι κατὰ τὴν κατωτάτην τοῦ πρὸς δυσμὰς βράχου βαθμίδα ἐν τινι μέρει αὐτῆς ξυλανθράκων καὶ τέφρας λείψανα ἀνευρέθησαν, οἱ δὲ σκαφεῖς μοι παρετήρουν ἐνίοτε ὅτι καὶ κατὰ τὰ κατώτατά των στρώματα οὐχὶ νῦν τὸ πρῶτον ἀνασκαπτόμενα τοῖς ἐφαίνοντο, ὅπερ οὐδόλως ἄπορον. Ὅτι δὲ ἦσαν ἐπισσωρευμένοι ἐκεῖ παντοῖοι λίθοι (Dilettanti σελ. 49) ἐκύρωσε καὶ ἡ ἡμετέρα σκαφή, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ λείψανα κακοκτίστων, ἐξ ἀρχαίου ὅμως ὕλικου, τοίχων (Βυζαντινῶν πιθανῶς) εἰς τὰ βαθύτατα τῆς ἐπιχώσεως καὶ ὅθι καὶ τινων ἐπὶ τοῦ βραχῶδους ἐδάφους ἐδραζομένων παρετήρησα καὶ ἐσημείωσα ἐν τῇ ἡμερολογίῳ μου. Εἰς τινα τούτων τῶν τοίχων, ὧν, ὡς εἰκόσ, τὴν ἐξαφανίσαν δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀποφύγω, ἦτο ἐντεταχισμένοι πιθανώτατα ὁ τὸν ἀπολογισμὸν δαπανῶν φέρων ἐνεπίγραφος λίθος, οὗ ἀνωτέρω ἐμνημόνευσα.

Καὶ τῶ ὄντι, Κύριε Πρόεδρε, σχεδὸν ὅλον τὸ ἐμβαδὸν τοῦ Σηκοῦ, ὅπως ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ ἀνασκαφέντος καὶ περὶ τοῦ κεχωσμένου ἔτι μέρους νὰ εἰκάσωμεν δυνάμεθα, ἐκαλύπτετο ὑπὸ κίωνων τεσσαράκοντα καὶ δύο τὸν ἀριθμὸν (1), ὁλόγυρα δὲ καὶ κατὰ τὰς τέσσαρας αὐτοῦ πλευρὰς ὑπῆρχον, τὸ μὲν ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμέναι, τὸ δέ, ὅπου οὗτος δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸ ἀνάλογον ὕψος, τεχνηταὶ βαθμιδές (Ψ) ὅκτῳ τὸν ἀριθμὸν (πλάτος αὐτῶν 0, 60 — 0, 70, ὕψος 0, 30 γαλ. μέτρον) ὡς ἀσφαλῶς τὰ περισωθέντα

(1) Ὡς τὰ λείψανα δεικνύουσιν οὗτοι συνέκειντο ἐκ στρογγύλης ἐξ ἐγχωρίου λίθου βάσεως (διάμετρ. 1,40, πάχος, ἥτοι ὕψος αὐτῆς 0,30 περίπου Γ. Μ.) καὶ πωρίνων σπονδύλων ἀρραβδῶτων, ἠδραζόντο δὲ οἱ μὲν δυσμικιώτεροι, ἥτοι οἱ τῷ βράχῳ πλησιέστεροι, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βραχώδους ἐδάφους, οἱ δὲ ἀνατολικιώτεροι, ἐπειδὴ ἐκεῖ ὁ βράχος ἀποτόμος, ὡς φαίνεται, κοπτόμενος εἰς μείζον βάθος ἀνευρίσκειτο ἐπὶ θεμελιώσεως ἐκ τετραγώνων πωρίνων πλίνθων (1,50 Γ. Μ. περίπου) ἀποτελουμένης καὶ ἀναμφιβόλως ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐδάφους στηριζομένης· τρεῖς μόνον τῶν μὴ ἐπὶ τοῦ βραχώδους ἐδάφους ἀμέσως ἐδραζομένων παρουσιάζουσιν ἀνωμαλίαν τινὰ εἰς τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς τῆς ὑπ' αὐτὰς θεμελιώσεως· τῆς τετάρτης σειρᾶς, ἀπ' Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμᾶς γινομένης τῆς ἀριθμώσεως, αἱ δύο τελευταῖαι πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ ἀνασκαφέντος μέρους, αἵτινες, ἐπειδὴ ἐν τῇ θέσει τῶν τῶ βραχώδους ἐδάφους ἐσχημάτιζεν κοίλανσιν, ἀνάγκη εἶχον ὑποθέματος, τοῦτο δὲ δὲν ἦτο μία τετράγωνος πωρίνη πλίνθος, ἀλλ' ἐν μὲν τῇ ἐτέρᾳ δύο τεμάχια πώρου πρὸς ἄλληλα διὰ μολύβδου συνδεδεμένα, ὡς οἱ τύρμοι δεικνύουσιν, ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ τεμάχια δύο οὐδοῦ ὁ ὕ ρ α ς· καὶ τῆς πρώτης σειρᾶς ἡ τελευταία πρὸς τὰ δεξιὰ κατὰ τὸ γράμμα X, ἧς ἡ μὲν βαυτετέρα θεμελιώσις δὲν ἐγένετο εἰσέτι γνωστή, τὸ δὲ ἀμέσως ὑπὸ τὴν στρογγύλην βάσιν τοῦ κίονος ὑπόθεμα εἶναι ὡσαύτως δύο τὸ σχῆμα ἀπλοῦ βάθρου ἔχοντες ἐγχωριοὶ λίθοι. Ὁ λόγος τοῦ φαινομένου δὲν εἶναι ἴσως δυσεύρετος· πιθανὸν δὲ τὰ ὑποθέματα ἐκεῖνα νὰ ἦσαν ἄχρηστα, πρὸς ὃν κυρίως ἐποιήθησαν σκοπὸν, καὶ τὰ ἐχρησιμοποίησαν ἐκεῖ. Δυσκολωτέρα εἶναι ὅμως ἡ ἐξήγησις τῆς ἀνωμαλίας ἐν τῇ ἀποστάσει τῶν κίωνων κατὰ τὴν ἀπ' Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμᾶς φοράν, ἣν καὶ τὸ διάγραμμα δεικνύει, οἷα ἠδύνατο ἐπὶ τοῦ παρόντος μετὰ λόγου νὰ ὑποθεθῇ ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν θεμελιῶν τῶν μόνον σωζομένων ἐν πολλοῖς τῶν κίωνων καὶ ἐνθὸς δὲν ἦτο εἰσέτι καθ' ὁλοκληρίαν ἀνεσκαμμένους καὶ παντὸς κωλύματος ἐλεύθερος ὁ ἐκεῖ χώρος γενομένων καταμετρήσεων· ὅταν καὶ τὸ πρὸς βορρᾶν μέρος ἀνασκαφῆ καὶ νέαι γείνωσι καταμετρήσεις (ἴσως τὰ λείψανα τῶν ἐκεῖ κίωνων πλεονα καὶ κάλλιον διατετηρημένα ἔλθωσιν εἰς φῶς) θὰ δειχθῇ, ἂν ἔτυχεν ἡ ὄχι καθ' ὁλοκληρίαν τοῦ ὀρθοῦ τὸ νῦν δημοσιευόμενον Διάγραμμα μὰ τοὺς μὲν ἐν τῷ μέσῳ τέσσαρας κίονας ἰσάκεις ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντας σημειῶσαν, τῶν δὲ δύο κατὰ τὰ ἄκρα ἴσα πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ τῶν ἄλλων τριῶν πολὺ μείζονα τὰ μετὰ κίονα. Ἐγὼ ἐμέτρησα ὡς ἀκολουθῶς ἀπ' Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμᾶς τὰ διαστήματα τῶν μετακίωνων 6,80, 5,95, 5,60, 5,60, 6,30 περίπου.

δεικνύουσι λείψανα (1). Ἡ γνώμη μου περὶ τῶν βαθμίδων τούτων, ὅτι θὰ ἔχρησήμενον εἰς τοὺς μνουμένους ὡς ἐδώλια, ἐφ' ὧν καθήμενοι ἐθεῶντο τὰ κατὰ τὸν μῦθον τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης ὑπὸ τῶν ἱερέων ἐπὶ τὸ θεατρικώτερον διδασκόμενα, ἐγένετο παρὰ πολλῶν ἀσπαστῆ καὶ ἀληθῆς ἀποδεικνυμένη μᾶς ἄγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐδῶ ἐτελοῦντο τὰ μυστήρια, ὅτι τοῦτο δηλ. ἦτο τὸ Ἄδυτον ἢ Τελεστήριον.

Οἱ Dilettanti δὲν φαίνονται ἐξακριβώσαντες τὰ κατὰ τὸν ἐνταῦθα χῶρον καὶ τούτου ἕνεκα οὐχὶ ὀρθὰ περὶ αὐτοῦ δοξάζουσιν (2). Ἀλλὰ πῶς ἦτο κατεσκευασμένον ὅλον τοῦτο τὸ μέρος;

(1) Αἱ ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμέναι σχεδὸν καθ' ὀλοκληρίαν σώζονται, ἐν τῷ ἀνασκαφέντῳ μέρει, τῶν δὲ τεχνητῶν λείψανα μόνον περιεσώθησαν, ἀλλὰ τοιαῦτα, ὥστε περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν οὐδεμίαν δύναται νὰ ἐγερῇ ἀμφιβολία καὶ διὰ τοῦτο ὡς ὑπάρχουσαι καὶ ἐν τῷ διαγράμματι ἐσημειώθησαν.

(2) Χάριν τῶν μὴ ἐχόντων πρόχειρον τὸ βιβλίον τῶν Dilettanti καὶ πρὸς εὐχερεστέραν τῶν λεγομένων μοι κατανόησιν παραθέτω ἐνταῦθα ἐκ τῆς Γερμ. Μεταφράσεως (σελ. 50 καὶ ἐφεξῆς) τάδε: «Es war jedoch von der Grundfläche ein hinlänglich grosser Theil aufgeräumt worden, um den Fussboden aus grauem Kalkstein sehen zu können, worauf drei cylinderförmige Blöcke standen, die aus demselben Materiale wie der Grundbau des Fussbodens und mit Mörtel überkleidet waren. Die Existenz dieses Bodens, dessen Grundfläche beträchtlich tiefer lag als die der Vorhalle, scheint, in Verbindung mit einigen andern bestärkenden Umständen, zu beweisen, dass wir hier nicht an den Fussboden der Zelle denken dürfen, sondern an den einer *Crypta*, d. h. eines geheimen unterirdischen Gewölbes oder Gemaches, welches für gewisse Zwecke theatralischer Täuschung angelegt war, dergleichen man bekanntlich gegen die, welche sich um die Weihe bewarben, anwendete.

Es will uns hinsichtlich dieser Abtheilung bedünken, als ob der Fels nicht herab bis zum Fussboden weggehauen worden sei, sondern sich über die Linie der Rückmauer hinaus fortziehe. Dieser Mangel der Vollendung würde aber gegen die übrige Pracht und die Bedeutung des Tempels sehr abstechen, wenn wir diesen Boden für den Fussboden der Zelle betrachten wollten. Auch war der Boden nicht glatt gearbeitet, wie der der Vorhalle, wiewohl er aus demselben Stein gehauen war, sondern rauh gelassen von dem Meissel des Steinhauers.

Wir erfahren von Plutarch, dass in der Zelle Säulen standen; allein die bereits erwähnten Cylinderblöcke scheinen fast nicht verjüngt zu sein; sie sind aus einem Stein, welcher allein bei Fundamenten und bei Mauern gebraucht wurde, die dem Auge verborgen sind. Dagegen fand man innerhalb des Tempelraums Bruchstücke von Säulen, die

μέχρι τίνος ὕψους προὐχώρουν οἱ κίονες; ἦτο ἀφώτιστον ὅπως ἡ ἐφωτίζετο ἀμυδρῶς διὰ πλαγίων παραθυρίδων ὡς οἱ Αἰγύπτιοι Ναοί; Τοῦτο δὲ εἶναι ἄρά γε τὸ πρῶτον πάτωμα, ἀφ' οὗ ὁ ναὸς κατὰ τὰ μαρτυρούμενα ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου εἶχε δύο τοιαῦτα; (1) Εὐνόητον ὅτι εἰς πάσας ταύτας τὰς ἐρωτήσεις δὲν μοι

gleich denen in der Vorhalle, aus Marmor gehauen waren. Nimm man diese Umstände zusammen, so wird man auf den Schluss geführt, dass der Fussboden der Zelle ein Werk von höherer Vollendung gewesen und mittelst irgend einer Vorrichtung über der Fläche dieses Bodens gelegen habe.» — Μετὰ τὰ εἰρημένα εὐκολος εἶναι ἡ ἐξέλεγχις τῶν περὶ τοῦ βράχου τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, τοῦ δαπέδου καὶ τῶν κίωνων τοῦ Ναοῦ πεπλανημένων τῶν Dilettanti γνωμῶν καὶ πᾶς περὶ αὐτῶν μακρότερος λόγος εἶναι περιττός· ἀναγκαῖον ὅμως νὰ ρηθῆ ἑναυθθα, ὅτι τὸ βραχῶδες τοῦ Σηκοῦ ἔδαφος, ἐφ' οὗ οἱ κίονες ἐδράζονται, ἂν μὴ ἦναι ὑψηλότερον, ταπεινότερον τοῦ τῆς Στοᾶς δαπέδου βεβαίως δὲν εἶναι, ἀβάσιμος δ' ὁ διίσχυρισμός των ὅτι οἱ κίονες, ὡς μαρτυροῦσι τὰ λείψανα των (τὰς στρογγύλας αὐτῶν βάσεις τὰς ἐξ ἐλευσινακοῦ λίθου φαίνεται ὅτι δὲν παρετήρησαν) ἦσαν πεποιημένα ἐκ λίθου, οὗ μόνον εἰς θεμελίαια καὶ τετραγῶνα ἐγίνετο χρῆσις, προωρισμένα νὰ μένωσι κεκρυμμένα καὶ ἀφανῆ. Ἀφανῆ καὶ μὴ ὄρατὰ ἦσαν τὸ δάπεδον τῆς Στοᾶς καὶ ὁ τοῦ Σηκοῦ τοίχος ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ἐξ οὗ καὶ αἱ βάσεις ἐκείναι, πεποιημένα λίθου; κίονες δὲ καὶ ἄλλα καταφανέστατα μέλη παντοίων οἰκοδομημάτων καὶ ἐκ πώρου ἀκόμη δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἀρχιτεκτονικῇ; Οὐχὶ λοιπὸν οὗτοι ἀλλ' ἄλλοι εἰσὶν οἱ λόγοι οἱ δυνάμενοι νὰ μᾶς φέρωσιν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τοῦ Ναοῦ δὲν ἦτο τὸ πρὸς θεᾶν παντὶ τῷ βουλομένῳ πεποιημένον, ὅτι δηλ. τοῦτο ἦτο τὸ Ἄδυτον ἢ τὸ Τελεστήριον καὶ οἱ ἐπ' ἐδάφους κίονες τοῦ Πλουτάρχου (ἴδε τὸ χωρίον κατωτέρω) εἰσὶν οὗτοι, ὧν τὰ λείψανα ἀνεύρομεν. Ἄν δὲ τῶν οὗτοι οἱ Dilettanti ἐξέχουσιν ἐκεῖ θεράσματα μαρμαρίνου κίωνων (ἡμεῖς μόνον τεμάχιον μαρμαρίνου κιονοκράνου, μῆπω δεόντως ἐξετασθέν, ἐν τοῖς ἐκεῖ χώμασι καὶ λίθοις μέχρι τοῦδε εὑρομεν) ταῦτα ἀνήκον πάντως εἰς τοὺς ἄνω κίονας, οὓς ὁ αὐτὸς ἀναφέρει Πλούταρχος. Ἀρχαίας δὲ ἐπιχρίσεις εἶχεν οὕτε ἐν ταῖς στρογγύλαις βάσεσιν, οὕτε ἐν τοῖς πυρίνοις σπονδύλοις τῶν κίωνων ἀνεύρομεν πλέον ἡμεῖς. Τὰ ἐν τισὶ τούτων (τῶν σπονδύλων) παρατηρούμενα ἀσβεστοχρίσεις λείψανα εἶναι πάντως μεταγενέστερα, ὅπως μεταγενέστερον εἶναι καθ' ἡμᾶς καὶ τὸ νῦν ἀσβεστοχρίσμα τοῦ βράχου ἄνω (ἴδε σελ. 15). Σφόδρα πιθανὸν ὅμως καὶ σχεδὸν βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Ναὸς ἐπὶ τοῦ βραχῶδους αὐτοῦ ἐδάφους εἶχεν ἄλλο τεχνητὸν δάπεδον, ἴσως ἀσβεστοχρίστον, ὅπερ ἀπέκρυπτε φυσικῶς ἐν μέρει, ἂν μὴ καθ' ὅλοκληρίαν, τὰς στρογγύλας βάσεις.

(1) « Τὸ δ' ἐν Ἐλευσίνῃ Τελεστήριον ἤρξατο μὲν Κόροιβος οἰκοδομεῖν καὶ τοὺς ἐπ' ἐδάφους κίονας ἔθηκεν οὗτος καὶ τοῖς ἐπιστυλοῖς ἐπέστειξεν ἀποθανόντος δὲ τούτου Μεταγένης ὁ Εὐπέτιος τὸ διάζωμα καὶ τοὺς ἄνω κίονας ἐπέστησεν. Τὸ δ' ὄπαϊον ἐπὶ τοῦ ἀνακτόρου Ξενοκλῆς ὁ Χολαργεύς ἐκορύφωσε (Βίος Περικλέους § 13). » Ἄν οἱ ἐπ' ἐδάφους κίονες, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐσημειώθη, δὲν δύναται νὰ ὦσιν ἄλλοι ἢ οὗτοι, ὧν τὰ λείψανα ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν, ὁ Πλούταρχος

εἶναι εὐκόλον ν' ἀποκριθῶ. Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν πεπραγμένων μοι ἀναφέρω ὅτι ἡ σκαφή ἔφερεν εἰς φῶς καὶ τὰ λείψανα Πύλης κατὰ τὸ γράμμα Ω (ὁ οὐδὲς αὐτῆς διατηρεῖται ἀρκετὰ καλῶς, ἴσως δὲ καὶ μέρος τοῦ ὑπερθύρου της), πρὸς Μεσημβρίαν δὲ προχωρήσασα ἀπεκάλυψε τὴν ἐν τῷ βράχῳ νύμφην Β καὶ πρὸς τὰ ἐπάνω κατόπιν στραφεῖσα τὰς ἐν τῷ βράχῳ ὡσαύτως λελαξευμένας βαθμίδας Ρ (1). Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Dörfeld καταμέτρησιν ἡ σκαφή ἐξηκολούθησε καὶ ἐδειξε τὸ πρὸς μεσημβρίαν τέρμα τῶν ἀνωτάτων βαθμίδων ἀποληγουσῶν εἰς στρογγύλην κοιλότητα δύο περίπου Γ. Μ. τὴν διάμετρον καὶ βάθος 0,50 ἔχουσαν, ἐκαθάρισε δὲ καὶ ἰκανὸν μέρος τοῦ κατὰ τὰ γράμματα ΕΕΕ ὠμαλισμένου βράχου χωρὶς νὰ προέλθῃ εἰς φῶς οὐδὲν ἄξιον λόγου. Ἄρα γε ὅπως συγκοινωνῶσι πρὸς τὸ βραχῶδες τοῦτο ἐπίπεδον, ἐν ᾧ πιθανώτατα καὶ βωμοὶ καὶ ἀναθήματα ἄλλα ὑπῆρχον, ἢ καὶ πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπὸν ἐχρησίμευον αἱ ἐν τῷ βράχῳ βαθμίδες; Ἰχνη τοιούτων καὶ ἐγὼ καὶ οἱ Dilettanti ἀπεκαλύψαμεν καὶ κατὰ τὴν ΒΔ. γωνίαν τοῦ Ναοῦ (Δ), ἄνω δὲ τούτων πρὸς τὰ δεξιὰ, ἤτοι πρὸς βορρᾶν ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἄλλο τι οἰκοδόμημα (κατὰ τοὺς Dilettanti Πύλη Μεγάλη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἄνω φέρουσα) καὶ τὰ νῦν ὀρώμενα λείψανα (Γ) μαρτυροῦσιν. Ἡ δὲ ἡμετέρα ἀνασκαφὴ καὶ τοῦ κατὰ τὸ γράμμα Μ χώρου ἰκανὸν ἀνέσκαψε καὶ εὐρέθησαν καὶ ἐκεῖ μετὰ καὶ ἄλλων λειψάνων τοίχων τινῶν καὶ λαξεύματα ἐν τῷ βράχῳ, ἀπομεινάρια πιθανώτατα κλίμακος.

Τοιαῦτα τὰ ἔργα, Κύριε Πρόεδρε, τῆς κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐπταμῆνου σκαφῆς, εἰς ἃ ἡ ἡμετέρα Ἐταιρία ἔδαπάνησεν ὑπὲρ τὰς δεκαεξακισχιλίας νέας δραχμὰς, ὑπὲρ τὰς ἑκατοντακισχιλίας

τοῦτο τὸ μέρος καλεῖ Τελεστήριον. Ἀνάκτορον ἢ Μέγαρον ἐκαλεῖτο, ὡς φαίνεται, τὸ ἄνω πάτωμα ἢ τοῦλάχιστον αὐτοῦ μέρος· ὅτι δὲ ὁ ὄλος Ναός ἐκαλεῖτο καὶ Ἐλευσίνιον μᾶς διδάσκουσι δύο ἐπιγραφαί (ἴδε Bull. d. c. Hell. 1882 σελ. 227 καὶ 237 καὶ Ἀρχ. Ἐφημ. Π. Γ. Ἐπιγρ. ἀριθ. 1).

(1) Ἄς σημειωθῇ καὶ τοῦτο ἐνταῦθα, ὅτι ἡ τετάρτη, ἀπὸ τῶν κάτω γενομένης τῆς ἀριθμήσεως, βαθμὶς τῆς στενῆς κλίμακος, ἦν εὐκόλως ἐννοεῖ ὁ ἀναγνώστης ἐπὶ τοῦ διαγράμματος, φέρει κατὰ τὰ ἄκρα της ὅπας γομφώσεως, ὁμοίων δὲ ἰχνη παρατηροῦνται καὶ ἐν τῷ βράχῳ ἐκεῖ. Ὑπῆρχεν ἄρα γε καὶ ἐνταῦθα κιχλίδιωμα τι; καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν;

δὲ μέχρι τοῦδε ἡ Κυβέρνησις πρὸς ἐξαγορὰν τῶν ἐκεῖ τόπων. Τὰ ἐξ αὐτῶν ἐξαγόμενα ὡς πρὸς τὰ περισωθέντα λείψανα τῶν οἰκοδομημάτων δὲν εἶναι ἴσως ἀξιοκαταφρόνητα, τὰ ἄλλα ὅμως εὐρήματα, μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον, οὔτε πολλὰ οὔτε πολλοῦ λόγου ἄξια, πλὴν ἐλαχίστων, ἀτυχῶς ἦσαν. Περὶ τῶν κυριωτέρων γλυπτικῶν ἔργων, ὧν 45 τεμάχια ἔφερον ἡ σκαφή εἰς φῶς, θὰ γείνη, ἐλπίζω, ὁ προσήκων λόγος ἐν καιρῷ εὐθέτω ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι, ἐν ἣ κατὰ σειρὰν θὰ δημοσιευθῶσι καὶ πάντων τῶν ἀνευρεθέντων ἐνεπιγράφων λίθων, 106 τὸ ὅλον, ἀντίγραφα. Ἐκεῖ δὲ ὡσαύτως, ἐλπίζω, νὰ κάμω μακρότερον λόγον καὶ περὶ τῶν κυριωτέρων θραυσμάτων τῶν ἀγγείων καὶ τῶν πηλίνων εἰδωλίων, οὐχὶ πολλῶν ὄντων καὶ τούτων, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐσημειώθη.—Περὶ τῶν ἀνευρεθέντων νομισμάτων (δύο χρυσοῦν Βυζαντινῶν τῶν Αὐτοκρατόρων Ἰουστίνου καὶ Ἰουστινιανοῦ, δύο ἢ τριῶν ἀργυρῶν καὶ πολλῶν χαλκῶν, τῶν πλείστον τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐν διαφόροις ἔτεσι τῆς βασιλείας του καὶ διαφόροις πόλεσι κοπέντων ἐν σωρῶ δὲ ἀνευρεθέντων) ἂν κριθῇ εὐλογον δύναται νὰ γείνη ἀλλαχοῦ παρὰ τῶν ἀρμοδίων ὁ προσήκων λόγος. Ὅχι πολλὰ δὲ ἦσαν καὶ τὰ ἀνευρεθέντα τεμάχια κεχρωματισμένης ἐξ ὀπτῆς γῆς ὑδρορρόης (μετὰ μιᾶς κατὰ τὸ πλείστον σωζομένης λεοντοκεφαλῆς) πολλὴν δεικνύοντα τὴν ὁμοίότητα κατὰ τὴν τέχνην πρὸς τὰ ἐν Ἀκροπόλει καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ εἰς φῶς ἐλθόντα.—Τοῦ ἄλλου ἀρχιτεκτονικοῦ κόσμου τοῦ Ναοῦ καὶ τῆς Στοᾶς ἀνεύρομεν ἀναμφιβόλως ὄχι ὀλίγα τεμάχια, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν παρατιθεμένων καὶ τῶν ἀναγκαίων εἰκόνων θὰ γείνη λεπτομερέστερος λόγος ἄλλοτε, ἀφοῦ αἱ μέλλουσαι ἀνασκαφαί, ὡς εἶναι ἐλπίς, φέρωσιν εἰς φῶς καὶ ἄλλα καὶ κάλλιον πιθανῶς διατετηρημένα.—Ἐνταῦθα κρίνω σκόπιμον ν' ἀναφέρω ὅτι τεμάχιά τινα καλυπτῆρων κεράμων ἐκ πεντελικοῦ μαρμάρου δεικνύουσιν, ἐκ τοῦ σχήματος τῶν ἐγκεχαραγμένων ἐν αὐτοῖς γραμμάτων (1), ἐπισκευὴν τῆς Στέγης ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις, ἂν δὲν ὑποτεθῶσιν ἀνήκοντα εἰς ἄλλο τι μεταγενέστερον κτίσμα.

(1) Ἐν τινι τούτων ἀναγινώσκονται τάδε τὰ γράμματα T E I· ἐν ἑτέρῳ τινι, ὡσαύτως κεράμου πιθανῶς τεμαχίῳ, τὰ NO ἀμελῶς λίαν ἐγκεχαραγμένα· ἐν δὲ τεμαχίῳ τοῦ γεισοποδίσματος τοῦ ἀέτου τὰ T I E.

Γνωστόν δὲ ἐγένετο ἤδη ὅτι ἡ Στοὰ δὲν ἔφερον ἀνάγλυπτον διάζωμα, μιᾶς τῶς μετοπῶν τῆς περισωθείσης σχεδὸν ἀκεραίας καὶ μὴ δεικνυούσης οὔτε γλυφῆς οὔτε χρωματισμοῦ τινος οἰουδὴποτε ἔχνη. Ἄρα γὰρ οὐδ' ὁ Ναὸς ἔφερε ζωοφόρον ἢ ἡ καταστροφή ὑπῆρξε τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε οὐδὲν αὐτῆς περιεσώθη μέχρις ἡμῶν; (1) Ἦδη οἱ Dilettanti (σελ. 5) ἐκπεπληγμένοι πρὸ τοῦ μεγέθους τῆς καταστροφῆς τῶν ἐν Ἐλευσίῃ ἱερῶν, ὑπέθεσαν ὅτι τὰ περὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν ὑπὸ τὸν Ἀλάριχον Γότθων εἰς Ἐλλάδα ἱστορούμενα, δὲν εἶναι ὅλως ἀβάσιμα (2). Ἀλλὰ καὶ φυσικαὶ αἰτίαι ἴσως καὶ οἱ κατόπιν χριστιανοί, ἦτοι οἱ Βυζαντινοί (3), ἀναμφιβόλως συνέβαλον τὸ καθ' ἑαυτοὺς εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τῆς καταστροφῆς, ἂν καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν ἐν τῷ ἱερῷ Περιβόλῳ οὐχὶ πολλὰ διεσώθησαν μνημεῖα. Καὶ τῷ ὄντι πλὴν τῶν μνημονευθέντων νομισμάτων ἡ ἡμετέρα σκαφὴ ἔφερον ἀκόμη εἰς φῶς Βυζαντινὰ πράγματα, πηλίνους λύχνους τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ φέροντας καὶ δίσκων λιθίνων τεμάχια ἐπίσης τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον γεγλυμμένον ἔχοντα καὶ εὑρεθέντα ἐντὸς τῶν ἑρειπίων οἰκῆματος, οὗ οἱ τοῖχοι ἐξ ἀρχαίων ἦσαν λίθων ὠκο-

(1) Ὡς γνωστόν, ὁ Πανσανίας περὶ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ Περιβόλῳ οἰκοδομημάτων οὐδὲν λέγει ὑπὸ ὄνειρου ἀποτραπεῖς (βιβλ. Α. 38, 7) «Τὰ δὲ ἐντὸς τοῦ τείχους τοῦ ἱεροῦ τὸ τε ὄνειρον ἀπέειπε γράφειν καὶ τοῖς οὐ τελεσθεῖσαι, ὁπόσων θεὰς εἶργονται, ἄλλα δὴποῦ μὴδὲ πυθέσθαι μετεῖναι σφισιν.»

(2) Ὁ Ζώσιμος, εἰς οὗ τὴν μαρτυρίαν κυρίως φαίνονται στηριζόμενοι οἱ Dilettanti, διηγούμενος (βιβλ. 5^{ον} Κεφ. 5^{ον} καὶ ἐφεξῆς) τὰς καταστροφάς, ἃς οἱ ἑλληνικοὶ τόποι πάντες, οὓς οἱ βάρβαροι ἐπέδραμον, ὑπέστησαν, περὶ Ἐλευσίνος ἰδίως οὐδένα ποιεῖται λόγον, ἀλλὰ μάλιστα τὴν ἐκ θαύματος σωτηρίαν τῶν Ἀθηῶν, εἰς ἀλωσιν τῶν ὁμοίων ἔσπευδεν ὁ Ἀλάριχος, ἀφηγηθεὶς προσπιλέγει «Ἀλάριχος δὲ τὴν Ἀττικὴν πᾶσαν ἀπόρθητον ἀπολιπὼν δέξει τῶν φασμάτων ἐπὶ τὴν Μεγαρίδα παρῆει» μὴδὲ μνημονεύων ὅλως τῆς Ἐλευσίνος, περὶ καταστροφῆς τῆς ὁποίας κατὰ ταύτην τὴν εἰσβολὴν τῶν βαρβάρων ἀορίστως καὶ ἐν παρόδῳ ποιεῖται λόγον (Βίοι Φιλοσοφ. Μάξιμος 93-94 καὶ Πρίσκοι 118) καὶ ὁ Εὐνάσιος. Ἀπίθανον βεβαίως δὲν εἶναι κατὰ τὴν ἐξ Ἐλευσίνος διάδοσίν των οἱ βάρβαροι ἐπὶ τὴν δῆωσιν καὶ τὴν λεηλασίαν τῆς χώρας τραπόμενοι καὶ ἀντίστασιν τινα εὐρόντες νὰ ἐπήνεγκον καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἱερὰ οἰκοδομήματα βλάβας· ἀλλὰ εἰς αὐτοὺς καὶ μόνους ν' ἀποδοθῇ ἡ πᾶσα καταστροφή, βητικῶς μάλιστα μὴ μαρτυρομένη, δὲν μοι φαίνεται εὐλογον.

(3) Τούτων μάλιστα πιθανῶς εἶναι κατασκευάσματα οἱ μεταγενέστεροι ἔκτεινοι τοῖχοι κατὰ τὰ Βορειοανατολικά τῷ Περιβόλῳ πρὸς ἀπόκρουσιν ἄλλων βαρβάρων εἰσβολῆς.

δομημένοι. "Οτι δὲ κατόπιν καὶ ἄλλα βάρβαρα ἔθνη (1) ἐπήνεγκον πιθανῶς καταστροφὰς εἰς τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα καὶ οἱ Φράγκοι κατακτηταὶ καὶ οἱ τούτους διαδεξάμενοι Τοῦρκοι ἐν μέρει καὶ τέλος καὶ τῶν νῦν κα- τοίκων οἱ προπάτορες ἐν τοῖς ἐπὶ τουρκοκρατίας δεινοῖς τῆς ἀμα- θείας χρόνοις δὲν ἔμειναν ἀμέτοχοι τοῦ ἔργου οὐδεμίᾳ ἀνάγκῃ νὰ ῥηθῆ ἔνταῦθα. Ἄλλὰ καὶ οὕτως αἱ ἡμέτεραι ἐκεῖ ἀνασκαφαὶ ἱκανοποιῶσαι τὰ μάλιστα τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν, ἐλπίς εἶναι νὰ προαγάγωσιν ἐν πολλοῖς καὶ τὴν γνῶσιν τῆς ἀρχαιότητος.

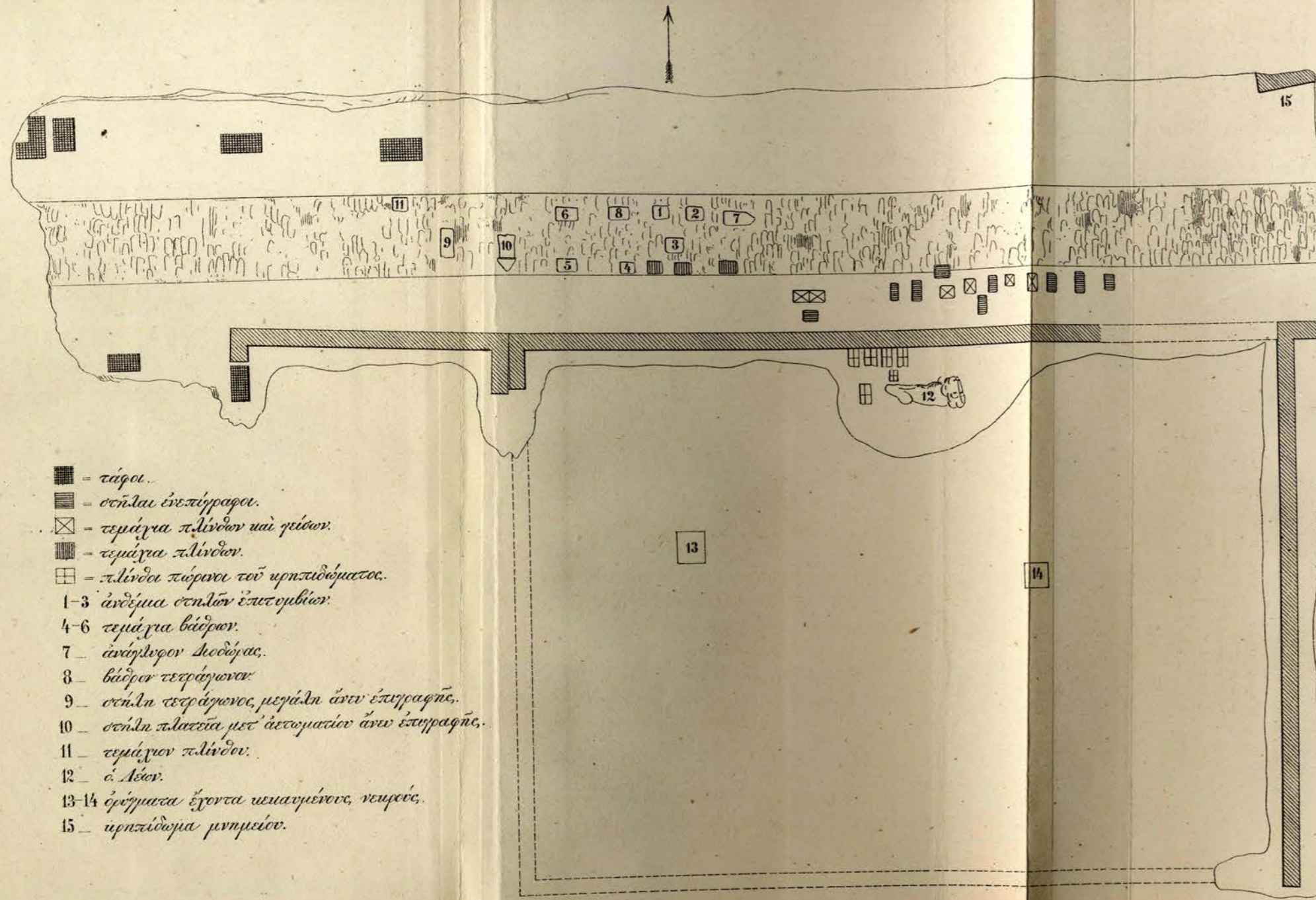
Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Μαρτίου 1883.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΙΛΙΟΣ.

(1) Ὁ Lenormant ἔκ τινος ἐπιγραφῆς (Recherches arch. à Eleusis ἀριθ. 138), ἣν ὑπολαμβάνει Σλαυτικὴν, εἰκάζει ὅτι καὶ ἐν Ἐλευσίνι μοῦρά τις τούτων, τῶν Σλαύων δηλ., εἶχεν ἐγκατασταθῆ κατὰ τὴν μεγάλην των εἰς Ἑλλάδα εἰσβολήν.

- - τάφοι.
- ▣ - στήλαι ἐπιγραφῶν.
- ⊗ - τεράζια πλίνθων καὶ γείων.
- ▤ - τεράζια πλίνθων.
- ⊞ - πλίνθοι πύλων τοῦ ὑψηλοῦ μνημείου.
- 1-3 ἀνάμνημα στήλων ἐπιγραφῶν.
- 4-6 τεράζια βῆρων.
- 7 ἀνάμνημα θεοῦ.
- 8 βῆρον τεράζιον.
- 9 στήλη τεράζιον, μερῶν ἀντ' ἐπιγραφῆς.
- 10 στήλη πλάτεια μετ' ἀπομακρῶν ἀντ' ἐπιγραφῆς.
- 11 τεράζιον πλίνθων.
- 12 ὁ Λέων.
- 13-14 ὄψιμα ἔχοντα κεκοσμημένα, νεκρῶν.
- 15 ὑψηλὸν μνημεῖον.

Σχῆμα τῶν παρὰ τὰς Θεσπιάς ἀνακαλυφθέντων Λέοντος.

Κλίμα 1/200

α.

β.

γ.

δ.

ε.

ς.

ζ.

η.

ΒΡΑΜΙΣ
ΠΥΘΙΑΣ
ΠΥΘΟΔΟΡΟΣ
ΦΡΥΝΟΣ
5 ΑΡΧΙΚΥΕΕΣ
ΑΚΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΑΡΙΞΤΟΜΑΦΟΣ
ΞΑΜΙΦΟΣ
ΠΟΥΥΡΡΑΥΟΣ
10 ΥΕΒΕΡΟΣ
ΔΡΑΠΥΣ
12 ΚΟΚΚΥΦΣ

ΑΡΙΞΤΙΟΝ
ΠΟΥΚΥΕΕΣ
ΠΕΙΡΑΔΙΟΝ
... ΑΝΘΟΣ Α
5 ΠΟΥΥΤΙΜΙΔΑΣ Κ Ι
ΞΤΙΟΝΔΑΣ Ν Ο
ΠΥΘΟΔΟΡΟΣ
ΔΑΜΑΥΙΟΣ
ΤΙΞΙΜΕΝΕΣ ΠΥΟΙ
10 ΠΟΥΥΝΙΤΟΣ ΟΥΥΜ
ΔΑΜΟΦΙΥΟΣ Γ
12 ΠΑΚΑΙΒΑΤΑΣ Θ

ΥΙΠΑΡΟΣ
ΚΑΥΥΙΦΑΘΝ
ΞΑΜΙΠΟΣ
ΑΜΙΝΟΜΕΝΕΣ
5 ΕΜΜΟΝΟΣ
ΑΣΟΠΙΟΣ
ΞΑΘΝ
ΞΑΥΚΡΑΤΕΣ
ΦΥΥΙΔΑΣ
10 ΚΑΦΙΞΘΟΡΑΣ
ΟΚΡΙΤΟΣ
12 ΟΝΔΑΣ

ΑΝΤΑΝΟΚΙΔΑΣ
ΑΝΤΙΚΡΑΤΕΣ
ΦΟΙΝΙΑΣ
ΕΥΦΟΡΙΔΑΣ
5 ΠΟΥΥΞΕΤΡΟΤΟΣ
ΦΕΡΓΟΝ
ΚΡΙΝΟΥΑΟΣ
ΦΟΙΝΟΝ
ΦΙΥΤΕΡΟΣ
10 ΦΑΘΝ
ΦΑΥΙΔΙΟΣ
12 ΑΡΜΟΔΙΟΣ

ΚΑΠΟΣ
ΕΠΙΚΡΑΤΕΣ
ΡΥΔΙΑΣ
ΞΑΥΤΕΥΕΣ
5 ΚΑΥΥΙΡΟΙΔΑΣ
ΔΙΟΔΟΡΟΣ
ΦΙΥΟΥΑΟΣ
ΚΑΥΥΙΞΕΤΡΟΤΟΣ
ΝΕΟΜΕΝΙΟΣ
10 ΣΜΙΝΘΟΣ
ΕΥΜΑΡΙΥΟΣ
12 ΚΑΦΙΞΙΝΟΣ

ΚΡΕΟΝΤΙΔΑΣ
ΦΡΥΝΙΞΣΚΟΣ
ΕΥΦΑΤΑΣ
ΑΡΦΕΥΑΟΣ
5 ΥΕΞΕΦΟΝ
ΕΠΙΚΡΑΤΕΣ
ΠΡΟΚΥΕΕΣ
ΕΨΕΞΘΕΜΕΣ
ΗΜΕΡΑΙΟΣ
10 ΞΦΡΙΓΟΝ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
12 ΕΥΚΟΣΜΙΔΑΣ

ΔΑΜΟΦΙΥΟΣ
... ΑΥΚΟΣ
... ΙΟΝ
... ΟΟΟ
5 ΦΑΝΑΧΙΥΑΟΣ
ΥΕΡΙΥΟΣ
ΔΡΕΚΟΝ
ΚΕΥΑΙΝΟΣ
ΒΡΑΤΟΝ
10 ΗΕΡΜΑΙΑΣ

ΦΙΞΑΡΨΟΣ
ΑΝΤΙΓΕΝΕΣ
ΦΟΞΟΝ
ΔΕΧΙΚΡΑΤΕΣ
5 ΦΑΙΚΟΣ
ΑΜΦΙΑΣ
ΑΝΤΙΓΕΝΗΔΑΣ
ΑΜΦΙΜΕΔΕΣ
ΑΡΙΞΤΟΚΡΑΤΕΣ
10 ΠΥΘΟΡΟΡΟΣ
ΠΕΡΔΙΧ
12 ΒΑΒΥΡΙΟΣ

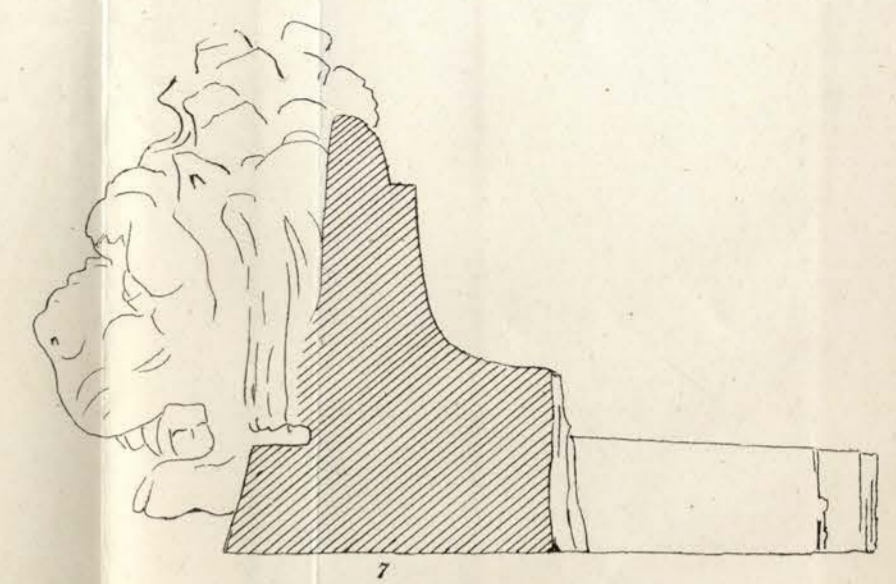

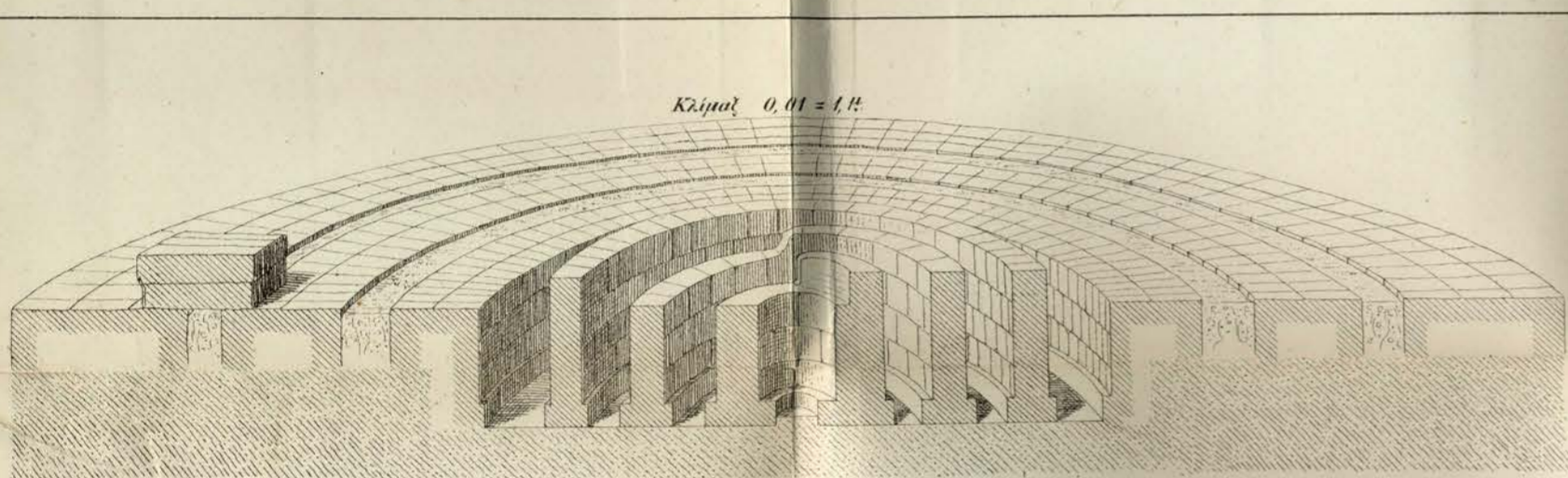
5.

6.

7.

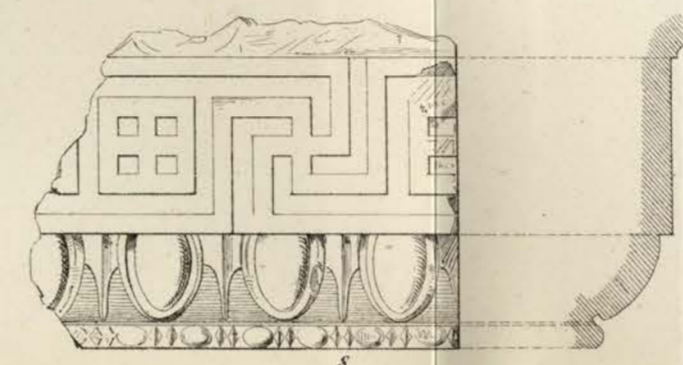

Κλίμαξ 0,01 = 1".

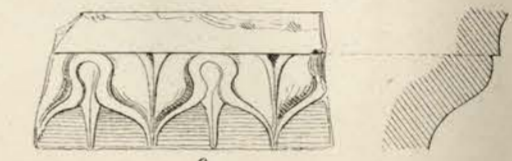
3. Τομή του εδάφους, ως νυν ἔχει.

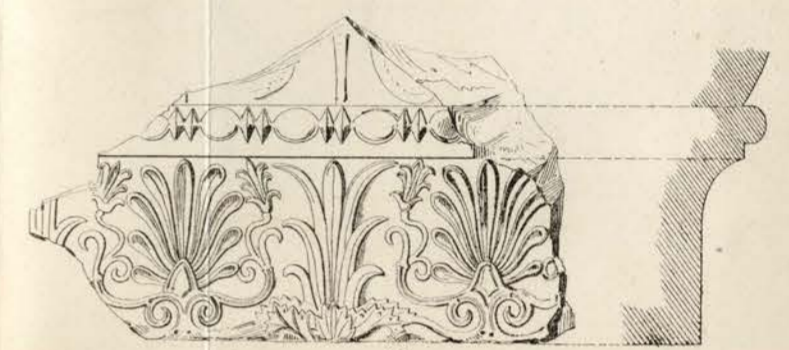
4. Θύρα ὑπεράνω.

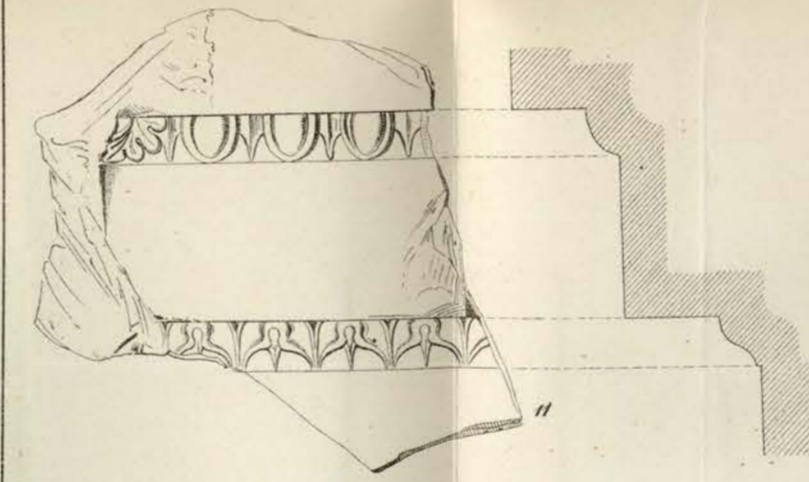
8.

9.

10.

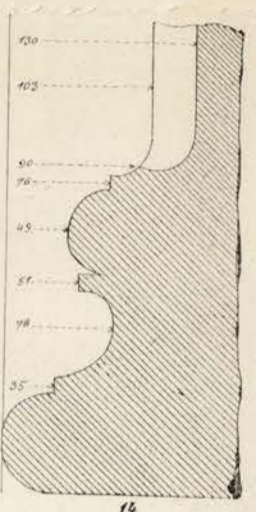
11.

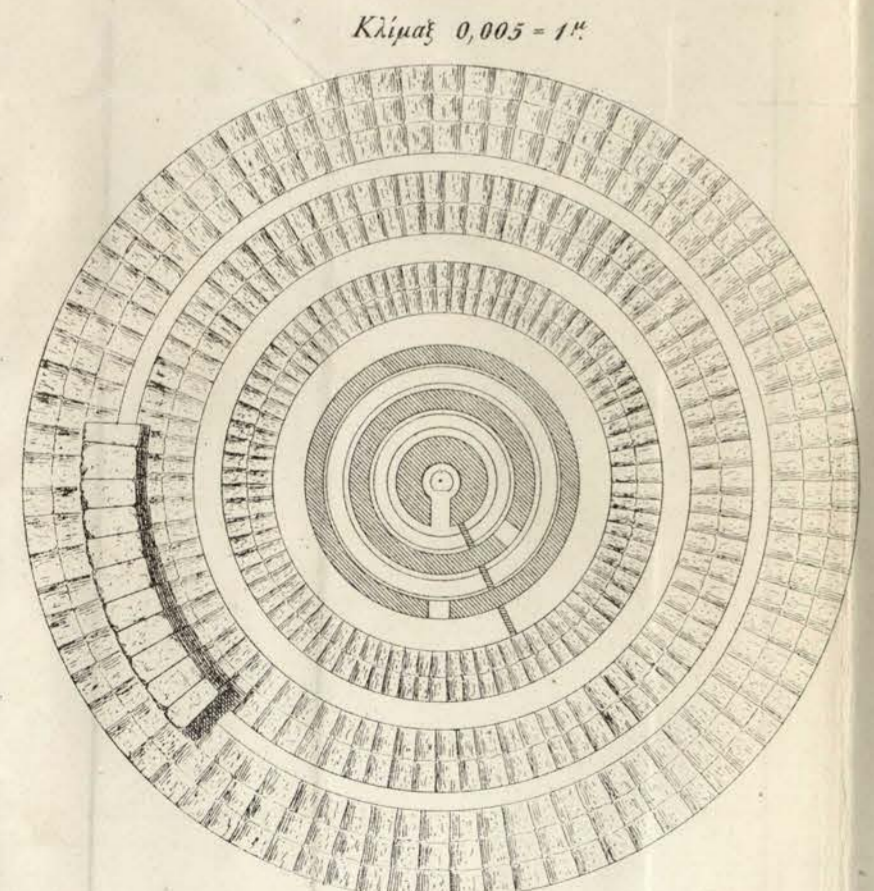
12.

13.

14.

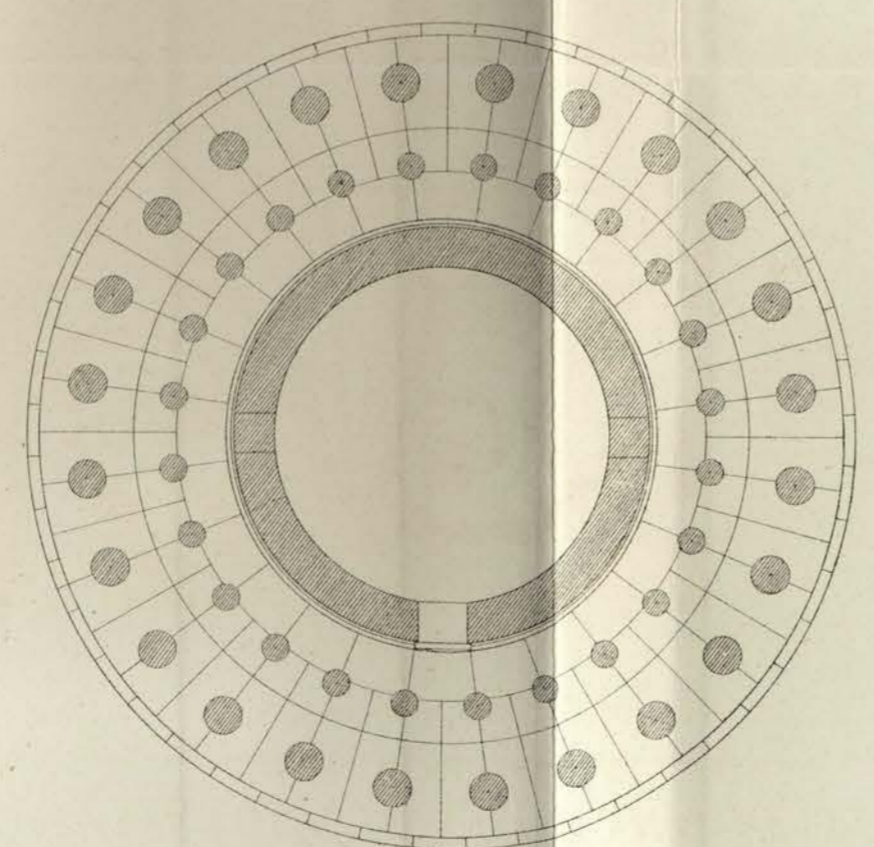

Κλίμαξ 0,005 = 1".

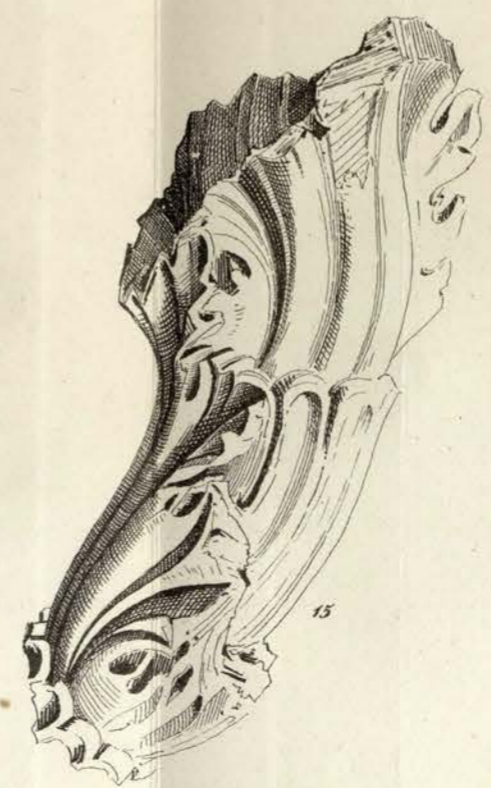
1. Κάτοπις του οικόδομηματος, ως νυν ὑπάρχει.

2. Εξήτερα.

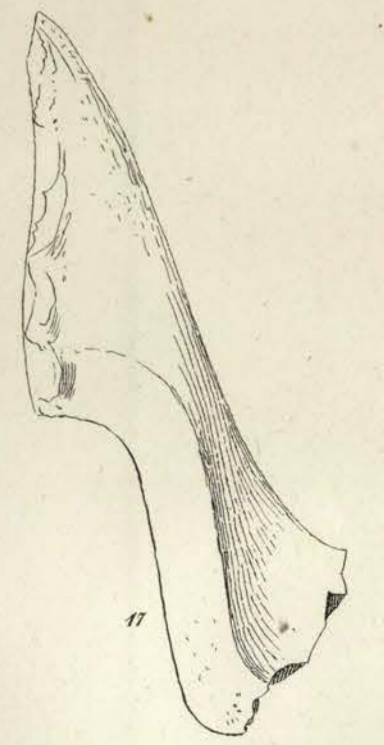
1'. Αναπαρίωτασις εδάφους.

15.

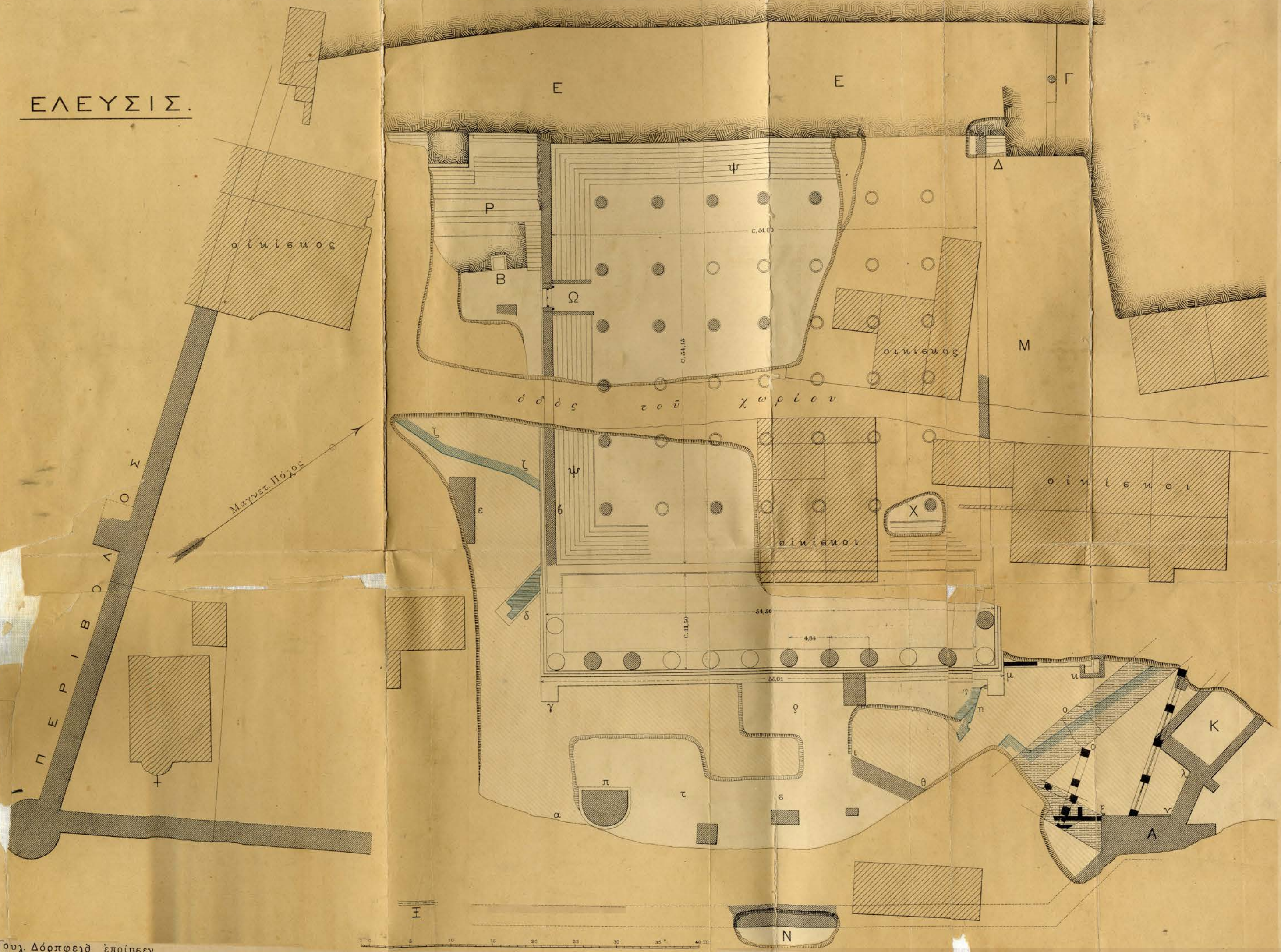
16.

17.

ΕΛΕΥΣΙΣ.

Γουχ. Δόρπφελδ έποίησεν.

(1:400.)